

ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
THE SATISFACTIONS OF STUDENTS WITH THE LEARNING AND
TEACHING OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA
UNIVERSITY IN AYUTTHAYA PROVINCE

นายสมชาย บุญสุ่น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นายสมชาย บุญสุน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

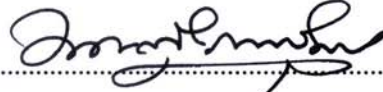
**THE SATISFACTIOS OF STUDENTS WITH THE LEARNING AND
TEACHING OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA
UNIVERSITYIN AYUTTHAYA PROVINCE**

MR. SOMCHAI BOONSUN

**A Thesis submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2011**

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(พระสุธีธรรมมานูวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

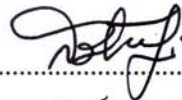
(พระครูปลัดปริยัติวิวัฒน์, ดร.)

ประธานกรรมการ

(ดร.สุทีพร เสวตพงษ์)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

กรรมการ

(พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ.)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สิน งามประโคน)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู

ประธานกรรมการ

พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ.

กรรมการ

ผศ.ดร.สิน งามประโคน

กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัย : นายสมชาย บุญสุน

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู่	พธ.บ., M.A., Ph.D.
: พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ.	พธ.บ., M.A.
: ผศ.ดร.สิน งามประโคน	พธ.บ., M.A., Ph.D.

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยจำแนกตาม อายุ พรรษา สถานภาพ และชั้นปี ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๑ - ๔ จำนวน ๓๑๖ รูป การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-test F-test และ ANOVA

ผลของการวิจัยพบว่า

ด้านเนื้อหาการเรียน นิสิตให้ความพึงพอใจเป็นอย่างมากต่อการที่ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาจากบทเรียนไปแหล่งอื่น ๆ ได้ดี และการที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้นิสิตสามารถเสนอแนะในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะทำให้นิสิตมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนหนังสือ

ด้านการเรียนการสอน นิสิตให้ความพึงพอใจต่อการที่ผู้สอนมีรูปแบบบทเรียนกระตุ้นความสนใจของนิสิตได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้สอนยังมีการจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอน การจัดห้องเรียนการเตรียมความรู้ ใช้ตำราประกอบการเรียน และมีทักษะในการสอนแบบต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา

ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ นิสิตให้ความพึงพอใจต่อผู้สอนในการที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการเรียนการสอนที่มีความน่าสนใจ ชักจูงใจให้นิสิตมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรม

ด้านการใช้สื่อ ตามความคิดเห็นของนิสิตพบว่า ผู้สอนมีการใช้สื่อการสอน จำพวก โสตทัศนวัสดุ เพื่อสร้างความสนใจ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น

ด้านแหล่งเรียนรู้ที่แนะนำศึกษาด้วยตนเอง ผลการศึกษาพบว่า การที่มหาวิทยาลัยมีแหล่งเรียนรู้ได้ด้วยตนเองก่อให้เกิดการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องแก่นิสิต นอกจากนี้ นิสิตยังให้ความพึงพอใจต่อการที่มหาวิทยาลัยมีอุปกรณ์การเรียนการสอน รวมถึงห้องปฏิบัติการมีห้องสมุดที่สมบูรณ์ และตำราที่เป็นภาษาของตนเอง

ด้านวัดผลและประเมินผล ตามความคิดเห็นของนิสิตพบว่า ผู้สอนมีการประเมินผลที่มีความหลากหลาย และมีการวัดผลการเรียนการสอน โดยจะทำการวัดผลเป็นระยะๆ ให้ติดต่อกัน เพื่อให้เกิดความสนใจ ตั้งใจเรียนและยังเป็นการวัดความเข้าใจของนิสิต

เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า นิสิตที่มีอายุ, ระดับชั้นที่ศึกษา และพรรษาที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนนิสิตที่อยู่ในคณะที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนที่ต่างกัน

แนวทางจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คือ

๑. ควรจัดอาจารย์เข้าสอนให้ตรงตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาหรือเชิญอาจารย์พิเศษที่ตรงสาขานั้นๆ มาช่วยสอน

๒. อาจารย์ควรทบทวนเนื้อหาวิชาที่สอน ศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ ที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ

๓. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรพิจารณา ความเหมาะสมด้านเวลา

๔. ควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาสอนบ้าง

Thesis Title : The Satisfactions of Students with the Learning and Teaching of Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Ayutthaya Province

Researcher : Mr. Somchai Boonsun

Degree : Master of Atrs (Program in Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

:	Asst.Prof. Dr. Somsak Boonpoo	B.A., M.Ed., Ph.D.
:	Phrasuwanmedhaporn, Asst. Prof.	B.A., M.A.
:	Asst. Prof. Dr. Sin Ngamprakhon	B.A., M.A., Ph.D.

Date of Graduation : March 23, 2012

ABSTRACT

This research had 3 main objectives 1) to study the The Satisfactions of Students with the Learning and Teaching of Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Ayutthaya Province, 2) to study comparison of the The Satisfactions of Students with the Learning and Teaching of Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Ayutthaya Province, they were classified according to age, education level, department, 3) to study approach to promote of the The Satisfactions of Students with the Learning and Teaching of Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Ayutthaya Province.

This is a quantitative research using the questionnaire. The samples used in this study were the 316 students at Siam technology Mahachulalongkornrajavidyalaya University , who had undergraduate studies at level 1-4. Analysis of data use the software package. The statistical procedures used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation ; t-test and one way analysis of variance (One-Way ANOVA).

The results of research were found that :

The content of instruction : Student provide complete satisfaction is very high content of lessons, teachers can link to other sources as well.

The learning and teaching : Students provide complete satisfaction is high content of teachers has a stimulate interest story as well.

The activities of learning and teaching : Students provide complete satisfaction is high of teachers are teaching content that is interesting and they has encourage students' enthusiasm to learn and participate.

The media : The teachers taught the teaching of digital study materials to inspire interest. To help students understand more easily.

The other self-study : The Universities have their own learning, the learning system and consistency.

Measurement and evaluation : Teachers have valuate the various.

The approach to promote of the student satisfactions with teaching and learning Mahachulalongkornrajavidyalaya University : Student have age, level of education and different years, there was no difference in satisfaction. Student study different faculty was difference in satisfaction.

The approach to teaching of the Mahachulalongkornrajavidyalaya University:

1. Who should teach according to the field or Invited professor to teach.
2. Teachers should prepare for teaching, find new knowledge to keep pace with current events and use appropriate teaching materials.
3. Teacher should be instruction to content depth.
4. Teachers should be measured and evaluated as fact.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอ
ระบุนามไว้เพื่อแสดงความขอบคุณดังต่อไปนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ. กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน
งามประโคน กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาช่วยเหลือให้คำปรึกษา และ
ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ และขอบคุณ อธิการบดี และผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย พระมหา
สมบูรณ์ สุรมุโม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เริงชัย หมั่นชนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย
พิทักษ์ธนาคม ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย คูยอรัมย์ ดร.มงคล คำมูล ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบ
ความถูกต้องเครื่องมือการวิจัย และขอขอบพระคุณคณบดีและคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกคณะและ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ และขอบคุณ พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
และ พระครูปลัดปริยัติวรวัฒน์, ดร.ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์และดร.ศุทธิพร เสวตพงษ์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ตรวจสอบความถูกต้อง และคณะกรรมการที่ควบคุมในการสอบ
วิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้ให้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์
ภุริปัญโญ พระบำรุง ปญญาโณ พระมหาณรงค์ ปญญาวุฑโฒ พระมหาณัฐกฤษณ์ สุเมธ และ
เพื่อนานิสิตมหาบัณฑิตบริหารการศึกษารุ่นที่ ๕ ทุกคนที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษา
แนะนำทางด้านการศึกษามาโดยตลอด คณาจารย์ นักวิชาการทุกท่านที่เป็นเจ้าของหนังสือและ
งานวิจัยที่มีคุณค่า ซึ่งท่านได้เขียนไว้ให้ได้ศึกษาค้นคว้า เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการเขียน
วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้การศึกษาวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จ
สมบูรณ์ลงได้ตามวัตถุประสงค์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจตามสมควร พร้อมทั้งขอ
อุทิศความดีของวิทยานิพนธ์นี้ให้บิดามารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ญาติมิตรและผู้มีอุปการคุณ
ทุกท่าน และเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงของพระพุทธศาสนาสืบไป

นายสมชาย บุญสุน

๒๓ มีนาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	น
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๖
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	๗
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	๕
๒.๒ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	๑๒
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน	๑๔
๒.๓.๑ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	๑๔
๒.๓.๒ ด้านการจัดการเรียนการสอน	๑๗
๒.๓.๓ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๒๐
๒.๓.๔ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๒๖
๒.๓.๕ ด้านการวัดผลและประเมินผล	๒๘

เรื่อง	หน้า
๒.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	๓๐
๒.๔.๑ การจัดการเรียนการสอนมโนทัศน์	๓๐
๒.๔.๒ การจัดการเรียนการสอนของ กานเย	๓๒
๒.๔.๓ การจัดการเรียนการสอนเน้นความจำ	๓๓
๒.๕ การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	๓๔
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๒
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๓
๓.๑.๑ การกำหนดประชากร	๖๓
๓.๑.๒ การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	๖๓
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๔
๓.๒.๑ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๔
๓.๒.๒ การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๔
๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๕
๓.๔ การวัดค่าตัวแปร	๖๕
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล	๖๖
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	
๔.๑ วิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของนิสิตเพื่อหาค่าร้อยละ	๖๘
๔.๒ วิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนทั้ง ๕ ด้าน	๗๐
๔.๓ วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน	๗๖
๔.๔ ข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๕ ด้าน	๘๕

	๗
เรื่อง	หน้า
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปการวิจัย	๘๖
๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไป	๘๖
๕.๑.๒ การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๘๗
๕.๑.๓ ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจำแนกตามปัจจัยส่วน บุคคล อายุ พรรษา สถานภาพ และชั้นปี	๘๘
๕.๑.๔ ข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๕ ด้าน	๘๘
๕.๒ อภิปรายผล	๘๙
๕.๒.๑ ผลการวิจัย	๘๙
๕.๒.๒ ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจำแนกตามปัจจัยส่วน บุคคล อายุ พรรษา สถานภาพ และชั้นปี	๙๑
๕.๒.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการ สอน มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	๙๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๙๑
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป	๙๒
บรรณานุกรม	๙๓
ภาคผนวก	๑๐๐
ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๐๑
ข ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๐๘
ค หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย	๑๑๔
ฅ ค่าความเชื่อมั่นจากการทดลองเครื่องมือ (Try Out)	๑๑๖
ง หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๒๑
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๖

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของนิสิตด้านอายุ	๖๘
๔.๒	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของนิสิต ด้านพรรรถา	๖๙
๔.๓	จำนวน และค่าร้อยละของนิสิตกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	๖๙
๔.๔	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของนิสิต ด้านชั้นปี	๖๙
๔.๕	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ๕ ด้าน	๗๐
๔.๖	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนด้าน หลักสูตรสาระการเรียนรู้	๗๑
๔.๗	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการเรียนการสอน	๗๒
๔.๘	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๗๓
๔.๙	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๗๔
๔.๑๐	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล	๗๕
๔.๑๑	เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ	๗๗
๔.๑๒	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามอายุ ด้านการวัดผลและประเมินผล	๗๘
๔.๑๓	เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามพรรรถา	๗๙
๔.๑๔	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามพรรรถา ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นรายคู่	๘๐

ตารางที่		ญ หน้า
๔.๑๕	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามพรรษา ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียน เป็นรายคู่	๘๐
๔.๑๖	เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามสถานภาพ	๘๑
๔.๑๗	เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามชั้นปี	๘๒
๔.๑๘	เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามชั้นปี	๘๓
๔.๑๙	เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามชั้นปี	๘๔

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
๒.๑	การเกิดความพึงพอใจของบุคคล	๑๒
๒.๒	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในประเทศไทย การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเกิดจากความต้องการกำลังคนที่มีความสามารถเข้ารับราชการ อันเนื่องมาจากกรณีที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการปฏิรูประบบราชการใหม่ ในปี พ.ศ. ๒๔๑๕ มีการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม แบบตะวันตก ดังนั้นจึงต้องการข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถประกอบกับมีชาวต่างชาติเดินทางมาประกอบอาชีพ ในเมืองไทยมีการเสนอความคิดเห็นเรื่องการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในเมืองไทย และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งสำนักฝึกข้าราชการพลเรือนขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๔๒ ซึ่งได้รับการยกฐานะเป็นโรงเรียนมหาดเล็กใน พ.ศ. ๒๔๔๕ และต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๕๓ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนมหาดเล็กขึ้นเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ ๕ และใน พ.ศ. ๒๔๕๕ ได้ทรงสถาปนาโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นมหาวิทยาลัยและพระราชทานนามว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อเป็นอนุสาวรีย์แห่งสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง โดยได้เอาโรงเรียนราชวิทยาลัยมารวมด้วย และก่อนหน้านั้นได้รวมโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ของกระทรวงธรรมการ และโรงเรียนปกครองของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้ตั้งขึ้นก่อนหน้านั้นแล้ว ซึ่งเมื่อแรกตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสังกัดกรมมหาวิทยาลัย กระทรวงธรรมการ ผู้บริหารเรียกว่า “ผู้บัญชาการ” จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี ๒๔๕๕ กระทำโดยพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงมีประกาศใช้พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๔๗๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยซึ่งสมเด็จพระบวรมหิศรพระราชสมภารเจ้าสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๐ มีชื่อเดิมว่า “มหาธาตุวิทยาลัย” และมีพระบรมราชโองการเปลี่ยนนามให้ใหม่ว่า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๓๕ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐^๒ โดยมีภารกิจในการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะพุทธศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๐ และได้เริ่มขยายสาขาวิชาโดยมีการจัดตั้งคณะครุศาสตร์ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ คณะมนุษยศาสตร์ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ และคณะสังคมศาสตร์ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ในการคิดค้น และสร้างสรรค์องค์ความรู้และวิชาการใหม่ๆ ให้แก่สังคมประเทศชาติ และพระศาสนา โดยเป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตกำลังคนและทรัพยากรทางปัญญา ที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปมาช้านาน และทำหน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษาคือ มุ่งพัฒนาความเจริญของทางสติปัญญาและความคิด ให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ มุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง การศึกษาในระดับนี้มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและคุณภาพของผลิตผลด้วย ในการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ กล่าวคือ ๑) ความมุ่งหมาย ๒) ปรัชญา ๓) หลักสูตร ๔) กระบวนการเรียนการสอน ๕) การนำเทคโนโลยีการศึกษามาช่วยปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และ ๖) การวัดและประเมินผล ความก้าวหน้าของนิสิตนักศึกษา การจัดการศึกษาจำเป็นจะต้องจัดให้ครบทั้ง ๓ มิติ อันได้แก่ มิติงานทางด้านการบริหาร มิติงานทางด้านวิชาการ และมิติงานทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งหมายถึงการนำเอาวัสดุอุปกรณ์และวิธีการมาใช้อย่างเป็นระบบ”

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีคณะ ๔ คณะ จัดการศึกษาในส่วนกลางมีประกอบด้วย คณะพุทธศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ คณะสังคมศาสตร์ ในส่วนภูมิภาค มี ๑๐ วิทยาเขต ๕ วิทยาลัยสงฆ์ ๑๒ ห้องเรียน ทำหน้าที่จัดการศึกษา มหาวิทยาลัยฯ จัดหลักสูตรการเรียนการสอนโดยมีแนวคิดสำคัญ คือ

^๒ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), พระพุทธศาสนาในอาเซียน, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๑), หน้า ๑๒๕.

“ชัยยงค์ พรหมวงศ์, “บทบาทและขอบข่ายเทคโนโลยีการศึกษา”, วารสารวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๑๒ (๒), พฤศจิกายน, ๒๕๒๓), หน้า ๓๔-๔๕.

๑. จัดการศึกษาพระไตรปิฎก และวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์
๒. จัดการศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา
๓. ผลิตบัณฑิตทุกระดับให้มีความรู้ ความเข้าใจพุทธธรรมอย่างลึกซึ้ง สามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์ต่างๆ ได้ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตน เพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมมีโลกทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้เทียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม
๔. เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนา สำหรับพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ในประเทศไทยและต่างประเทศ เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาเถรวาทปัจจุบันหลักสูตรที่ได้รับการอนุมัติโดยทางมหาวิทยาลัย ๓๐ สาขาวิชา เปิดสอนในระดับปริญญาตรี ๒๓ สาขาวิชา ระดับปริญญาโท ๖ สาขาวิชา ระดับปริญญาเอก ๑ สาขาวิชา

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นคนดี มีความรู้ ความคิด และความสามารถในการพัฒนาตนเองและอาชีพการงานให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเนื่องจากสภาพสังคม เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กระบวนการเรียนการสอนจึงต้องมีการพัฒนาและนำมาใช้ในการพัฒนาคนโดยให้สามารถเผชิญชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะสังคมในช่วงวิกฤตการณ์ในปัจจุบันจำเป็นต้องเร่งพัฒนาค้นหารูปแบบการจัดการสอนเพื่อให้เกิดคุณภาพในการพัฒนาคนให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศและโลก^๕ การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเป็นวิธีการเรียนที่มีการจัดกลุ่มการทำงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มความพึงพอใจทางการเรียน การเรียนแบบร่วมมือไม่ใช่วิธีการการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มกันแบบธรรมดาแต่เป็นการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจนกล่าวคือสมาชิกแต่ละคนในทีมจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในการเรียนรู้ และสมาชิกทุกคนจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจเพื่อที่จะช่วยเหลือและเพิ่มพูนการเรียนรู้ของสมาชิกในทีมดังนั้นการจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มทำงานโดยทั่ว ๆ ไป จึงไม่ใช่การเรียนแบบ

---

^๕อมรรัตน์ อุ่นเรือน, ผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ที่เรียนโดยใช้เกมส่การแข่งขันเป็นทีม, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

ร่วมมือเพราะมักพบว่านักเรียนที่เก่งเท่านั้นที่จะเป็นผู้จัดการให้เกิดผลงานในทีม โดยที่สมาชิกอื่นๆ อาจไม่มีโอกาสในการแสดงออกซึ่งการเรียนรู้^๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงพยายามสร้างคนดีและเก่งอย่างมีสมรรถภาพ ในการผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรให้มีปฏิภาณหน้าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจ และปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้เทียบพร้อมด้วยคุณธรรม การศึกษาเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้บุคคลสามารถเลือกศึกษาอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของบุคคลนั้นๆ ตามกรอบในการศึกษาสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยสร้างความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนให้แก่บัณฑิต

ดังนั้น ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของคณาจารย์ ในการส่งเสริมการเรียนของพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อพัฒนานิสิตให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นไปตามปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ที่ว่าศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุ-สามเณร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

---

^๕สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรค์, การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง, (เชียงใหม่ : The Knowledge Center, ๒๕๔๔), หน้า ๓.

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการมุ่งศึกษาความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัย คือ

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตของเนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่ ความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอนใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้

- ๑) ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานของนิสิต
  - (๑) อายุ
  - (๒) พรรษา
  - (๓) สถานภาพ
  - (๔) ชั้นปี
- ๒) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน
  - (๑) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้
  - (๒) ด้านการเรียนการสอน
  - (๓) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
  - (๔) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน
  - (๕) ด้านการวัดและประเมินผล

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษา ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวน ๑,๕๒๘ รูป^๖

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

---

^๖มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กองทะเบียนและวัดผล, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔.

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยประมาณ ๖ เดือน คือ ระหว่างเดือน กรกฎาคม ๒๕๕๔ – ธันวาคม ๒๕๕๔

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นอย่างไรบ้าง

๑.๔.๒ การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นอย่างไร

๑.๔.๓ ข้อเสนอแนะของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีอย่างไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นิสิตที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อ ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกัน

๑.๕.๒ นิสิตที่มีพรญาต่างกันมีความคิดเห็นต่อ ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกัน

๑.๕.๓ นิสิตที่มีสถานภาพการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกัน

๑.๕.๔ นิสิตที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ความคิด อารมณ์ทางด้านบวกที่มีต่อการเรียนการสอนของนิสิต ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๖.๒ หลักสูตรสาระการเรียนรู้ มีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับ การเรียนรู้ได้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุข แต่ละระดับชั้นมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิตมีสาระสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอ และมีความยึดหยุ่นเหมาะสมกับวัยและสภาพแวดล้อมของนักเรียนในการเรียนแต่ละชั้นเรียน

๑.๖.๒ การเรียนการสอน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์การเรียนเนื้อหาสาระในการสอนได้เหมาะสมกับเวลาเรียน ครูก่อนมาสอนได้ทำแผนการสอนล่วงหน้า ได้เตรียมบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้วางแผนการสอนตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดให้ ได้ศึกษาเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนทุกครั้งที่จะสอนเป็นอย่างดี ได้รับผิชอบหน้าที่ของตนเองในการสอนเป็นอย่างดี และจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน

๑.๖.๓ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการสอนโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้กิจกรรมที่หลากหลายมีการจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นักเรียนแก้ปัญหาตามสถานการณ์พร้อมทั้งจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่พึงงามเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้ซึ่งสามารถนำความรู้ที่จัดกิจกรรมการสอนไปประยุกต์ใช้จริงได้อย่างหลากหลาย และได้เสนอแนะให้นักเรียนจัดกิจกรรมเสริมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

๑.๖.๔ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ ครูใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนการสอน เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ ใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจง่าย นำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อมท้องถิ่นหรือห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา ผู้เรียนนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง

๑.๖.๕ ด้านการวัดผลและประเมินผล มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ ครูมีการประเมินผลผู้เรียนโดยสอบวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างเรียนรู้เป็นระยะ ๆ ด้วยการถามให้แสดงความคิดเห็น แจงผลการประเมินให้นักเรียนทราบทุกครั้ง เน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สอน และนักเรียนได้นำผลการประเมินของครูไปแก้ไขปรับปรุงการเรียนของตนเองอย่างต่อเนื่อง ครูใช้การส่งเสริมในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา รวมทั้งครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานเพื่อประเมินการทำงานเป็นทีม ซึ่งการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนสอดคล้องกับแผนการเรียน

๑.๖.๖ นิสิต หมายถึง นิสิตทุกคณะทุกชั้นปี ที่กำลังศึกษา ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔

๑.๖.๗ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หมายถึง มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ชื่อ “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ซึ่งตั้งอยู่ที่ ๘๘ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖.๘ ปัจจัยพื้นฐานของนิสิต หมายถึง อายุ พรรษา สถานภาพ และชั้นปี ของ พระภิกษุ-สามเณรที่กำลังศึกษา ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ทำให้ทราบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- ๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน
  - ๒.๓.๑ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้
  - ๒.๓.๒ ด้านการจัดการเรียนการสอน
  - ๒.๓.๓ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
  - ๒.๓.๔ ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้
  - ๒.๓.๕ ด้านการวัดผลและประเมินผล
- ๒.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
  - ๒.๔.๑ การจัดการเรียนการสอนมโนทัศน์
  - ๒.๔.๒ การจัดการเรียนการสอนของกานเย
  - ๒.๔.๓ การจัดการเรียนการสอนเน้นความจำ
- ๒.๕ การจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

คำว่า “ความพึงพอใจ” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ซึ่งมีความหมายโดยทั่วไปว่า “ระดับความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง” และมีนักวิชาการและนักจิตวิทยาให้ความหมายไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจหมายถึง พอใจ ชอบใจ พฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์คือความพยายามที่จะขจัดความตึงเครียด หรือ

ความกระวนกระวาย หรือภาวะไม่ได้ดุลยภาพในร่างกาย ซึ่งเมื่อมนุษย์สามารถจัดสิ่งต่างๆ ดังกล่าว ได้แล้ว มนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ^๑

สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง กล่าวว่^๑) ความพึงพอใจเป็นผลรวมของ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับระดับความชอบหรือไม่ชอบต่อสภาพต่างๆ^๒) ความพึงพอใจเป็นผลของทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆ^๓) ความพึงพอใจในการทำงานเป็นผลมาจากการปฏิบัติงานที่ดี และสำเร็จจนเกิดเป็นความภูมิใจ และได้ผลตอบแทนในรูปแบบต่างๆ ตามที่หวังไว้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่ได้รับการตอบสนองเมื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในสิ่งที่ต้องการ และคาดหวัง ความพึงพอใจเป็นความชอบของแต่ละบุคคลซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน อาจเนื่องจากพื้นฐานทางการศึกษา ทางด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมพฤติกรรมความพึงพอใจของมนุษย์เป็นความพยายามที่จะจัดความตึงเครียด (Tension) หรือความกระวนกระวาย (Discomfort) หรือภาวะไม่ได้ดุลยภาพ (Unequilibrium) ในร่างกายเมื่อ มนุษย์สามารถจัดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไปได้แล้ว มนุษย์ย่อมจะได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเอง ต้องการ”

วัฒนา เพ็ชรวงศ์ ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึก หรือทัศนคติทางด้านบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ แต่ทั้งนี้ความพึงพอใจของแต่ละบุคคล ย่อมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับค่านิยมและประสบการณ์ที่ได้รับ^๔

Elia; & Partrick ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลในด้านความพึงพอใจ หรือสภาพจิตใจของบุคคลว่าชอบมากน้อยแค่ไหน^๕

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๗๗๕.

^๒สมศักดิ์ คงเที่ยงและอัญชลี โพธิ์ทอง, การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๒๗๘-๒๗๙.

^๓ศิริวรรณ เสรีรัตน์, พฤติกรรมผู้บริโภค, (กรุงเทพมหานคร : ชีรฟิล์ม และไซเทกซ์, ๒๕๔๑), หน้า ๕๖-๕๗.

^๔วัฒนา เพ็ชรวงศ์, พฤติกรรม และความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการใช้บริการ “๑๓”, วิทยานิพนธ์ บ.ช.ม. (การตลาด), (กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๒), หน้า ๑๕

^๕Elia, D.; & G. M. Partick, *The Determinants of Job Satisfaction Among Beginnng Librarians*, (Library Quaarterly. 49(7), 1972), pp. 283-302.

Wolman ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพอใจ คือ ความรู้สึก (Feeling) มีความสุข เมื่อประสบผลตามสำเร็จตามความคาดหวัง ความต้องการจากแรงจูงใจ^๖

Vroom กล่าวว่า ทักษะคิดและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้ จะหมายถึงผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทักษะคิดด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทักษะคิดด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พอใจ^๗

Shally ได้ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ สรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์คือ ความรู้สึกทางบวก และความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้มีความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ความสุขสามารถทำให้เกิดความสุขทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่ซับซ้อนและมีความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่นๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความรู้สึกมีความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ^๘

Mullin กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ หลายๆ ด้านเป็นสภาพภายในที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เกิดจากการที่มนุษย์มีแรงผลักดันบางประการในตนเอง และพยายามจะบรรลุเป้าหมายบางอย่างเพื่อที่จะสนองตอบความต้องการ หรือความคาดหวังที่มีอยู่และเมื่อบรรลุเป้าหมายนั้นแล้ว จะเกิดความพึงพอใจ เป็นผลสะท้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้น เป็นกระบวนการหมุนเวียนต่อไปอีก^๙

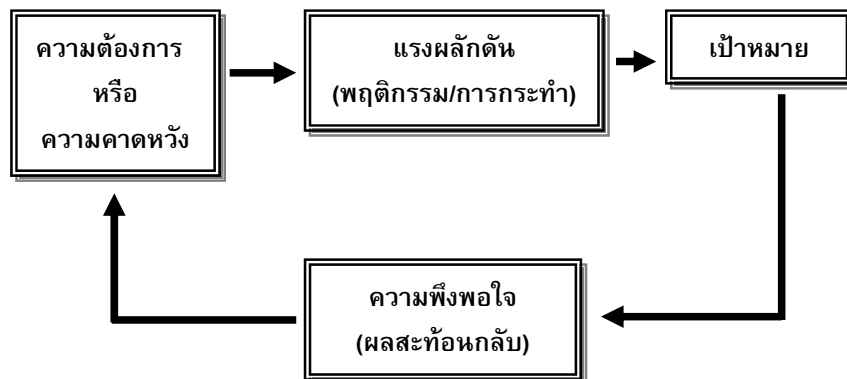
---

^๖Wolman, Binjamin B., **Dictionary of behavioral science**, (Van Norstrand : Reinheld, 1973), p. 304.

^๗Vroom, V., **Management, and motivation**, (New York : Mc Graw - hill,1987), p.99.

^๘Shally, **Responding to social Change**, (Pnnsylvania : Hutchison and Press, 1975), p. 252.

^๙Mullins, L.J., **Management and organizational behaviour**, (London : Pitman Publishing, 1985), p. 280.

แผนภาพที่ ๒.๑ การเกิดความพึงพอใจของบุคคล (มาจาก Mullin, L.J, **Management and organization behavior**, (London : Pitman, 1985, p. 280)

ความพึงพอใจ และทัศนะว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความสุขที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือเป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ความสุขสามารถทำให้เกิดความสุข หรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน และความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่า ความรู้สึกทางบวกอื่นๆ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของคณาจารย์ เป็นเรื่องของความรู้สึกที่มีความรู้สึกของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน และความพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่มีวันสิ้นสุดเปลี่ยนแปลงได้เสมอตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมบุคคลจึงมีโอกาสที่จะไม่พึงพอใจในสิ่งที่เคยพึงพอใจมาแล้ว

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

๑. ทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslows general theory of human motivation)

มาสโลว์ (Maslow) ซึ่งกล่าวถึง ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Human basic needs) แบ่งออกเป็น ๕ ชั้น และความต้องการชั้นแรกจะต้องได้รับการตอบสนองก่อนจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการชั้นต่อไปได้ โดยแบ่งความต้องการชั้นพื้นฐานของมนุษย์ ออกเป็น ๕ ชั้น ดังนี้ (๑) ความต้องการทางกาย (Physical needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่เป็นความจำเป็นต่อการอยู่รอดของชีวิตมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการอากาศ อาหาร น้ำ ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การขับถ่าย การพักผ่อน การหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด การเคลื่อนไหวและความต้องการทางเพศ

(๒) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการความมั่นคง ความเท่าเทียม ความเสมอภาค ความไว้วางใจ ตลอดจนความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมที่อันตราย

(๓) ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and belonging) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความใกล้ชิด ความอบอุ่นเห็นอกเห็นใจ ความเป็นเจ้าของ(๔) ความต้องการการยอมรับนับถือ (Esteem needs) ได้แก่ การตระหนักในคุณค่าและความสามารถ ต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น การได้รับความเป็นอิสระ(๕) ความต้องการที่จะบรรลุถึงความสำเร็จสมหวังในชีวิต (Self actualization) ได้แก่ ความต้องการที่อยากจะสำเร็จตามความนึกคิดหรือความคาดหวังทะเยอทะยาน ใฝ่ฝันภายหลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการทั้ง ๔ ขั้นอย่างครบถ้วนแล้ว ความต้องการในขั้นนี้จะเกิดขึ้นและมักเป็นความต้องการที่เป็นอิสระเฉพาะแต่ละคนซึ่งต่างมีความนึกคิดใฝ่ฝันที่อยากได้รับผลสำเร็จในสิ่งสูงสุดในที่ขณะของตน^{๑๑}

๒. ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray's Manifest Needs Theory) ประกอบด้วย ความต้องการ ๔ ประการ คือ ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการความสัมพันธ์ ความต้องการอิสระ และความต้องการอำนาจ ซึ่งความต้องการเหล่านี้ อาจเกิดขึ้นพร้อมกัน โดยบางด้านสูง บางด้านต่ำก็ได้ และไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเรียงเป็นลำดับ

๓. ทฤษฎีความพึงพอใจในงานหรือทฤษฎีสองปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงาน (Herzberg Two Factors Theory) อธิบายว่า ความพึงพอใจในงานเกิดขึ้นจากสองปัจจัย คือ ปัจจัยค่าจูงหรือปัจจัยทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม และปัจจัยจูงใจ ซึ่งเกิดจากความรูสึกภายในของบุคคล

Maynard W.Shelly ได้กล่าวถึงทฤษฎีความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ความสุขสามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน และความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้ทางบวกอื่นๆ สิ่งหนึ่งที่จะทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจของมนุษย์ ได้แก่ ทรัพยากร หรือสิ่งเร้า การวิเคราะห์ระบบความพึงพอใจ คือการศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้า แบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะทำให้เกิดความพอใจ และความสุขแก่มนุษย์ ความพอใจจะเกิดได้มากที่สุดเมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นความต้องการครบถ้วน^{๑๒}

^{๑๑}Maslow, Adraham Harold, **Motivation and Personality**, (New York : Harper and Row, 1970), p. 35.

^{๑๒}Maynard W.Shelly, **Responding to Social Change**, (Pensylvania : Dowden Hutchision & Press, 1975), pp. 252-268.

Maynard W.Shelly ได้กล่าวถึงทฤษฎีความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือเป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ความสุขสามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน และความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้ทางบวกอื่นๆ สิ่งหนึ่งที่จะทำให้เกิดความรู้พึงพอใจของมนุษย์ได้แก่ ทรัพยากร หรือสิ่งเร้า การวิเคราะห์ระบบความพึงพอใจ คือการศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้า แบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะทำให้เกิดความสุขและความสุขแก่มนุษย์ ความพอใจจะเกิดได้มากที่สุดเมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นความต้องการครบถ้วน^{๑๒}

สรุปได้ว่า ในการปฏิบัติงานใดๆ ก็ตามผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความสุขพอใจต่อการทำงานมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในการทำงาน การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาภาษากับการสื่อสารที่จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การที่ผู้เรียนจะเกิดความสุขพอใจในการเรียนนั้น ผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจที่จะอยากเรียน ซึ่งผู้สอนต้องคำนึงถึงสิ่งที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจหลายๆ ด้าน เช่น การจัดบรรยากาศ สถานการณ์ เทคนิคการสอนที่ดี ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนตามความต้องการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน การยกย่องชมเชย การให้รางวัล ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ในความสำเร็จ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี จะทำให้ผู้เรียน มีความพึงพอใจในการเรียน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

๒.๓.๑ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ของผู้เรียน งานที่สำคัญของครูก็คือช่วยนักเรียนแต่ละคนให้เกิดการเรียนรู้หรือมีความรู้และทักษะตามที่หลักสูตรได้วางไว้ ครูมีหน้าที่จัดประสบการณ์ในห้องเรียน เพื่อจะช่วยให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนฉะนั้นความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นรากฐานของการสอนที่มีประสิทธิภาพ

^{๑๒} Maynard W.Shelly, **Responding to Social Change**, (Pensylvania : Dowden Hutchision & Press, 1975), PP. 252-268.

นักจิตวิทยาที่ยึดถือทางพฤติกรรมนิยม แบ่งพฤติกรรมของมนุษย์ออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) พฤติกรรมเรสปอนเด็นท์ (Respondent Behavior) หมายถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยสิ่งเร้า เมื่อมีสิ่งเร้าพฤติกรรมตอบสนองก็จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถจะสังเกตได้ ๒) พฤติกรรมโอเปอเรนต์ (Operant Behavior) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลหรือสัตว์แสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา (Emitted) โดยปราศจากสิ่งเร้าที่แน่นอนและพฤติกรรมนี้มีผลต่อสิ่งแวดล้อม ทฤษฎีที่อธิบายกระบวนการเรียนรู้ประเภทแรกหรือ Respondent Behavior เรียกว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ระบบการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning Theory) ส่วนทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้อธิบาย Operant Behavior เรียกว่า Operant Conditioning Theory พื้นฐานความคิด (Assumption) ของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม คือ ๑) พฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้และสามารถจะสังเกตได้ ๒) พฤติกรรมแต่ละชนิดเป็นผลรวมของการเรียนรู้ที่เป็นอิสระหลายอย่าง ๓) แรงเสริม (Reinforcement) ช่วยทำให้พฤติกรรมเกิดขึ้นได้

วัตสัน (J.B. Watson) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นบิดาของจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกกับมนุษย์ โดยศึกษาเรื่องความกลัว ในปี ๑๙๒๐ วัตสันและผู้ช่วยชื่อเรย์เนอร์ ได้เขียนบทความชื่อว่า “Conditioned Emotional Reactions” ซึ่งสรุปผลการทดลองกับทารกอายุประมาณ ๘ - ๙ เดือน ชื่ออัลเบิร์ต (Albert) การทดลองเริ่มโดยผู้วิจัยเคาะแผ่นเหล็กให้เสียงดังขึ้น ให้เสียงดังกล่าวเป็นสิ่งเร้าที่ไม่เงื่อนไข (UCS) ซึ่งจะก่อให้เกิดการตอบสนองที่ไม่ต้องการวางเงื่อนไข (UCS) คือความกลัว วัตสันและเรย์เนอร์ ได้ใช้หนูขาวเป็นสิ่งเร้าที่ต้องวางเงื่อนไข (CS) มาล่อหนูน้อย อัลเบิร์ต ซึ่งชอบหนูขาวไม่แสดงความกลัว แต่ขณะที่หนูน้อยยื่นมือไปจับเสียงเคาะแผ่นเหล็กก็ดังขึ้น ซึ่งทำให้หนูน้อยกลัว ทำคู่กันเช่นนี้เพียงเจ็ดครั้ง ในระยะเวลาหนึ่งสัปดาห์ ปรากฏว่าตอนหลังหนูน้อยเห็นแต่เพียงหนูขาวก็จะแสดงความกลัวทันที

สกินเนอร์ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการให้แรงเสริมแบบเป็นครั้งคราวไว้อย่างละเอียดโดยแบ่งการให้แรงเสริมเป็นครั้งคราวออกเป็น ๔ ประเภท คือ ๑) การให้แรงเสริมตามช่วงเวลาที่แน่นอน (Fixed Interval) ๒) การให้แรงเสริมตามช่วงเวลาที่ไมแน่นอน หรือไม่สม่ำเสมอ (Variable Interval) ๓) การให้แรงเสริมตามอัตราส่วนที่แน่นอนหรือคงที่ (Fixed Ratio) ๔) การให้แรงเสริมตามอัตราส่วนที่ไมแน่นอน (Variable Ratio) ตัวอย่างและแบบแผนของพฤติกรรมสนองตอบของอินทรีย์หรือผู้เรียน ปรากฏตามตารางการให้แรงเสริม สกินเนอร์ มีความเชื่อมั่นว่าแรงเสริมเป็นตัวแปรสำคัญในการเปลี่ยนพฤติกรรม หรือการเรียนรู้ของนักเรียน ฉะนั้นครูที่ดีจะต้องสามารถจัดสภาพของการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับแรงเสริมเมื่อการเรียนรู้ได้เกิดขึ้น พฤติกรรมใดที่ได้รับแรงเสริม พฤติกรรมนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งที่นักเรียนเรียนรู้ พฤติกรรม

ใดที่ไม่ได้รับแรงเสริมแม้ว่าจะเน้นสิ่งที่ครูต้องการให้เกิด ก็จะไม่อยู่นานคงทน หลักสำคัญของการใช้แรงเสริมในการสอนมีดังต่อไปนี้ ๑) ครูจะต้องทราบว่าพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงว่านักเรียนเรียนรู้แล้วมีอะไรบ้างและให้แรงเสริมพฤติกรรมนั้น ๆ ๒) ตอนแรก ๆ ครูควรจะให้แรงเสริมทุกครั้งที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา แต่ตอนหลังใช้แรงเสริมเป็นครั้งคราว (Intermittently) ได้ ๓) ถ้าจำเป็นสำหรับนักเรียนบางคนในการเปลี่ยนพฤติกรรม ครูอาจจะใช้แรงเสริมที่เป็นขนมหรือรางวัลที่เป็นสิ่งของ หรือสิ่งที่จะเอาไปแลกเปลี่ยนของรางวัลได้ (Token) ๔) ครูจะต้องระวังไม่ให้แรงเสริมเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ๕) สำหรับพฤติกรรมที่ซับซ้อน หรือการเรียนรู้ที่ซับซ้อน ครูควรจะใช้หลักการตัดพฤติกรรม (Shaping) คือให้แรงเสริมกับพฤติกรรมที่นักเรียนทำได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามลำดับขั้น (Successive Approximation) ๖) ค่อย ๆ ลดสัญญาณบอกแนะหรือการชี้แนะลงเมื่อเริ่มเห็นว่าไม่จำเป็น ๗) ค่อย ๆ ลดแรงเสริมแบบให้ทุกครั้งลง เมื่อเห็นว่าผู้เรียนกระทำได้แล้ว และผู้เรียนเริ่มแสดงว่ามีความพึงพอใจซึ่งเป็นแรงเสริมด้วยตนเองจากการทำงานนั้นได้

ออสซูเบล ได้แบ่งการเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมายออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) Subordinate learning เป็นการเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมาย โดยใช้ Derivative หรือ Correlative Subsumption กระบวนการ Derivative Subsumption เป็นการที่เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่เคยเรียนรู้แล้ว ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนเรียนรู้ว่าสัตว์มีปีกบินได้ ถ้ามีคนบอกว่า นกบินได้ ก็ไม่ต้องเรียนรู้โดยการท่องจำอย่างไม่คิดว่านกเป็นสัตว์มีปีก (บินได้) และสามารถดูซึมเข้าไปในโครงสร้างสติปัญญาที่มีอยู่แล้วอย่างมีความหมาย สำหรับกระบวนการ Correlative Subsumption หมายถึงการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เกิดจากการขยายความ หรือปรับความรู้เดิมให้มีสหสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนอาจจะมีความรู้เดิมว่า รูปสามเหลี่ยมเป็นรูปที่มีด้านสามด้าน หนึ่งราบและปิด และเมื่อผู้เรียนต้องเรียนความรู้รวบยอดใหม่ เช่น สามเหลี่ยมด้านเท่า ผู้เรียนจะเข้าใจด้วยการขยายความจากความรู้เดิมเกี่ยวกับลักษณะของสามเหลี่ยม จึงเชื่อมโยงความคิดรวบยอดสามเหลี่ยมด้านเท่าให้เข้ากับโครงสร้างปัญญาที่มีอยู่ ๒) Superordinate Learning เป็นการเรียนรู้โดยใช้วิธีอนุมาน ผู้เรียนอาจจะจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ให้เข้ากับความคิดรวบยอดที่กว้างและคลุมความคิดรวบยอดที่เรียนใหม่ เป็นต้นว่า เด็กที่เริ่มเรียนสีต่าง ๆ เช่น สีฟ้า สีเหลือง สีแดง สีเขียว ว่าเป็นสีต่าง ๆ แต่รวมสีต่าง ๆ เหล่านี้ให้อยู่ได้ ความคิดรวบยอด “สี” หรืออาจจะรวมสัตว์ต่าง ๆ เช่น หนู สุนัข หมี ว่าเป็นสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนม ๓) Combinatorial Learning การเรียนรู้ประเภทนี้หมายถึงการเรียนรู้หลักการกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เชิงผสมในวิชาคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ โดยให้เหตุผลหรือจากการสังเกต ตัวอย่างเช่น การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักและระยะทางในการที่ทำให้ไม้กระดานหกกระดกขึ้นลง ออส

ชูปเบลถือว่า Advance Organizers มีความสำคัญมากเพราะเป็นวิธีการสร้างการเชื่อมช่องว่างระหว่างสิ่ง (ความรู้) ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วกับสิ่ง (ความคิดรวบยอดใหม่) ที่จำเป็นจะต้องเรียนรู้เพื่อผู้เรียนจะได้มีความเข้าใจเนื้อหาของหน่วยเรียนใหม่และช่วยความจำได้ดีขึ้น ฉะนั้นผู้สอนควรจะใช้เทคนิค Advance Organizers ช่วยผู้เรียนในการเรียนรู้ทั้งประเภทการรับอย่างมีความหมายและการค้นพบอย่างมีความหมาย ทฤษฎีการเรียนรู้ของออสชูปเบล เป็นทฤษฎีปัญญานิยม เน้นความสำคัญของครู คือว่าครูมีหน้าที่ที่จะจัดเรียงเรียงความรู้ให้มีระบบ และสอนความคิดรวบยอดใหม่ที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้

สรุปว่า หลักสูตรสาระการเรียนรู้ มีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับ การเรียนรู้ได้เหมาะสมกับชั้นปี มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนานิสิต ให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุข แต่ละระดับชั้นมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิตมีสาระสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นิสิตรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอ และมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับวัยและสภาพแวดล้อมของนิสิตในการศึกษาแต่ละชั้นปี

๒.๓.๒ ด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา มุ่งเน้นในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพมากขึ้นตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญที่ทำการสอนอยู่ในแต่ละสถาบัน แต่ในขณะที่เดียวกันนักการศึกษาหลายท่านก็พยายามเน้นให้เห็นความสำคัญของวิชาศึกษาทั่วไปการจัดการศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตมีความสมบูรณ์ทั้งในแง่ความเป็นคน (Manhood) และกำลังคน (Manpower) ดังนั้นจุดมุ่งหมายของวิชาการศึกษาทั่วไปสรุปได้ ๓ ประการ^{๑๑} คือ

๑) เพื่อให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคนคือ ให้การศึกษาทั่วไปเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการเป็นพลเมืองดี

๒) เพื่อเพิ่มพูนความเจริญงอกงามทางสติปัญญา ให้ผู้เรียนได้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตและช่วยทำให้สังคมให้เจริญรุ่งเรือง สามารถนำความรู้ไปใช้ เพื่อประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม

๓) เพื่อช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและอุปนิสัยมุ่งที่จะช่วยให้นักที่สมบูรณ์ขึ้น มีบุคลิกภาพที่สันคติ และอุดมคติเหมาะสมกับการเป็นปัญญาชน

^{๑๑}ประทีป เมธาคุณวุฒิ, หลักสูตรอุดมศึกษา:การประเมินและการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : นิชน แอดเวอร์ไทซิ่ง กรุ๊ป, ๒๕๔๕), หน้า ๒-๕.

จากผลการสรุปการสังเคราะห์เอกสารเรื่องรูปแบบการจัดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ^{๑๔} ดังนี้

๑. มีความรู้กว้างในสาขาวิชาต่างๆ มองเห็นความสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องประสานกันของสาขาวิชาต่างๆ

๒. มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร

๓. ให้มีปัญญารู้จักคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ มีความคิดริเริ่ม รักความก้าวหน้า มองเห็นการณ์ไกลอย่างมีโลกทัศน์ และเป็นตัวของตัวเอง

๔. รู้จักตนเอง เข้าใจสังคม มองเห็นปัญหาในสังคมพร้อมที่จะรับผิดชอบ และแก้ไข ปัญหาของตนเองและผู้อื่น ได้เหมาะสม และสามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๕. เห็นคุณค่าและสุนทรีย์ในศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีไทย

๖. มีความเป็นไทย มีคุณธรรมและจริยธรรมสูง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ^{๑๕} ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

๑. แต่ละสถาบันต้องกำหนดเป้าหมาย และภารกิจที่ชัดเจนตามความพร้อม และความเชี่ยวชาญเฉพาะของแต่ละสถาบัน ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนต้องแสวงหาวิธีการจัดการศึกษาและยุทธศาสตร์ที่จะสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้มากที่สุด

๒. การพัฒนาหลักสูตร ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและพิจารณาถึงความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ธุรกิจอุตสาหกรรม สาระของหลักสูตร นอกจากมุ่งพัฒนาบัณฑิตอย่างสมดุล ทั้งความรู้ ความสามารถ และความดีงามแล้ว ยังต้องมุ่งเน้น การพัฒนาวิชาการวิชาชีพขั้นสูง และการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

๓. รูปแบบการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ต้องมีความหลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน โดยไม่จำกัดวัน เวลา สถานที่ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life-long) โดยนอกจากจะจัดภายในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว จะต้องพัฒนารูปแบบให้มีความยืดหยุ่นหลากหลายขึ้น อาทิ การจัดร่วมกับสถานประกอบการในโปรแกรมพิเศษประเภทต่างๆ เป็นต้น

^{๑๔} อ้างแล้ว, หน้า ๒-๕.

^{๑๕} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๖-๑๐๘.

๔. การจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมเสริมต้องยึดผู้เรียนเป็นหลักโดยคณาจารย์หรือผู้สอนควรทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๕. ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน หลักสูตร ให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงและเพื่อสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีความใฝ่รู้ สามารถคิดวิเคราะห์ วิจัย ริเริ่มสร้างสรรค์มีความรับผิดชอบและมีคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ

๖. ให้มีการกำหนดมาตรฐานหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร การรับรองหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละประเภทที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับอุดมศึกษาแต่ละระดับ

๗. ให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อการวิจัย สร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ

๘. ปรับระบบการประเมินและวัดผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยพิจารณาจากความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม ควบคู่กับการทดสอบตามความเหมาะสม

๙. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและการบริหารจัดการ ทั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนและกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

อมรชัย ตันติเมธ และคณะ ที่ได้กล่าวว่า เทคนิคและวิธีการสอนส่วนใหญ่ที่ใช้นั้นขึ้นอยู่กับ เนื้อหาวิชา ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น วิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ หากสอนเกี่ยวกับทฤษฎี เนื้อหาต่างกันส่วนมากจะใช้วิธีการแบบบรรยาย การอภิปรายการศึกษาค้นคว้าทำรายงาน การสาธิต การใช้ของจริง ปฏิบัติการในสภาพการณ์จริง การสอนสำหรับผู้เรียนจำนวนมาก ๆ ได้อาศัยสื่อการสอนบางอย่าง เช่น โทรทัศน์วงจรปิด เทป วิดยูและโทรทัศน์ เมื่อต้องการสอนเกี่ยวกับวิชาทักษะ ได้มีการทดลอง การสาธิต การปฏิบัติจริงทำแบบฝึกหัด เพื่อฝึกฝนให้มีทักษะในแต่ละด้าน แต่วิธีการดังที่กล่าวมาแล้ว การบรรยายจะเป็นสิ่งที่นิยมใช้มากที่สุด^{๑๖}

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ไว้ว่า มีลักษณะเฉื่อยชา รอรับอย่างเดียวเป็นส่วนใหญ่ เรียนเพื่อเกรด ต้องการจบเร็วๆ การเรียนเป็น

---

^{๑๖}อมรชัย ตันติเมธ และคณะ, “เทคนิคและกระบวนการในการสอนระดับอุดมศึกษา.”ใน รายงานการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า ๑๓-๒๐.

งานประกอบ เพราะชอบทำกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา นักศึกษาครุ้มักชอบทำกิจกรรมมาก นักศึกษามหาวิทยาลัยมักทำกิจกรรมมากในปีที่ ๒ และได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ไว้ดังนี้

๑. การเรียนการสอนควรแตกต่างกันตามลักษณะวิชาชีพและสภาพของกลุ่มของนักศึกษา
๒. ควรมี Pre-test เพื่อคว้านักศึกษามีความสนใจด้านใดเพื่อแบ่งกลุ่มและจัดการเรียนการสอน
๓. ควรสนับสนุนให้อาจารย์วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่สอนมีการประเมินผลว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และควรเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้วย
๔. อาจารย์ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร
๕. การจัดหลักสูตรควรให้มีวิชาบังคับเกี่ยวกับการสร้างคุณธรรมที่ดีแก่นักศึกษา
๖. ควรมีวิชาเลือกให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียน
๗. ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาควรจัดให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
๘. ควรใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศให้เป็นประโยชน์มากที่สุด^{๑๑}

สรุปว่า การเรียนการสอน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์การเรียนเนื้อหาสาระในการสอนได้เหมาะสมกับเวลาเรียน อาจารย์ก่อนมาสอนได้ทำแผนการสอนล่วงหน้า ได้เตรียมบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้วางแผนการสอนตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดให้ได้ศึกษาเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนทุกครั้งที่จะสอนเป็นอย่างดี ได้รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองในการสอนเป็นอย่างดี และจัดการเรียนรู้โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน

๒.๓.๓ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ในโรงเรียน ทั้งโดยครูและนักเรียน เช่น การสอนให้นักเรียนค้นคว้าอภิปราย การบรรยาย การอบรม การสาธิตการปฏิบัติงาน การจัดนิทรรศการ และการศึกษานอกสถานที่^{๑๒}

^{๑๑}วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, “ลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา”. ใน รายงานการประชุมทางวิชาการ เรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า ๘-๙.

^{๑๒}กรมวิชาการ, คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, ๒๕๒๑), หน้า ๒.

ทัศนีย์ ศุภเมธี ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทำขึ้นเพื่อให้การเรียนการสอนในครั้งนั้น ๆ ได้ผลดี หมายถึง การสอนของครูเป็นไปอย่างมีความหมายนักเรียนได้ทั้งความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน^{๑๙}

วไลพร คุโณทัยได้ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนหมายถึง สภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์ และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพน่าสนใจและผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้^{๒๐}

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยถือว่าเป็นชนนำ หรือหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้^{๒๑} ได้ระบุสาเหตุที่ทำให้ต้องมีการปฏิรูปการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนไว้ว่า คนทุกวัยตั้งแต่เกิดจนจบมหาวิทยาลัย เรียนแต่วิชารู้แต่หนังสือ ถูกล้อมกรอบด้วยตารางสอนและห้องเรียน การพัฒนาคนจึงไม่เอื้อให้มีคุณสมบัติมองกว้าง คิดไกล ใฝ่สูง มุ่งทำงาน ชาญชีวิต วิธีการเรียนการสอนไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิด วิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะช่างสงสัย และใฝ่หาคำตอบ ยังเน้นการสอนหนังสือมากกว่าการสอนคนนอกจากนั้นยังขาดการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ครูยังเป็นผู้มีอำนาจในชั้นเรียน ครูยังคงยึดมั่นว่าตนเองเป็นผู้รู้มากที่สุด ถูกที่สุด และมีอำนาจมากที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีหน้าที่รับและปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้และวิธีการของครู สถานศึกษาจึงไม่เป็นโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่เป็นโรงสอน กระบวนการเรียนรู้เป็นความทุกข์อันเฉา นำเบื่อหน่าย ทั้งพ่อแม่ ครู นักเรียน ยึดหลักสูตรเป็นเกณฑ์ เนื้อหาสาระทั้งหมดการสอบและคะแนนสอบ เป็นสิ่งพิพากษาความสำเร็จ ทุกคนจึงเครียด ขาดความสุขในการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๔ แนวทางการจัดการศึกษามาตรา ๒๔ จึงได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ ได้กำหนดไว้ว่า “ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกัน

^{๑๙}ทัศนีย์ ศุภเมธี, พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๓๓), หน้า ๑๘๕-๑๘๖.

^{๒๐}วไลพร คุโณทัย, หลักการสอน, (กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมวิทย์ฐานะครูกรรมการฝึกหัดครู, ๒๕๓๐), หน้า ๑๕.

^{๒๑}คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด, (กรุงเทพมหานคร : คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้, ๒๕๔๓), หน้า ๒-๓.

และแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รัก การอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วน หนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุก สถานการณ์” ดังนั้น การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ควรคำนึงถึงประเด็นที่สำคัญ^{๒๒} ดังต่อไปนี้

๑. สมรรถนะของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด สมรรถนะของมนุษย์ประกอบด้วยเชล สมรรถนะประมาณหนึ่งแสนล้านเซลล์ เป็นโครงสร้างที่มหัศจรรย์ โดยธรรมชาติสมองมีความพร้อมที่ จะเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิด มีความต้องการที่จะเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้ มนุษย์ต้องการ เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติ และทุกสิ่งรอบตัว มนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ต้องอาศัยสมอง และระบบประสาทสัมผัส ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ซึ่งรับความรู้สึกจากอวัยวะรับความรู้สึก คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องสนใจ และให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (Head) จิตใจ (Heart) มือ (Hand) และสุขภาพองค์รวม (Health)

๒. ความหลากหลายของสติปัญญา คนแต่ละคนมีความสามารถหรือความเก่งแตกต่างกัน และมีรูปแบบการพัฒนาเฉพาะของแต่ละคน สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนา เสริมสร้างความสามารถให้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ความเก่ง / ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถแบ่งได้หลายด้าน

๓. การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ ดำเนินการรวบรวมแนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ และเสนอแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ดังนี้

(๑) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์ และทักษะต่างๆ

(๒) ลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาลง ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกันใช้กระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงที่เป็นประโยชน์และ

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐-๒๐.

สัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตัวเองและความจริงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

(๓) กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการ จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรมและประเมินผล

อารมณ์ ใจเที่ยง^{๒๓} ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ไว้หลายประการ ดังนี้

๑. กิจกรรมช่วยสร้างความสนใจของเด็ก
๒. กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
๓. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
๔. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
๕. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
๖. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหว
๗. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้รู้สึกสนุกสนาน
๘. กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
๙. กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวาง
๑๐. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความงอกงามและพัฒนาการของเด็ก
๑๑. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ
๑๒. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
๑๓. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักทำงานเป็นหมู่
๑๔. กิจกรรมจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในบทบาทเรียน
๑๕. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความซาบซึ้ง ความงามในเรื่องต่าง ๆ

วิชัย วงษ์ใหญ่^{๒๔} ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การเรียน ควรคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียน ๓ ประการ คือ การสำรวจ การบูรณาการ และการถ่ายโยงความรู้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ขั้นการสำรวจในประสบการณ์เรียน สิ่งที่น่าเสนอควรจะคำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคนต้องการใช้เวลา ส่วนผู้สอน ซึ่งถือว่าเป็นสื่อการเรียนทางจิตวิทยาที่สำคัญ ควรให้โอกาสผู้เรียนได้

^{๒๓} อารมณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๗๒-๗๓.

^{๒๔} วิชัย วงษ์ใหญ่, กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๗), หน้า ๑๑๒-๑๑๓.

ใช้กระบวนการสืบเสาะแสวงหาการเรียนรู้ การค้นพบด้วยตนเองจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่า การเรียนที่เกิดขึ้นจะมีความหมายสำหรับผู้เรียน

๒. ขั้นการสร้างบูรณาการ จะเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากขั้นของการสำรวจได้รวบรวมจุดเชื่อมโยงข้อมูล สถานการณ์ เจือปนจากสิ่งแวดล้อม จนกระทั่งการจุดเชื่อมโยงนั้นมีการปรับตัวอย่างสมดุล การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม และพร้อมที่จะนำไปประยุกต์ใช้ สร้างสรรค์และการแก้ปัญหาต่อไป

๓. ขั้นการถ่ายโยงความรู้ เป็นความสามารถที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมออกมาไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ค่านิยม มาประยุกต์ใช้แสวงหาความรู้ต่อไป อย่างเป็นธรรมชาติ มีการจัดระบบ เรียบเรียงความรู้ความคิดไว้อย่างมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์ การเรียนนั้น ควรพิจารณาถึงความต่อเนื่อง การเรียงลำดับอย่างมีขั้นตอน เพื่อชี้ทางให้ผู้เรียนเกิดบูรณาการต่อไป หลักในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ควรพิจารณา สิ่งต่อไปนี้

๑) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้แต่ละข้อนั้น ผู้เรียนควรมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่ได้ระบุไว้ในจุดประสงค์

๒) ประสบการณ์เรียนที่จัดขึ้น ควรจะเป็นสิ่งที่พึงพอใจของผู้เรียนในการที่จะฝึกปฏิบัติและสอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้

๓) ประสบการณ์เรียนที่จัดให้ นั้น จะต้องอยู่ในขอบข่ายความสามารถของผู้เรียน

๔) ประสบการณ์เรียนควรมีรูปแบบหลาย ๆ อย่าง ซึ่งอาจจะนำมาสู่การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้เพียงข้อเดียวก็ได้ และในทำนองเดียวกัน ประสบการณ์อย่างเดียวกันนำไปสู่ผลหลายอย่างก็ได้

๕) การจัดประสบการณ์เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้แสดงออกโดยไม่มีความรู้สึกรู้ว่าเป็นการบังคับ เพราะถ้ามีการบังคับน้อย ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มาก

๖) การพิจารณาการจัดประสบการณ์เรียน ควรคำนึงถึงความสัมพันธ์เกี่ยวกับเวลา และเนื้อหาที่เป็นความสัมพันธ์ทางด้านตั้งและทางด้านนอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดบูรณาการ ภายหลังจากที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียน.

บุญชม ศรีสะอาด ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์จากการใช้เนื้อหาเป็นสื่อ มีหลายแบบ ดังนี้

๑. แบบใช้โสตทัศนศึกษา (Audio-visual approach) เป็นวิธีช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ช่วย เช่น ใช้โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียงสไลด์ ฟิล์มสตริป รูปภาพ หุ่นจำลอง ของจริง เป็นต้น

๒. แบบเอกัตภาพ (Individualized approach) เป็นการจัดการเรียนการสอนเน้นรายบุคคล เช่น อาจให้ศึกษาจากบทเรียนโปรแกรม บทเรียนโมดูล หรือคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

๓. แบบเรียนด้วยตนเอง (Self-study approach) เป็นแบบที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้แนะนำอยู่ห่าง ๆ

๔. แบบใช้การฝึกหัด (Drill-and-practice approach) เป็นแบบที่ต้องให้ผู้เรียนทำการฝึกหัดจนเกิดทักษะ สามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ มักเริ่มต้นด้วยการให้เห็นตัวอย่างก่อนแล้วให้ผู้เรียนฝึกหัดไปเรื่อย ๆ จนเกิดทักษะและทำได้โดยอัตโนมัติ

๕. แบบใช้กิจกรรม (Activity-oriented approach) เป็นแบบที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตัวอย่างกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การจัดนิทรรศการ การแสดงละคร การสาธิต เป็นต้น

๖. แบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry approach) เป็นแบบที่ให้ผู้เรียนคิดค้นหาคำตอบต่าง ๆ จากการใช้คำถามที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการสังเกต ทดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินผลและตัดสิน

๗. แบบใช้การแก้ปัญหา (Problem-solving approach) เป็นแบบที่เน้นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหา และคิดค้นหาวิธีแก้ปัญหานั้นๆ^{๒๕}

เรื่อง กิจรต์นี้ ได้กล่าวถึงหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

๑. กิจกรรมการเรียนทุกกิจกรรม ต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ และกิจกรรมต้องเป็นสื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมาย

๒. การจัดลำดับกิจกรรมการเรียนต้องเป็นไปตามลำดับขั้นการเรียนทั้งสามด้าน คือด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

๓. การจัดกิจกรรมการเรียน ควรจัดตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้การเรียนรู้ต่อเนื่อง และกิจกรรมควรสืบเนื่องจากความรู้ที่ดำเนินการมาก่อน การจัดกิจกรรมการเรียนควรจัดลำดับจากรูปธรรมไปหานามธรรม จากประสบการณ์ที่ใกล้ตัวไปหาประสบการณ์ที่ไกลตัว และจากกระบวนการคิดและการทำงานง่าย ๆ ไปสู่เหตุผลที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมมากขึ้น

๔. กิจกรรมการเรียนควรเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของนักเรียน

๕. กิจกรรมการเรียนต้องท้าทายนักเรียน และอยู่ในวิสัยที่นักเรียนจะกระทำได้นอกจากนั้นยังเอื้อให้นักเรียนได้นำสิ่งที่เรียนในสถานการณ์หนึ่ง ไปปรับใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้

^{๒๕}บุญชม ศรีสะอาด, การพัฒนาการสอน, (กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก, ๒๕๔๑), หน้า ๔๑-๔๒.

ทำให้การเรียนรู้ต่อเนื่อง สามารถอธิบายสิ่งใหม่ คาดคะเนและพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ในโรงเรียนได้

๖. กิจกรรมการเรียนรู้ควรมุ่งพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล คิดแบบสืบสวนสอบสวน รู้จักแก้ปัญหาตามแนวทางของตนเอง มาประกอบกิจกรรม

๗. กิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีลักษณะเปิดกว้างแก่นักเรียนที่มีความแตกต่างกัน กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรมีความยืดหยุ่น ทั้งด้านเนื้อหาและความคิด ครูควรคำนึงเสมอว่า ในสภาพสังคมปัจจุบัน คำตอบที่ถูกต้องอาจไม่มีเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น การยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น จะทำให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาการศึกษาอย่างมีเหตุผล และมีความคิดสร้างสรรค์ด้วย^{๒๖}

สรุปว่า กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ อาจารย์ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการสอนโดยให้นักศึกษาได้เรียนรู้กิจกรรมที่หลากหลายมีการจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นักศึกษาแก้ปัญหาตามสถานการณ์พร้อมทั้งจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่พึงงามเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้ซึ่งสามารถนำความรู้ที่อาจารย์จัดกิจกรรมการสอนไปประยุกต์ใช้จริงได้อย่างหลากหลาย และได้เสนอแนะให้นักศึกษาจัดกิจกรรมเสริมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

๒.๓.๔ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

การเรียนการสอนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น หากอาจารย์รู้จักนำสื่อและอุปกรณ์ใหม่ๆ มาใช้ในการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนจะช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองระหว่างอาจารย์และนักศึกษามากขึ้น ทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจ สนุกสนาน และเสริมความเข้าใจในบทเรียนได้ง่าย

การประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวความคิด วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งต่างๆ ตลอดจนการนำหลักการที่ดึงมาจากวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ เพื่อการออกแบบและส่งเสริมระบบการเรียนการสอนขึ้น โดยเน้นที่วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่สามารถวัดได้อย่างถูกต้องแน่นอน มีการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนมากกว่ายึดเนื้อหาวิชา มีการใช้การศึกษาเชิงปฏิบัติโดยผ่านการวิเคราะห์และ

---

^{๒๖}เปรื่อง กิจรัตน์, การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับอุตสาหกรรมศิลป์, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูพระนคร, ๒๕๒๔), หน้า ๑๕๓-๑๕๘.

การใช้โสตทัศนูปกรณ์ รวมถึงเทคนิคการสอนโดยใช้อุปกรณ์ต่างๆ มากมายเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อการสอนต่างๆ ในลักษณะของสื่อประสม และการศึกษด้วยตนเอง^{๒๗}

การใช้สื่อการเรียนการสอน มีขอบข่ายถึงเรื่องสำคัญๆ ๓ ประการ คือ

๑. การนำเอาเครื่องมือและอุปกรณ์ใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่การนำเครื่องกลไกทั้งหลายมาใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนขึ้น เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง วิทยุและโทรทัศน์ เครื่องช่วยสอน เป็นต้น

๒. การผลิตวัสดุ ได้แก่ การนำเอาวัสดุการสอนต่างๆ เช่น แผนภูมิ รูปภาพภาพโฆษณา มาใช้ ตลอดจนการผลิตตำรา แบบเรียน เอกสาร วัสดุ สิ่งพิมพ์อื่นๆ และแบบเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น

๓. การใช้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ นอกจากการใช้เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวแล้ว เทคโนโลยีการศึกษายังมีขอบข่ายครอบคลุมถึงการใช้เทคนิค และวิธีการใหม่ ๆ ในการเรียนการสอนด้วย เช่น ชุดการเรียนการสอน ศูนย์การเรียน การเรียนการสอนแบบไม่แบ่งชั้น การสอนเป็นคณะ การจัดการสอนแบบยืดหยุ่น เป็นต้น^{๒๘}

Markert ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ในที่นี้เป็น ๒ แนวคิดตามพัฒนาการของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ได้แก่ แนวคิดทางด้านกายภาพและแนวคิดทางด้านพฤติกรรม^{๒๙}

๑. แนวคิดทางด้านกายภาพ หมายถึง การประยุกต์ของวิทยาศาสตร์กายภาพและเทคโนโลยีวิศวกรรม ได้แก่ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ เช่นเครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียง โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น แนวคิดนี้จะมองสื่อสอนต่างๆ เป็นสื่อช่วยในการสอน และเน้นทางด้านผลหรือประสิทธิภาพของเครื่องมือ และวิธีการมากกว่าลักษณะของผู้เรียนเองหรือลักษณะของเนื้อหาวิชา

๒. แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ เป็นการศึกษาพฤติกรรมของคนโดยเน้นทางด้านมนุษยวิทยา สังคมวิทยา และจิตวิทยา ซึ่งเรียกรวมกันว่า พฤติกรรมศาสตร์ การประยุกต์แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ในการเรียนการสอนเป็นลักษณะพื้นฐานของเทคโนโลยีการสอน (Instructional technology) การศึกษาคควรจะเน้นกระบวนการ หรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยอาศัยความรู้ทางจิตวิทยา มานุษยวิทยา และสังคมวิทยารวมถึงการประยุกต์ความรู้ทางวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ และตรรกวิทยา

^{๒๗} กิดานันท์ มะลิทอง, เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๔-๕.

^{๒๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔.

^{๒๙} Markert, Linda Rae, *Contemporary technology : Innovations, issues, and perspectives*, (Illinois : The Goodheart, Willcox Company, 1989), p. 37.

วิล ดั่งทศสวัสดิ์^{๑๑} ให้ความคิดเห็นไว้ว่า การใช้สื่อ หรือโสตทัศนอุปกรณ์ในการสอน จะทำให้อาจารย์สามารถสอนได้ครอบคลุมเนื้อหา และผู้เรียนสามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง^{๑๒}

จึงพอจะสรุปประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อการเรียนการสอนเป็นข้อหลัก ๆ ดังนี้

๑. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความคิดรวบยอดเดียวกัน เกิดความหมายชัดเจนแก่นักศึกษา

๒. ช่วยให้เรียนรู้ได้มากในเวลาที่มีจำกัด

๓. ช่วยเพิ่มความสนใจในกิจกรรมการเรียน เป็นศูนย์รวมความสนใจ ทำให้นักศึกษามีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

๔. ช่วยเพิ่มพูนความจำ

๕. ช่วยส่งเสริมความคิด การแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา

๖. ช่วยขจัดปัญหาในการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีข้อจำกัดต่างๆ เช่น ทำสิ่งซับซ้อนให้เข้าใจง่ายขึ้น

๗. ช่วยจัดระบบและเรียงลำดับข้อมูล ทำให้สะดวกในการใช้ เช่นฟิล์ม คอมพิวเตอร์

๘. ช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียน และการสอบง่ายขึ้น^{๑๓}

สรุปว่า การใช้สื่อการเรียนการสอน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ อาจารย์ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนการสอน เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ ใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจง่าย นำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อมท้องถิ่นหรือห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา นิสิตนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง

๒.๓.๕ ด้านการวัดผลและประเมิน

กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ กล่าวว่า การวัดผล หมายถึงกระบวนการบอกปริมาณหรือคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวเลข หรือสัญลักษณ์ใดๆ ที่ตกลงกันไว้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของสิ่งที่จะวัด และวัตถุประสงค์ของการวัด^{๑๔}

^{๑๑}วิล ดั่งทศสวัสดิ์, สภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาลตำรวจในทัศนะของอาจารย์และนักศึกษายพยาบาล, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๖), หน้า ๑๕.

^{๑๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐.

^{๑๓}กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์, การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๔๐), หน้า ๑๖.

ชัชย สมิติไกร ได้ให้ความหมายของ การวัดหรือการวัดผล คือการกำหนดตัวเลขให้แก่คุณลักษณะ (Attribute) ของบุคคล วัตถุ หรือเหตุการณ์ เพื่อสะท้อนระดับความมากน้อยของคุณลักษณะที่วัดตามกฎ (Rule) ที่กำหนดไว้^{๓๓}

วาสนา ประवालพฤษ กล่าวว่า การวัดผล คือกระบวนการที่จะกำหนดปริมาณของสิ่งที่ต้องการวัดออกมาเป็นจำนวนหรือตัวเลข ซึ่งใช้แทนคำอธิบายคุณลักษณะที่กำลังวัด โดยจะอธิบายลักษณะของบุคคลให้อยู่ในรูปของระดับของคุณลักษณะนั้นแบบต่อเนื่อง^{๓๔}

วนิดา เดชตานนท์ กล่าวว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการในการกำหนด หรือหาจำนวนปริมาณอันดับแทนคุณลักษณะของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือแทนพฤติกรรม ความสามารถของบุคคลโดยใช้เครื่องมือช่วยในการวัดผลการวัดจะอยู่ในรูปของ ตัวเลขหรือคะแนน หรือบรรยายลักษณะสิ่งนั้น ทำให้รู้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่วัดว่า มีจำนวนหรือปริมาณเท่าใด หรือมีลักษณะอย่างไร เช่น กระดานดำยาว 3 เมตร 50 เซนติเมตร เด็กชายน้อย ได้คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ ๓๐ คะแนน เด็กชายนิกคิดใคร่ครวญได้ เด็กหญิงแดงเขียนหนังสือตัวบรรจง เป็นต้น^{๓๕}

สมบูรณ์ ดันยะ กล่าวว่า การวัดผล หมายถึงกระบวนการในการกำหนดหรือหาจำนวนปริมาณ อันดับ หรือรายละเอียดของคุณลักษณะหรือพฤติกรรมความสามารถของบุคคล โดยใช้เครื่องมือเป็นหลักในการวัดกระบวนการดังกล่าว จะทำให้ได้ตัวเลขหรือข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่ใช้แทนจำนวนและลักษณะที่เกิดขึ้น ซึ่งการวัดผลต้องดำเนินการอย่างมีขั้นตอนเป็นระเบียบแบบแผน มีเครื่องมือ มีผลการวัดเป็นตัวเลขหรือเป็นรายละเอียดที่จะนำไปใช้ในการบรรยาย บอกจำนวน หรือระดับของสิ่งที่ถูกวัด^{๓๖}

---

^{๓๓}ชัชย สมิติไกร, การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๒๓.

^{๓๔}วาสนา ประवालพฤษ, คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เรื่อง “หลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา”, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๕.

^{๓๕}วนิดา เดชตานนท์, การประเมินผลการเรียน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (นครราชสีมา : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๐), หน้า ๔-๒๐.

^{๓๖}สมบูรณ์ ดันยะ, การประเมินทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐-๑๑.

อำภา บุญช่วย กล่าวว่า การประเมินผล คือ การนำผล ที่วัดได้มาหาคุณค่า การประเมินผลควรจะต้องรวมถึงการวิเคราะห์จุดหมายที่ตั้งไว้ วิธีการที่ได้ใช้ไปเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ตลอดจนพิจารณาถึงปริมาณของคุณสมบัติที่วัดได้ เช่น เก่งหรือไม่เก่ง ดีหรือไม่ดี^{๓๗}

สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผล มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ อาจารย์มีการประเมินผล นิสิต โดยสอบวิชาพระพุทธศาสนา ระหว่างเรียนรู้เป็นระยะ ๆ ด้วยการถามให้แสดงความคิดเห็น แจ้งผลการประเมินให้นิสิตทราบทุกครั้ง เน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สอน และนิสิตได้นำผลการประเมินของอาจารย์ไปแก้ไขปรับปรุงการเรียนของตนเองอย่างต่อเนื่อง อาจารย์ใช้การส่งเกรด รวมทั้งอาจารย์แบ่งกลุ่มให้นิสิตทำงานเพื่อประเมินการทำงานเป็นทีม ซึ่งการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนิสิตสอดคล้องกับแผนการเรียน

๒.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

๒.๔.๑ การจัดการเรียนการสอนมโนทัศน์

จอยส์ และ วิลส์^{๓๘} ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์นี้ขึ้น โดยใช้แนวคิดของบรุนเนอร์ กู๊ดนาว และออสติน เกี่ยวกับการเรียนรู้มโนทัศน์ที่ว่า การเรียนรู้มโนทัศน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น สามารถทำได้โดยการค้นหาคุณสมบัติเฉพาะที่สำคัญของสิ่งนั้นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่ไม่ใช่และไม่ใช่สิ่งนั้นออกจากกัน

๑. วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มโนทัศน์ของเนื้อหาสาระต่าง ๆ อย่างเข้าใจและสามารถให้คำนิยามของมโนทัศน์นั้นได้ด้วยตนเอง

๒. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ขั้นที่ ๑ ผู้สอนเตรียมข้อมูลสำหรับให้ผู้เรียนฝึกหัดจำแนก ผู้สอนเตรียมข้อมูล ๒ ชุด ชุดหนึ่งเป็นตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน อีกชุดหนึ่งไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน , ในการเลือกตัวอย่างข้อมูล ๒ ชุดข้างต้น ผู้สอนจะต้องเลือกหาตัวอย่างที่มีจำนวนมากพอที่จะครอบคลุมลักษณะของมโนทัศน์ ที่ต้องการนั้น , ถ้ามโนทัศน์ที่ต้องการสอนเป็นเรื่องยากหรือซับซ้อนหรือเป็นนามธรรมอาจ ใช้วิธี การยกเป็นตัวอย่างเรื่องสั้น ๆ ที่ผู้สอนแต่งขึ้นเองนำเสนอแก่ผู้เรียน , ผู้สอนเตรียมสื่อการสอนที่เหมาะสมจะใช้ประกอบนำเสนอตัวอย่างมโนทัศน์ เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะต่าง ๆ ของมโนทัศน์ที่ต้องการสอนอย่างชัดเจน ขั้นที่ ๒ ผู้สอนอธิบายกติกาในการเรียนให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจตรงกันผู้ สอนชี้แจง

^{๓๗}อำภา บุญช่วย, การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร :โอ.เอส.พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๗), หน้า ๑๒๕-๑๓๐.

^{๓๘} ทิศนา ขวมณี, ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดของไทยเกี่ยวกับการคิดและพัฒนาการคิดในวิทยาการด้านความคิด, (กรุงเทพมหานคร : เอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์, ๒๕๔๔), หน้า ๒๒๓.

วิธีการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนเริ่มกิจกรรมโดยอาจสาธิตวิธี การและลองให้ผู้เรียนลองทำตามที่ ผู้สอนบอกจนกระทั่งผู้เรียนเกิดความเข้าใจ พอสมควร ขั้นที่ ๓ ผู้สอนเสนอข้อมูลตัวอย่างของมโน ทัศน์ที่ต้องการสอน และข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอนการนำเสนอข้อมูล ตัวอย่างนี้ทำได้หลายแบบ แต่ละแบบมีจุดเด่น จุดด้อยดังต่อไปนี้ นำเสนอข้อมูลที่เป็นตัวอย่างของ สิ่งที่จะสอนทีละข้อมูลจนหมดทั้งหมด โดยบอกให้ผู้เรียนรู้ว่าเป็นตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนแล้วตาม ด้วยการนำเสนอ ข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนแต่ละข้อมูล จนครบหมดทั้งหมดเช่นกัน โดย บอกให้ผู้เรียนรู้ว่าตัวอย่างชุดหลังนี้ไม่ใช่ชุดที่จะสอน ผู้เรียนต้องสังเกตตัวอย่างทั้ง ๒ ชุด และ คิดหาคุณสมบัติร่วมและคุณสมบัติที่แตกต่างกัน เทคนิควิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนสร้างมโนทัศน์ได้ เร็ว แต่ใช้กระบวนการคิดน้อย ,เสนอข้อมูลที่ใช่และไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนสลับกันไปจน ครบ เทคนิควิธีนี้ช่วยสร้างมโนทัศน์ได้ช้ากว่าเทคนิคแรก แต่ได้ใช้กระบวนการคิดมากกว่า,เสนอ ข้อมูลที่ใช่และไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนทีละ ๑ ข้อมูล แล้วเสนอข้อมูลที่เหลือทั้งหมดทีละ ข้อมูลโดยให้ผู้เรียนตอบว่าข้อมูลแต่ละ ข้อมูลที่เหลือนั้นใช่หรือไม่ใช่ข้อมูลที่สอน เมื่อผู้เรียน ตอบ ผู้สอนจะเฉลยว่าผู้เรียนตอบถูกหรือผิด วิธีนี้ผู้เรียนจะได้ใช้กระบวนการคิดในการทดสอบ สมมติฐานของตนไปที่ละขั้นตอน ,เสนอข้อมูลที่ใช่และไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนที ละ ๑ ข้อมูล แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันยกตัวอย่างข้อมูลที่ผู้เรียนคิดว่าใช่ตัวอย่างของ สิ่งที่จะ สอน โดยผู้สอนจะเป็นผู้ตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ วิธีนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสคิดมากขึ้น,ขั้นที่ ๔ ให้ผู้เรียน บอกคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอนจากกิจกรรมที่ผ่านมาในขั้นต้น ๆ ผู้เรียนจะต้องพยายาม หาคุณสมบัติเฉพาะตัวของตัวอย่างที่ใช่และไม่ใช่สิ่งที่ ผู้สอนต้องการสอน และทดสอบคำตอบของ ตน หากคำตอบของตนผิด ผู้เรียนก็จะต้องหาคำตอบใหม่ ซึ่งก็หมายความว่าต้องเปลี่ยน สมมติฐานที่เป็นฐานของคำตอบเดิม ซึ่งก็จะมาจากคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งนั้นนั่นเอง, ขั้นที่ ๕ ให้ ผู้เรียนสรุปและให้คำจำกัดความของสิ่งที่ต้องการสอนเมื่อผู้เรียนได้รายการของคุณ สมบัติเฉพาะ ของสิ่งที่ต้องการสอนแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันเรียบเรียงให้เป็นคำนิยามหรือจำกัดความ,ขั้น ที่ ๖ ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันถึงวิธีการที่ผู้เรียนใช้ในการแสวงหาคำตอบ ให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดของตัวเองเนื่องจากผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มโนทัศน์ จากการคิด วิเคราะห์ และตัวอย่างที่หลากหลาย ดังนั้นผลที่ผู้เรียนจะได้รับโดยตรงคือ จะเกิดความเข้าใจใน มโนทัศน์นั้น และได้เรียนรู้ทักษะการสร้างมโนทัศน์ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการทำความเข้าใจ มโน ทัศน์อื่น ๆ ต่อไปได้ รวมทั้งช่วยพัฒนาทักษะการใช้เหตุผลโดยการอุปนัย (inductive reasoning) อีกด้วย

๒.๔.๒ การจัดการเรียนการสอนของกานเย (Gangnes Instructional Model)

กานเย^{๓๕} อธิบายว่า ปรัชญาการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ๓ ส่วน คือ

๑. ผลการเรียนรู้หรือความสามารถด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งมีอยู่ ๕ ประเภท คือ

๑) ทักษะทางปัญญา (Intellectual skill) ซึ่งประกอบด้วยการจำแนกแยกแยะ การสร้างความคิดรวบยอด การสร้างกฎ การสร้างกระบวนการหรือกฎขั้นสูง

๒) กลวิธีในการเรียนรู้ (Cognitive strategy)

๓) ภาษาหรือคำพูด (verbal information)

๔) ทักษะการเคลื่อนไหว (motor skills)

๕) และเจตคติ (attitude)

๒. กระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ มนุษย์มีกระบวนการจัดกระทำข้อมูลในสมอง ซึ่งมนุษย์จะอาศัยข้อมูลที่สะสมไว้มาพิจารณาเลือกจัดกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และในขณะที่กระบวนการจัดกระทำข้อมูลภายในสมองกำลังเกิดขึ้น เหตุการณ์ภายนอกร่างกายมนุษย์มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมหรือการยับยั้งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน กานเยจึงได้เสนอแนะว่า ควรมีการจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้แต่ละประเภท ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายในสมอง โดยการจัดสภาพภายนอกให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้อย่างดี รวดเร็ว และสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้นาน กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบกานเย ประกอบด้วยการดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนรวม ๕ ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ ๑ การกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับสิ่งเร้า หรือสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดี ขั้นที่ ๒ การแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนให้ผู้เรียนทราบ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ความคาดหวังขั้นที่ ๓ การกระตุ้นให้ระลึกถึงความรู้เดิมเป็นการช่วยให้ผู้เรียนดึงข้อมูลเดิมที่ อยู่ในหน่วยความจำระยะยาวให้มาอยู่ในหน่วยความจำเพื่อใช้งาน (working memory) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้ เดิมขั้นที่ ๔ การนำเสนอสิ่งเร้าหรือเนื้อหาสาระใหม่ ผู้สอนควรจัดสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเห็นลักษณะสำคัญของสิ่งเร้านั้นอย่าง ชัดเจน เพื่อความสะดวกในการเลือกรับรู้ของผู้เรียนขั้นที่ ๕ การให้แนวการเรียนรู้ หรือการจัดระบบข้อมูลให้มีความหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับสาระที่เรียนได้ง่ายและเร็วขึ้นขั้นที่ ๖ การกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือ

^{๓๕} อ้างแล้วเรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๕.

สาระที่เรียน ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงสาระการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ขั้นที่ ๗ การให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นการให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียน และข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียน ขั้นที่ ๘ การประเมินผลการแสดงออกของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าตนเองสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด ขั้นที่ ๙ การส่งเสริมการคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้ โดยการให้โอกาสผู้เรียนได้มีการฝึกฝนอย่างพอเพียงและในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น และสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์อื่น ๆ ได้เนื่องจากการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้ จัดขึ้นให้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ ดังนั้น ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้สาระที่นำเสนอได้อย่างดี รวดเร็วและจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้นาน นอกจากนั้นผู้เรียนยังได้เพิ่มพูนทักษะในการจัดระบบข้อมูลสร้างความหมายของ ข้อมูล รวมทั้งการแสดงความสามารถของตนด้วย

๒.๔.๓ การจัดการเรียนการสอนเน้นความจำ (memory model)

จอยส์และวิลส์^{๔๐} ได้พัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลัก ๖ ประการเกี่ยวกับ

๑. การตระหนักรู้ (awareness) ซึ่งกล่าวว่า การที่บุคคลจะจดจำสิ่งใดได้ดีนั้น จะต้องเริ่มจากการรับรู้สิ่งนั้น หรือการสังเกตสิ่งนั้นอย่างตั้งใจ

๒. การเชื่อมโยง (association) กับสิ่งที่รู้แล้วหรือจำได้

๓. ระบบการเชื่อมโยง (link system) คือระบบในการเชื่อมความคิดหลายความคิดเข้าด้วยกันในลักษณะที่ความคิดหนึ่งจะไปกระตุ้นให้จำอีกความคิดหนึ่งได้

๔. การเชื่อมโยงที่น่าขบขัน (ridiculous association) การเชื่อมโยงที่จะช่วยให้บุคคลจดจำได้ดีนั้น มักจะเป็นสิ่งที่แปลกไปจากปกติธรรมดา การเชื่อมโยงในลักษณะที่แปลกเป็นไปไม่ได้ ขวนขวายขบขัน มักจะประทับในความทรงจำของบุคคลเป็นเวลานาน

๕. ระบบการใช้คำทดแทน

๖. การใช้คำสำคัญ (key word) ได้แก่ การใช้คำ อักษรหรือพยางค์เพียงตัวเดียว เพื่อช่วยกระตุ้นให้จำสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันได้

วัตถุประสงค์ของรูปแบบนี้มีวัตถุประสงค์ช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ได้ดีและได้นาน และได้เรียนรู้กลวิธีการจำ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้สาระอื่น ๆ ได้อีกในการเรียนการสอนสาระใด ๆ ผู้สอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาสาระนั้น ได้ดีและนาน โดยการดำเนินการดังนี้ ขั้นที่ ๑ การสังเกตหรือศึกษาสาระอย่างตั้งใจผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนตระหนักรู้ในสาระที่เรียน โดยการใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น ให้อ่านเอกสารแล้วขีดเส้นใต้คำ / ประเด็นที่สำคัญให้ตั้ง

^{๔๐} อ้างแล้วเรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๕.

คำถามจากเรื่องให้อ่านให้หาคำตอบของคำถามต่าง ๆ เป็นต้น ขั้นที่ ๒ การสร้างความเชื่อมโยง เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาสาระที่ต้องเรียนรู้แล้วให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหา ส่วนต่าง ๆ ที่ต้อง จดจำกับสิ่งที่ตนคุ้นเคย เช่น กับคำ ภาพ หรือความคิดต่าง ๆ (ตัวอย่างเช่น เด็กจำไม่ได้ว่าค่ายบาง ระจัน อยู่จังหวัดอะไร จึงโยงความคิดว่า ชาวบ้านบางประจัญเป็นคนกล้าหาญ สัตว์ที่ถือว่าเก่งกล้า คือ สิงโต บางระจันจึงอยู่ที่จังหวัดสิงห์บุรี)หรือให้หาหรือคิดคำสำคัญที่ไม่คุ้นหรือยากด้วย คำ ภาพ หรือความหมายอื่น ๆ หรือการใช้การเชื่อมโยงความคิดเข้าด้วยกัน ขั้นที่ ๓ การใช้จินตนาการ เพื่อให้จดจำสาระได้ดีขึ้น ให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการเชื่อมโยงสาระต่าง ๆ ให้เห็นเป็นภาพที่น่าขบขัน เกินความเป็นจริง ขั้นที่ ๔ การใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่ทำไว้ข้างต้นในการทบทวนความรู้และเนื้อหาสาระต่าง ๆ จนกระทั่งจดจำได้การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคช่วยความจำต่าง ๆ ของรูปแบบ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่เรียนได้ดีและได้นานแล้ว ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กลวิธีการจำ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้สาระอื่น ๆ ได้อีกมาก

สรุปว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์การเรียนเนื้อหาสาระในการสอนได้เหมาะสมกับเวลาเรียน อาจารย์ก่อนมาสอนได้ทำแผนการสอนล่วงหน้า ได้เตรียมบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้วางแผนการสอนตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดให้ ได้ศึกษาเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนทุกครั้งที่จะสอนเป็นอย่างดี ได้รับผิชอบหน้าที่ของตนเองในการสอนเป็นอย่างดี และจัดการเรียนรู้โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน

๒.๕ การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๑๒ ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร และโปรดให้เรียกว่า “มหาธาตุวิทยาลัย” เปิดสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๑๕ โปรดพระราชทานนามใหม่ว่า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” โดยมีพระราชประสงค์ให้ใช้เป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาการชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ แต่คณะสงฆ์ยังไม่สามารถจัดการศึกษาในรูปแบบอุดมศึกษาได้เต็มรูปแบบ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๔๕๐ พระพิมลธรรม (ซ้อย ฐานตุดเถระ) อธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ได้จัดประชุมพระเถระในฝ่ายมหานิกาย จำนวน ๕๗ รูป เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาการชั้นสูง ตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโดยเปิดสอนระดับปริญญาตรีครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๕

กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๐ และดำเนินการจัดการศึกษาเรื่อยมาโดยลำดับจนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๒๗ รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติ รับรองวิทยฐานะหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิตของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขึ้นประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๐ กำหนดให้มีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐในกำกับของรัฐบาล มีฐานะเป็นนิติบุคคลกำหนดสถานภาพและวัตถุประสงค์ (ตามมาตรา ๖) ไว้ดังนี้ “ให้เป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริม และให้บริการทางพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม”

๒. สภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จากการที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นต้นไป นั้น ยังทำให้มหาวิทยาลัยมีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางวิชาการพระพุทธศาสนา เป็นนิติบุคคลเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ แต่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐในกำกับของรัฐบาล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ และต่อมาเมื่อรัฐบาล ฯพณฯ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้มีการปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม ใหม่ พ.ศ. ๒๕๔๕ มหาวิทยาลัยจึงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ นายกรัฐมนตรี ซึ่งกำกับดูแลกิจการทั่วไป ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบด้านการสนับสนุนงบประมาณ โดยมหาวิทยาลัยมี ปรนิธาน พันธกิจ และโครงสร้างการบริหารงาน และการแบ่งส่วนงานระดับคณะ วิทยาเขตและวิทยาลัยสงฆ์ ดังนี้

๑. ปรนิธาน (Determination)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทยที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาขึ้น เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ มหาวิทยาลัยจะเป็นศูนย์รวมแห่งวิทยาการต่างๆ ที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษย์ที่จะมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ ให้การศึกษา ค้นคว้า วิจัย แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนาและประยุกต์เข้ากับ ศาสตร์สาขาต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการของมหาวิทยาลัย และพระพุทธศาสนาให้ นำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ และความเป็นสากลอีกทั้งจะทำหน้าที่ให้บริการความรู้เกี่ยวกับ

วิชาการทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดการพัฒนามวลมนุษยสังคัม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลย์และยั่งยืน

๒. วิสัยทัศน์ (Vision)

พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็ยศูนย์กลางการศึกษา การวิจัยด้านพระพุทธศาสนาและปรัชญาในระดับนานาชาติ และผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาสามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์สาขาต่าง ๆ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด มีความเป็นผู้นำทางจิตใจและปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก มีศรัทธาที่จะอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และเสียสละเพื่อส่วนรวม ด้วยรูปแบบและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีมาตรฐานระดับสากล

๓. พันธกิจของมหาวิทยาลัย (Mission)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถาบันทางวิชาการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริม และให้บริการวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จึงกำหนดพันธกิจ ดังต่อไปนี้

๑) **ด้านการผลิตบัณฑิต** มหาวิทยาลัยยึดถือหลักการให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของนิสิตเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาสามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์สาขาต่าง ๆ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด มีความเป็นผู้นำทางจิตใจและปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก มีศรัทธาที่จะอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และเสียสละเพื่อส่วนรวม

๒) **ด้านการวิจัยและพัฒนา** ดำเนินการวิจัยและพัฒนางานวิชาการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในพระไตรปิฎก โดยวิธีสหวิทยาการแล้วนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาศีลธรรม และจริยธรรมของสังคัม รวมทั้งพัฒนาคุณภาพงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

๓) **ด้านบริการวิชาการแก่สังคัม** ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคัมตามปณิธานการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ด้วยการปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ให้ประสานสอดคล้องสามารถเอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนกิจการของคณะสงฆ์ สร้างความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชน จัดประชุม สัมมนา และฝึกอบรม เพื่อพัฒนาพระสงฆ์และบุคลากรทางศาสนาให้มีศักยภาพในการธำรงรักษา เผยแผ่หลักคำสอน และเป็นแกนหลักในการพัฒนาจิตใจได้ในวงกว้าง

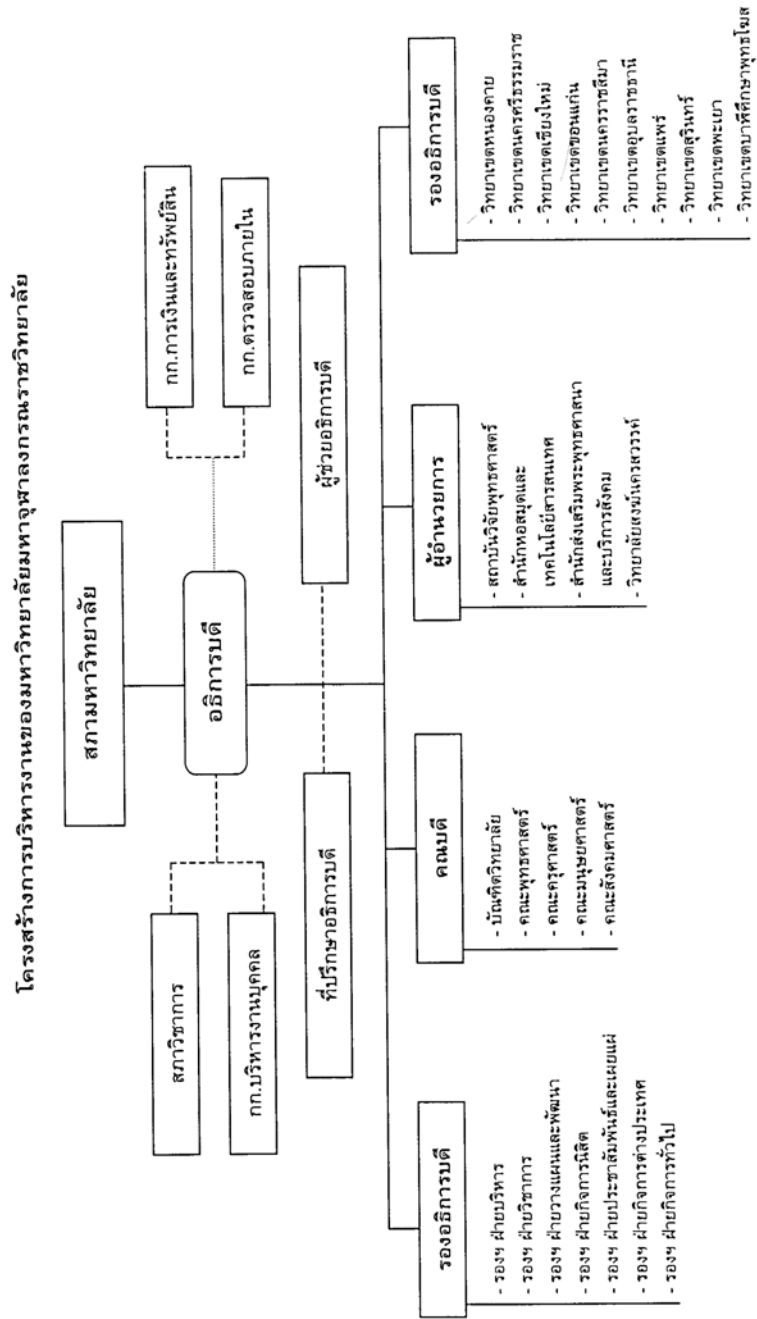
๔) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

เสริมสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า เพื่อสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย สนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

๔. โครงสร้างการบริหารของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีโครงสร้างการแบ่งส่วนงานตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ ดังแผนภูมิในภาพที่ ๒.๑ ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๒.๑ แสดงโครงสร้างการแบ่งส่วนงาน

ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ที่มา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2542 : 3

ส่วนงานระดับคณะ มี ๕ ส่วนงาน ประกอบด้วย

- ๑) สำนักงานอธิการบดี
- ๒) บัณฑิตวิทยาลัย
- ๓) คณะพุทธศาสตร์
- ๔) คณะครุศาสตร์
- ๕) คณะมนุษยศาสตร์
- ๖) คณะสังคมศาสตร์
- ๗) สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
- ๘) สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ๙) สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม

ส่วนงานระดับวิทยาเขต มี ๑๐ วิทยาเขต ประกอบด้วย

- ๑) วิทยาเขตหนองคาย
- ๒) วิทยาเขตเชียงใหม่
- ๓) วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
- ๔) วิทยาเขตขอนแก่น
- ๕) วิทยาเขตนครราชสีมา
- ๖) วิทยาเขตอุบลราชธานี
- ๗) วิทยาเขตแพร่
- ๘) วิทยาเขตสุรินทร์
- ๙) วิทยาเขตพะเยา
- ๑๐) วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส

ส่วนงานระดับวิทยาลัยสงฆ์ มี ๔ แห่ง ประกอบด้วย

- ๑) วิทยาลัยสงฆ์เลย
- ๒) วิทยาลัยสงฆ์นครพนม
- ๓) วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
- ๔) วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์^{๔๑}

---

^{๔๑}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กองแผนงาน, แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ ๕ (๒๕๔๕-๒๕๔๙), (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๒-๓.

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์เฉพาะทาง เป็นสถานศึกษาที่ทำการสอนและวิจัย มหาวิทยาลัยแห่งนี้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาวิจัยส่งเสริม และให้บริการวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภายใต้พระธรรมวินัย มหาวิทยาลัยเป็นนิติบุคคล มีสถานภาพทางกฎหมายทั้งกฎหมายเอกชน และมหาชน มีอำนาจในการทำนิติกรรม มีสิทธิหน้าที่ และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย มีการจัดองค์กร และการบริหารงานที่ไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของส่วนราชการใดส่วนราชการหนึ่ง เป็นรูปแบบขององค์กรที่เกิดขึ้นจากการกระจายอำนาจทางการบริหารหรือทางเทคนิคของรัฐ โดยมีสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและกำกับดูแลการบริหาร มีความเป็นอิสระในการบริหารงานทั้งทางด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารกิจการที่มีความคล่องตัว ภายใต้การควบคุมกำกับขององค์กร ๒ ส่วน คือ นายกรัฐมนตรี ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลในเรื่องทั่วไป และมหาเถรสมาคมทำหน้าที่กำกับควบคุมการเรียนการสอน และการทำวิจัยให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย

๑. สภามหาวิทยาลัย เป็นองค์กรสูงสุด ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และกำกับการบริหารของมหาวิทยาลัยองค์ประกอบ สภามหาวิทยาลัยประกอบด้วยนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการ โดยตำแหน่งจำนวน ๖ ท่าน ได้แก่อธิการบดี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขานุการ ก.พ. และผู้แทนจากมหาวิทยาลัย รวมทั้งพระภิกษุ หรือคฤหัสถ์ จำนวนไม่น้อยกว่า ๖ รูปหรือคน หรือไม่เกิน ๘ รูปหรือคน โดยสมเด็จพระสังฆราชแต่งตั้งจากคำแนะนำของกรรมการสภามหาวิทยาลัย มีบทบาทและหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการให้การศึกษา วิจัย การให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การกำหนดนโยบายทางการจัดการรายได้ การวางระเบียบ ออกข้อสอบ ข้อกำหนดและประกาศต่างๆ การอนุมัติให้ปริญญาบัตรอนุมัติการจัดตั้ง การรวม การยุบเลิกส่วนงาน อนุมัติการเปิดสอนหลักสูตร อนุมัติงบประมาณรายจ่าย การแต่งตั้ง และถอดถอนบุคลากรของมหาวิทยาลัย ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

๒. การบริหารงานวิชาการ สภาวิชาการเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยสภาวิชาการของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ประธานสภาวิชาการ ได้แก่ อธิการบดี กรรมการสภาวิชาการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รองอธิการบดี ศาสตราจารย์ และหัวหน้าส่วนงานทั้งหมดของมหาวิทยาลัย และกรรมการสภาวิชาการที่ได้รับการคัดเลือกจากอาจารย์ประจำ คณะละสองคน เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตร การเรียนการสอนการให้ปริญญา อนุมัติปริญญา และประกาศนียบัตรต่างๆ พิจารณาเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการ และให้ความเห็นเกี่ยวกับบุคลากร

ทางวิชาการ ส่งเสริมกิจการทางการศึกษา วิจัย และการบริการวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ตลอดจนการให้คำปรึกษาต่อสภามหาวิทยาลัยด้านวิชาการ

๓. การบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยจะมีการบริหารงานบุคคลที่แตกต่างจาก มหาวิทยาลัยทั่วไป กล่าวคือมีบุคลากรอยู่ ๒ ประเภทที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย คือ บุคลากรที่เป็นพระภิกษุ และฆราวาส มีสัดส่วนบุคลากร ๒ ประเภทแตกต่างกัน เพราะมีพระภิกษุมากกว่า ฆราวาส พระภิกษุจะปฏิบัติหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายวิชาการ แต่ฆราวาสที่เป็นพนักงานประจำ จะปฏิบัติงานเฉพาะเป็นบุคลากรเสริมวิชาการ และทำหน้าที่ ชูรการเท่านั้น มีระบบการสรรหาบุคลากรทั้งสองประเภทคล้ายกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน แต่มีการตอบแทนการให้ค่าจ้างแก่พนักงานเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของระบบราชการ

๔. การบริหารการเงินและทรัพย์สิน การจัดตั้งและการจัดสรรงบประมาณให้ มหาวิทยาลัยดำเนินการผ่านนายกรัฐมนตรี ในการจัดตั้งงบประมาณดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย แล้วเสนอผ่านนายกรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป สำหรับการจัดสรรงบประมาณสภามหาวิทยาลัยมีอำนาจในการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัย

๕. รายได้ของมหาวิทยาลัย มาจากการอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้ดำเนินการ โดยการเสนอแนะของนายกรัฐมนตรี มหาวิทยาลัยจะได้รับเงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินของรัฐบาล เป็นรายปี จำนวนร้อยละ ๗๐ ของทั้งหมดของมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยเป็นผู้เสนอแผนงานของงบประมาณผ่านนายกรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต่อไปตามระบบของวิธีการงบประมาณ

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมีรายได้จากการบริจาคของพุทธศาสนิกชน และค่าบำรุงการศึกษา งบประมาณร้อยละ ๓๐ ของรายได้ทั้งหมดของมหาวิทยาลัย แต่การใช้งบประมาณ มหาวิทยาลัยค่อนข้างประหยัด เนื่องจากงบประมาณสำหรับการใช้ในการดำเนินการการตอบแทนบุคลากรให้งบประมาณเป็นจำนวนน้อย อาจารย์พิเศษจะให้ค่าตอบแทนเป็นครึ่งหนึ่งของระบบราชการ เป็นผลให้ทั้งบงลงทุนและงบดำเนินการ ใช้งบประมาณน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับ มหาวิทยาลัยของรัฐทั่วไป

ในช่วงระยะของการเปลี่ยนแปลงสถานภาพองค์กร มหาวิทยาลัยเตรียมระบบบัญชีและระบบการตรวจสอบให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม ด้วยการว่าจ้างบุคลากรภายนอกและบริษัทเอกชนมา

วางแผนและจัดวางระบบใหม่ เช่นระบบบัญชีต้นทุนกิจกรรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาพอสมควร^{๔๒}

ในด้านสถานภาพใหม่ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยนั้น จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติ ที่มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางวิชาการพระพุทธศาสนา เป็นนิติบุคคลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรและบุคคลภายนอก^{๔๓}

๓. การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.๒๕๔๒ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา

ก. คุณสมบัติของนิสิตที่เป็นพระภิกษุสามเณร

- ๑) เป็นผู้สอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยคขึ้นไป หรือ
- ๒) เป็นผู้สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค และเป็นผู้สำเร็จการศึกษาประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือได้รับประกาศนียบัตรอื่นที่มหาวิทยาลัยรับรอง หรือ
- ๓) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา หรือ
- ๔) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายหรือได้รับประกาศนียบัตรอื่นที่มหาวิทยาลัยรับรองและเมื่อได้รับการพิจารณาคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้วต้องศึกษาวิชาภาษาบาลีที่มหาวิทยาลัยกำหนดไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต หรือ
- ๕) เป็นพระสังฆาธิการหรือครูสอนพระปริยัติธรรม ผู้สำเร็จการศึกษาประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าและสอบได้นักธรรมชั้นเอก และได้รับการแต่งตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี

^{๔๒}เทียนฉาย กิระนันท์, การเตรียมพร้อมของมหาวิทยาลัยของรัฐเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนการวิจัย, ๒๕๔๒), หน้า ๓๕-๓๖.

^{๔๓}วิจิตร ศรีสอาน, “ภารกิจของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะมหาวิทยาลัยของรัฐในกำกับของรัฐบาล : สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ ๕๐ ปีอุดมศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.”, มหาจุฬาปริทรรศน์, ๑(๑), พฤษภาคม, ๒๕๔๐), หน้า ๑๐-๑๑.

๖) เป็นผู้ที่มีมหาวิทยาลัยอนุมัติให้เข้าศึกษาเป็นกรณีพิเศษเพื่อขอรับปริญญาตามหลักเกณฑ์ที่สภาวิชาการกำหนด

๗) เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรงและไม่เป็นโรค หรือภาวะอันเป็นอุปสรรคในการศึกษา

๘) ไม่เคยถูกคัดชื่อออก หรือถูกไล่ออกจากสถาบันการศึกษาใดๆ เพราะความผิดทางความประพฤติหรือวินัย

ข. คุณสมบัติของนิสิตที่เป็นคฤหัสถ์ให้เป็นไปตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๒. มหาวิทยาลัยจะดำเนินการเกี่ยวกับการรับสมัครนิสิตใหม่ โดยพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบคัดเลือกผู้สมัครเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีในแต่ละปีการศึกษา

๓. มหาวิทยาลัยอาจอนุมัติให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในวิชาใดวิชาหนึ่งหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตเพื่อเข้าศึกษาในอีกสาขาหนึ่งได้ ทั้งนี้โดยคณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการประจำวิทยาลัยสงฆ์ ที่ผู้นั้นประสงค์จะเข้าศึกษามีมติเห็นชอบให้คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการประจำวิทยาลัยที่จะรับเข้าศึกษามีอำนาจพิจารณาเทียบรายวิชาและหน่วยกิตที่ผู้นั้นขอเข้าศึกษา พร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไขและจำนวนหน่วยกิตที่จะต้องศึกษาในสาขาวิชาที่ผู้นั้นขอเข้าศึกษา ทั้งนี้จะต้องมีหน่วยกิตสะสมใหม่ไม่น้อยกว่า ๖๐ หน่วยกิตและมีเวลาศึกษาอีกไม่น้อยกว่า ๑ ภาคการศึกษาปกติ

๔. การจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยให้ใช้ระบบหน่วยกิตทวิภาค (Semester credit system) โดยแบ่งเวลาการศึกษาในแต่ละปีการศึกษาออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาปกติ

ก. ภาคการศึกษาที่หนึ่ง (First semester) มีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า ๑๖ สัปดาห์

ข. ภาคการศึกษาที่สอง (Second semester) มีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า ๑๖ สัปดาห์ นอกจากนั้นจะจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน (Summer session) ต่อจากภาคการศึกษาที่สองอีก ๑ ภาคก็ได้ โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๖ สัปดาห์ แต่ให้เพิ่มชั่วโมงการเรียน ในแต่ละรายวิชาให้เท่ากับภาคปกติ ภาคการศึกษาฤดูร้อนเป็นภาคการศึกษาที่ไม่บังคับ

๕. ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาตรีต้องไม่ต่ำกว่า ๘ ภาคการศึกษาปกติและต้องปฏิบัติงานตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยอีก ๒ ภาคการศึกษา

๖. หลักสูตรระดับปริญญาตรีให้ศึกษารายวิชาตามโครงสร้างหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๗. ให้กำหนด “หน่วยกิต” (Credit) เป็นหน่วยสำหรับวัดปริมาณการศึกษาตามลักษณะงานของแต่ละรายวิชา

๘. การกำหนดค่าหน่วยกิตของรายวิชาในภาคการศึกษาปกติให้กำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ก. รายวิชาที่นิสิตใช้เวลาฟังบรรยายสัปดาห์ละ ๑ ชั่วโมงและมีการเตรียมหรือการศึกษา นอกเวลาเรียนอีกสัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมงตลอดภาคการศึกษาให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

ข. รายวิชาที่นิสิตปฏิบัติการอภิปรายหรือสัมมนาสัปดาห์ละ ๒-๓ ชั่วโมง และเมื่อรวมกับการศึกษานอกเวลาเรียนแล้ว นิสิตใช้เวลาไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ ๑ ชั่วโมง ตลอดภาคการศึกษา ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

๕. ให้แต่ละคณะหรือวิทยาลัยกำหนดหลักสูตรและจำนวนหน่วยกิตที่จะต้องเรียน โดยจะต้องมีวิชาแกนพระพุทธศาสนาและวิชาพื้นฐานทั่วไปที่มหาวิทยาลัยกำหนดในแต่ละหลักสูตร

๑๐. การขึ้นทะเบียนเป็นนิสิต

ก. ผู้ขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตต้องนำหลักฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนดมาขึ้นต่อกองทะเบียน และวัดผลด้วยตนเองตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนดพร้อมทั้งชำระค่าธรรมเนียมตามที่ มหาวิทยาลัยกำหนด

ข. นิสิตต้องลงทะเบียนรายวิชาตามที่ประสงค์จะเรียนตามแบบฟอร์มและหลักเกณฑ์ที่ กองทะเบียนและวัดผลกำหนดไว้

ค. นิสิตต้องมาลงทะเบียนรายวิชาด้วยตนเองตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนดพร้อม ชำระค่าธรรมเนียมและส่วนที่ค้างชำระ (ถ้ามี) ให้เรียบร้อยจึงจะถือว่าการลงทะเบียนนั้นสมบูรณ์ และนิสิตจะได้รับรายงานผลการศึกษาเมื่อสิ้นภาคการศึกษาเฉพาะรายวิชาที่ได้ลงทะเบียนไว้แล้ว เท่านั้น

๑๑. จำนวนหน่วยกิตที่นิสิตอาจลงทะเบียนเรียนได้ มีดังนี้

ก. นิสิตสภาพสมบูรณ์ ให้ลงทะเบียนรายวิชาในภาคการศึกษาปกติไม่น้อยกว่า ๕ หน่วย กิต และไม่เกิน ๒๑ หน่วยกิต ยกเว้นนิสิตคณะครุศาสตร์ให้เป็นไปตามหลักสูตรของคณะที่ มหาวิทยาลัยประกาศใช้ ส่วนในภาคการศึกษาฤดูร้อนให้ลงทะเบียนรายวิชาไม่เกิน ๑๐ หน่วยกิต

ข. นิสิตสภาพรอพินิจในภาคการศึกษาปกติ ให้ลงทะเบียนรายวิชาไม่น้อยกว่า ๖ หน่วย กิตและไม่เกิน ๑๕ หน่วยกิต ส่วนในภาคการศึกษาฤดูร้อนให้ลงทะเบียนรายวิชาไม่เกิน ๖ หน่วย กิต

๑๒. ให้มีการวัดผลการศึกษาทุกรายวิชาที่นิสิตได้ลงทะเบียนไว้แต่ละภาคการศึกษา

๑๓. นิสิตต้องมีเวลาเรียนในแต่ละรายวิชาที่ได้ลงทะเบียนเรียนไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด ในภาคการศึกษานั้นจึงจะมีสิทธิ์เข้าสอบในรายวิชานั้น นิสิตผู้ที่มีเวลาเรียน ในรายวิชาใดไม่ครบเกณฑ์กำหนดดังกล่าว และมีได้รับอนุมัติจากคณบดี จะได้รับระดับ F ใน รายวิชานั้นและให้นำมาคำนวณค่าระดับเฉลี่ยด้วย

๑๔. ระบบการประเมินผลการศึกษาในแต่ละรายวิชานั้น ให้มีผลการศึกษาระดับ (Grade) และค่าระดับ (Grade-point) ดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับ	ค่าระดับ
ดีเยี่ยม (Excellent)	A	4.00
ดีมาก (Very good)	B+	3.50
ดี (Good)	B	3.00
ค่อนข้างดี (Very fair)	C+	2.50
พอใช้ (Fair)	C	2.00
ค่อนข้างพอใช้ (Quite fair)	D+	1.50
อ่อน (Poor)	D	1.00
ตก (Failed)	F	0.00

ทั้งนี้เกณฑ์คะแนนต่ำสุดที่ถือว่าผ่านในรายวิชานั้นๆ คือระดับ D

๑๕. การให้ระดับ F ให้กระทำในกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ก. นิสิตเข้าสอบและสอบตก
- ข. นิสิตขาดสอบโดยไม่ได้รับอนุมัติจากคณบดี หรือผู้อำนวยการวิทยาลัย
- ค. นิสิตไม่มีสิทธิเข้าสอบ ตามข้อ ๑๓
- ง. นิสิตขอลอนรายวิชาในกรณีอื่น
- จ. นิสิตไม่แก้ผลการศึกษาที่ไม่สมบูรณ์ (I) ตามกำหนดเวลา
- ฉ. นิสิตกระทำผิดระเบียบการสอบไล่และได้รับการตัดสินให้สอบตก

๑๖. ในการศึกษารายวิชาตามหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยหรือรายวิชา ซึ่งมีลักษณะ เช่นเดียวกับวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัย อาจมีการวัดผลโดยไม่มีค่าระดับก็ได้ และให้แสดงผลการศึกษาโดยใช้สัญลักษณ์ S หรือ U

๑๗. ให้มีการประเมินผลการศึกษา เมื่อสิ้นการศึกษาทุกภาคโดยคำนวณหา “ค่าระดับเฉลี่ย” ของรายวิชาที่นิสิตที่ได้ลงทะเบียนไว้สำหรับภาคการศึกษานั้น คำนับเรียกว่า “ค่าระดับเฉลี่ยประจำภาค” (Semester Grade Point Average = SGPA) และให้คิดค่าระดับเฉลี่ยสำหรับรายวิชาทั้งหมดทุกภาคการศึกษาตั้งแต่เริ่มเป็นนิสิตจนถึงภาคการศึกษาปัจจุบัน คำนับเรียกว่า “ค่าระดับเฉลี่ยสะสม” (Cumulative Grade Point Average = Cum GPA)

๑๘. การคิดค่าระดับเฉลี่ยประจำภาค (SGPA) คำนวณได้จากการนำผลบวกของผลคูณระหว่างค่าระดับต่อหน่วยกิตกับจำนวนหน่วยกิตของแต่ละรายวิชาที่ลงทะเบียนในภาคการศึกษานั้น ตั้งแล้วหารด้วยหน่วยกิตทั้งหมดที่ลงทะเบียนไว้ในภาคการศึกษานั้น

๑๙. การคิดค่าระดับเฉลี่ยสะสม (Cum GPA) คำนวณได้จากการนำผลบวกของผลคูณระหว่างค่าระดับต่อหน่วยกิตกับจำนวนหน่วยกิตของแต่ละรายวิชาที่ลงทะเบียนไว้ทั้งหมดตั้งแล้วหารด้วยจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดที่ได้ลงทะเบียนไว้ ไม่ว่ารายวิชานั้นจะซ้ำกันหรือแทนกันก็ตาม

๒๐. มหาวิทยาลัยจะนำผลการศึกษานิตินิตของแต่ละรายมาพิจารณาทุกภาคการศึกษา รวมทั้งภาคการศึกษาภาคฤดูร้อน นิตินิตจะต้องได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมถึงภาคการศึกษานั้นๆ ไม่ต่ำกว่า ๒.๐๐ มิฉะนั้นจะได้รับการเตือน (เตือน ๑ หรือ ๒) หรืออยู่ในภาวะรอพินิจในชั้นภาคการศึกษาลัดไปหรือถูกถอนชื่อออกจากทะเบียนนิตินิตแล้วแต่กรณี

๒๑. ในภาคแรกที่ได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย นิตินิตผู้ใดได้ค่าระดับเฉลี่ยสำหรับภาคการศึกษานั้นต่ำกว่า ๑.๕๐ จะได้รับการตักเตือน (เตือนพิเศษ) จากมหาวิทยาลัย

๒๒. นิตินิตต้องได้รับค่าเฉลี่ยสะสมเมื่อสิ้นสองภาคแรกที่ได้ศึกษา ในมหาวิทยาลัยไม่ต่ำกว่า ๑.๗๕ มิฉะนั้นจะต้องถูกถอนชื่อออกจากทะเบียนนิตินิต

๒๓. หากได้รับการเตือนสองภาคการศึกษาติดต่อกัน โดยยังได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า ๒.๐๐ อยู่เช่นเดิมให้อยู่ในภาวะรอพินิจในภาคการศึกษาลัดไป และให้บันทึกภาวะรอพินิจนั้นลงในระเบียบเรียนด้วย

๒๔. นิตินิตต้องพ้นสภาพการเป็นนิตินิตในกรณีต่อไปนี้

- ก. สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรและได้รับปริญญา
- ข. ได้รับอนุมัติจากคณบดี หรือผู้อำนวยการวิทยาลัยให้ลาออก
- ค. ถูกถอนชื่อออกจากมหาวิทยาลัย ในกรณีดังต่อไปนี้
  - ง. ไม่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาใดภาคการศึกษานั้น
  - จ. เมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งภาคการศึกษาแล้ว ไม่ชำระค่าบำรุงมหาวิทยาลัยเพื่อรักษาสถานภาพการเป็นนิตินิตภาคปกติ

ฉ. สอบได้ไม่ครบตามหลักสูตรของแต่ละคณะหรือได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรไม่ถึง ๒.๐๐ ภายในระยะเวลา ๒ เท่า ของเวลาศึกษาตามหลักสูตร

ช. ทำการทุจริตอย่างร้ายแรงในการสอบ

ซ. ประพฤติผิดอย่างร้ายแรงและได้รับการพิจารณาโทษให้พ้นสภาพการเป็นนิตินิต

ณ. มรณภาพหรือตาย

๒๕. ถ้าเป็นความผิดประเภททุจริตให้ลงโทษนิตินิตผู้กระทำผิด ดังต่อไปนี้

- ก. ให้นิตินิตผู้นั้นได้รับระดับ F ใน รายวิชานั้น
- ข. ให้คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการประจำวิทยาลัยที่นิตินิตนั้นสังกัดอยู่พิจารณาสั่งพักการศึกษาอย่างน้อย ๑ ภาคการศึกษาปกติ หรืออาจให้พ้นสภาพการเป็นนิตินิตได้

การพักการศึกษาของนิสิตกระทำผิคนั้นให้เริ่มในภาคการศึกษาปกติถัดจากภาคการศึกษาที่กระทำ ผิด และให้นับระยะเวลาที่ถูกลงพักการศึกษาเป็นระยะเวลาการศึกษาด้วย

๒๖. นิสิตผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

ก. สอบได้หน่วยกิตสะสมครบตามหลักสูตรที่เข้าศึกษาภายในระยะเวลาไม่เกิน ๒ เท่า ของเวลาการศึกษาตามหลักสูตรและมีค่าระดับเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๒.๐๐

ข. ผ่านการฝึกภาคปฏิบัติตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการ ฝึกภาคปฏิบัติวิปีตสนากัมมัฏฐาน

ค. ไม่มีพันธะอื่นใดกับมหาวิทยาลัย

๒๗. นิสิตที่จะได้รับปริญญาเกียรตินิยม จะต้องมืคุณสมบัติเพิ่มเติม ดังนี้

ก. เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง

๑) ต้องสอบได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรการศึกษานั้นๆ

๒) สอบได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมทุกรายวิชาไม่ต่ำกว่า ๓.๕๐

๓) ไม่เคยสอบได้ต่ำกว่า C หรือได้สัญลักษณ์ U ในรายวิชาที่ลงทะเบียนไว้

๔) ไม่มีประวัติในระณิณการศึกษาว่าเป็นผู้เคยประพฤติผิดอย่างร้ายแรงในระหว่างที่ศึกษา

ข. เกียรตินิยมอันดับสอง

๑) สอบได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษานั้นๆ

๒) สอบได้ระดับเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐

๓) ไม่เคยสอบได้ต่ำกว่า D หรือได้สัญลักษณ์ U ในรายวิชาที่ลงทะเบียนไว้

๔) ไม่มีประวัติในระณิณการศึกษาว่าเป็นผู้เคยประพฤติผิดอย่างร้ายแรง ในระหว่างที่ศึกษา

๒๘. นิสิตที่โอนมาจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันศึกษาอื่น ไม่มีสิทธิได้รับปริญญาเกียรตินิยม เว้นแต่จะไดศึกษาและได้หน่วยกิตสะสมตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่าสามในสี่ ของจำนวนหน่วยกิตทั้งหมด

๒๙. นิสิตต้องยื่นคำร้องต่อกองทะเบียนและวัดผลเพื่อขอขอรับปริญญาในภาคการศึกษา สุดท้ายที่นิสิตจะสอบได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตร

๓๐. ให้คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการประจำวิทยาลัยและผู้อำนวยการ กองทะเบียนและวัดผลเป็นผู้พิจารณาคำร้องของนิสิตเบื้องต้นแล้วเสนอต่อสภาวิชาการเพื่อพิจารณา เสนอต่อสภามหาวิทยาลัยอนุมัติปริญญาหรือปริญญาเกียรตินิยมต่อไป

๔. หลักสูตรการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นับตั้งแต่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เปิดดำเนินการศึกษา ในรูปมหาวิทยาลัยสงฆ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๐ เป็นต้นมา หลักสูตรที่ใช้ในระยะเริ่มต้นเป็นหลักสูตรระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาเพื่อปรับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนให้มีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ต่อมามหาวิทยาลัยได้ประกาศใช้หลักสูตรระดับอุดมศึกษาเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๓ โดยเปิดการศึกษาระดับปริญญาตรีในคณะพุทธศาสตร์เป็นคณะแรก มี ๔ ภาควิชา หลักสูตรนี้มี ๒๑๑ หน่วยกิต ต่อมามหาวิทยาลัยได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรระดับอุดมศึกษาหลายครั้ง ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๔๐ มหาวิทยาลัยได้ประกาศใช้หลักสูตรคณะครุศาสตร์ แบ่งเป็น ๔ ภาควิชา หลักสูตรนี้มี ๒๐๖ หน่วยกิต พ.ศ. ๒๕๐๖ มหาวิทยาลัยได้ประกาศใช้หลักสูตรคณะอาชีวศึกษา ซึ่งได้ เปลี่ยนชื่อเป็นคณะมานุษยวิทยาและประวัติศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๕ แบ่งเป็น ๔ ภาควิชา หลักสูตรนี้มี ๒๕๘ หน่วยกิต

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘, พ.ศ. ๒๕๑๑ และ พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรของแต่ละคณะให้มีจำนวนหน่วยกิตเท่ากัน คือ ๒๐๐ หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรครั้งสำคัญ คือ มีการลดจำนวนหน่วยกิตให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัย คณะมานุษยวิทยาและประวัติศาสตร์ ถูกแบ่งออกเป็น ๒ คณะ คือ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรของคณะครุศาสตร์ มี ๑๕๒ หน่วยกิต ในขณะที่หลักสูตรของคณะอื่นๆ มี ๑๕๐ หน่วยกิต

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตที่ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๖ สมควรได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมในปัจจุบัน และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๒๕ และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัย จึงได้ประกาศใช้หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยหลักสูตรของคณะครุศาสตร์มี ๑๖๒ หน่วยกิต ในขณะที่หลักสูตรของคณะอื่นๆ มี ๑๕๐ หน่วยกิต และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตที่ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ สมควรได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัย จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๓๘ ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๔๒ ของทบวงมหาวิทยาลัย โดยมี

โครงสร้างหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต^{๔๔} สำหรับคณะครุศาสตร์ให้จัดสอนวิชาชีพครู ๓๐ หน่วย
กิต และกลุ่มวิชา ๓๔ หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรวิชาเอกเดี่ยว

๑) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	๓๐	หน่วยกิต
๒) หมวดวิชาเฉพาะ	๑๑๔	หน่วยกิต
ก. วิชาแกนพระพุทธศาสนา	๕๐	หน่วยกิต
ข. วิชาเฉพาะด้าน	๖๔	หน่วยกิต
๓) หมวดวิชาเลือกเสรี	๖	หน่วยกิต
รวม	๑๕๐	หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรวิชาเอกคู่

๑) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	๓๐	หน่วยกิต
๒) หมวดวิชาเฉพาะ	๑๒๖	หน่วยกิต
ก. วิชาแกนพระพุทธศาสนา	๕๐	หน่วยกิต
ข. วิชาเอก (๑)	๓๘	หน่วยกิต
ค. วิชาเอก (๒)	๓๘	หน่วยกิต
๓) หมวดวิชาเลือกเสรี	๖	หน่วยกิต
รวมไม่น้อยกว่า	๑๖๒	หน่วยกิต

๑) ปรัชญาของหลักสูตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทยที่
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาขึ้นเพื่อ
เป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาการชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์มหาวิทยาลัยมี
เป้าหมายชัดเจนที่จะพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด
มีความเป็นผู้นำทางจิตใจและปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล สามารถก้าว
ทันความเปลี่ยนแปลงของโลก มีศรัทธาที่จะอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม
และเสียสละเพื่อส่วนรวม

^{๔๔}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กองกลาง, ประกาศมหาวิทยาลัยเรื่อง การปรับปรุง
หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต พ.ศ.๒๕๓๘ ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ๒๕๔๒ ของ
ทบวงมหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๒.

๒) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

(๑) เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนา สำหรับประยุกต์เข้ากับศาสตร์ต่างๆ อันจะอำนวยประโยชน์แก่การดำเนินชีวิต การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการพัฒนาสังคม

(๒) เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาสำหรับพัฒนาบุคคลให้มีความสมดุลในด้านกายภาพ สังคม จิตใจ และปัญญา

๕. ปัญหาการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีพันธกิจหลัก ๔ ประการ คือ

การผลิตบัณฑิต การวิจัยและพัฒนา การส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับความในมาตรา ๖ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๔๐ ที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริมและให้บริการทางวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การดำเนินงานจัดการศึกษาในระยะเวลา ๕๖ ปี ในฐานะเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงทางพระพุทธศาสนา นับตั้งแต่ได้เปิดดำเนินการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๔๕๐ เป็นต้น มาประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ปัจจุบันได้เปิดดำเนินการศึกษาถึงระดับปริญญาเอกมีทั้งหลักสูตรภาษาไทยและหลักสูตรภาษาอังกฤษ อันเป็นการสืบทอดพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงสถาปนามหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๔๖ นี้ มหาวิทยาลัยดำเนินโครงการทั้งสิ้น ๒๐๐ โครงการ ซึ่งครอบคลุมพันธกิจทั้ง ๔ ด้าน โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนจากรัฐ จำนวน ๔๑๑,๕๓๐,๐๐๐ บาท ในส่วนของการผลิตบัณฑิตมหาวิทยาลัยมีนโยบายในการผลิตบัณฑิตให้มิลักษณะที่พึงประสงค์ ๕ ประการ คือมีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา สามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์สาขาต่างๆ เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้ใฝ่คิด มีโลกทัศน์กว้างไกล มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรมและเสียสละเพื่อส่วนรวม

มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่จะพัฒนาบุคลากรภายในให้รู้จักใช้เทคโนโลยีและเข้าใจระบบประกันคุณภาพการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนการสอน เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการพระพุทธศาสนาในกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับ มีนโยบายให้นิสิตได้ศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นิสิตระดับปริญญาตรีเมื่อศึกษารายวิชาจบแล้วต้องออกปฏิบัติศาสนกิจเป็นเวลา ๑

ปี ก่อนรับปริญญา โดยดำเนินงานโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสอนศีลธรรมในโรงเรียน หรือโครงการค่ายพุทธบุตร เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม และเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาแล้วแต่กรณี นอกจากนี้ นิสิตบางท่านยังได้สนองงานคณะสงฆ์ในหลายด้าน ผลสืบเนื่องอันเกิดจากที่นิตี้ออกไปปฏิบัติศาสนกิจทำให้นิสิตเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ในขณะที่เดียวกันคณะสงฆ์ที่ขาดแคลนบุคลากรทางศาสนาก็มีโอกาสดำเนินการที่มีคุณภาพไปสนองงานทั่วประเทศ

อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานตามภารกิจด้านต่างๆ ที่ผ่านมา พบว่าการดำเนินงานบางส่วนของมหาวิทยาลัยเกิดสัมฤทธิ์ผลน้อยกว่าความคาดหวัง สืบเนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรคดังนี้^{๔๕}

๑) ด้านงานบริหารงานทั่วไป

(๑) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บางส่วนงาน ยังไม่ให้ความสำคัญกับแผนปฏิบัติการเท่าที่ควร ทำให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้า และไม่ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้

(๒) กฎ ระเบียบหรือข้อบังคับ ที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมหรือเอื้อต่อการดำเนินงานตามภารกิจที่แท้จริง รวมทั้งการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย เป็นไปด้วยความล่าช้า

(๓) อาคารสถานที่คับแคบไม่สามารถขยายให้เหมาะสมหรือเพียงพอต่อปริมาณของบุคลากรและภารกิจที่มีอยู่

(๔) งบประมาณด้านบุคลากรที่ได้รับยังไม่เพียงพอต่อความจำเป็นทั้งด้านการพัฒนาความรู้และสวัสดิการ

(๕) ขาดระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ชัดเจน

(๖) ขาดการประเมินผลโครงการของส่วนงานที่รับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถระบุตัวชี้วัดความสำเร็จที่แท้จริงได้ ที่ผ่านมามีเพียงการติดตามและรายงานผลโครงการเท่านั้น

๒) ด้านงานจัดการศาสนศึกษา

(๑) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งต้องใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างล่าช้า ทำให้ไม่สามารถกระจายความรู้จากผู้เชี่ยวชาญที่มีอยู่อย่างจำกัดในบางท้องถิ่น ไปสู่วิทยาเขตและวิทยาลัยสงฆ์อื่นๆ ทำให้โอกาสในการเรียนรู้ของนิสิตใน ส่วนกลางกับวิทยาเขตต่างๆ ไม่ทัดเทียมกัน

---

^{๔๕}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กองแผนงาน, แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ ๕ (๒๕๔๕-๒๕๔๘), (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑-๔.

(๒) ระบบพัฒนาบุคลากรสายอาจารย์ เป็นไปด้วยความล่าช้า ทำให้สัดส่วนของอาจารย์ต่อนิสิต และสัดส่วนคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

๓) ด้านงานวิจัย

(๑) บุคลากรสายอาจารย์เป็นจำนวนมากต้องรับภาระด้านการบริหาร และงานสอน ไม่มีเวลาทุ่มเทให้กับงานวิจัยอย่างเหมาะสมและเพียงพอ อีกทั้งยังขาดความรู้ความสามารถ ในการทำงานวิจัย ทำให้ต้องมอบหมายให้บุคลากรภายนอกทำงานวิจัย และส่งผลให้การทำงานวิจัยมี ปริมาณน้อยมาก

(๒) งานวิจัยของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ส่วนงานวิจัย เพื่อศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ใหม่ๆ ในด้านวิชาการด้านพระพุทธศาสนามีน้อย

๔) ด้านงานบริการวิชาการแก่สังคม

(๑) งบประมาณที่ได้รับอุดหนุนบางโครงการ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานที่ กำหนดไว้ ทำให้ส่วนงานที่รับผิดชอบต้องจัดหางบประมาณเพิ่มเติม

(๒) ขาดแคลนบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานบางโครงการ ทำให้การดำเนินงานบางโครงการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ต้องการ

๕) ด้านงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

(๑) ส่วนงานที่รับผิดชอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ยังไม่ชัดเจน ทำให้ งานในด้านนี้มีจำนวนน้อยมาก

(๒) การรวบรวมสถิติข้อมูลด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ยังไม่เป็นระบบจึง ทำให้งานในด้านนี้กระจุกกระจายอยู่ตามส่วนงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุนันทา แก้วสุข ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงาน ของอาจารย์ที่ ปรีกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี ในด้านการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรีกษาด้านวิชาการด้าน สวัสดิการและพัฒนาักศึกษา และด้านอื่นๆ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสถาบันราชภัฏธนบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๔ จำแนกตามคณะเป็น ๔ คณะ คือ คณะครุ ศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะวิทยาการ จัดการ จำแนกตามประเภทของนักศึกษาเป็น ๓ ประเภท คือ ภาคปกติ ภาคสมทบ และภาคศ.บป. จำนวน ๘๒๓ คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์แต่ละประเภทยังมีระดับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรีกษา ในแต่ละ

ด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะวิทยาการจัดการมีระดับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาในแต่ละด้านแตกต่างกัน และข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี เรียงลำดับตามความต้องการดังนี้คือ ต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษามีเวลาให้นักศึกษาพบมากขึ้น ให้คำแนะนำมากขึ้นเอาใจใส่และเป็นกันเองกับนักศึกษามากขึ้น และพบนักศึกษาตามปฏิทินหรือวันเวลาที่กำหนดไว้^{๕๖}

พระมหาเจิม สุวโจ ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ด้านหลักสูตร มีหลักสูตรแต่ไม่มีตำราประกอบหลักสูตร รายวิชาและเนื้อหาหลักสูตรซ้ำซ้อนกันมากเกินไป และมีเอกสารและตำราทางวิชาการไม่เพียงพอกับการศึกษาค้นคว้า ด้านการเรียนการสอน ความพร้อมของอาจารย์ อาจารย์บางท่านขาดสามัญสำนึกแห่งความเป็นครู ไม่รับผิดชอบต่อนักเรียน และไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ความพร้อมของผู้เรียน นิสิตขาดการปลูกความกระตือรือร้น การใฝ่รู้ และรู้จักคิดใคร่ครวญมากกว่าการท่องจำ ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากเกินไปจนทำให้การเรียนไม่เกิดความต่อเนื่อง ความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอน มีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอเนื่องจากขาดการส่งเสริมและงบประมาณไม่เพียงพอ ความพร้อม ด้านแหล่งค้นคว้าห้องสมุด มีตำรา เอกสารไม่เพียงพอ ล้าสมัย และห้องสมุดเล็กเกินไป การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนมีน้อยมาก ด้านการวัดผล การศึกษาข้อสอบส่วนใหญ่จะเน้นความจำมากกว่าความเข้าใจ^{๕๗}

วิลาสิณี เลาหะนันท์ ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และปัจจัยความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนหลักสูตรพิเศษ (หลักสูตรระยะสั้น) ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผู้เรียนมีการเพิ่มความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่ตนทำอยู่

สุนันทา แก้วสุข^{๕๘} ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี ในด้านการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการด้านสวัสดิการและพัฒนานักศึกษา และด้านอื่น ๆ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสถาบันราชภัฏธนบุรี

^{๕๖}สุนันทา แก้วสุข, “ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๕), หน้าบทคัดย่อ.

^{๕๗}พระมหาเจิม สุวโจ, **สรุปผลการวิจัยประเมินผลการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๕**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า บทคัดย่อ.

^{๕๘}สุนันทา แก้วสุข, ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๕), หน้าบทคัดย่อ.

ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๔ จำแนกตามคณะเป็น ๔ คณะ คือ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะวิทยาการจัดการ จำแนกตามประเภทของนักศึกษาเป็น 3 ประเภท คือ ภาคปกติ ภาคสมทบ และภาคกศ.บป. จำนวน ๘๒๓ คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แต่ละประเภทมีระดับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะวิทยาการจัดการมีระดับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาในแต่ละด้านแตกต่างกัน และข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี เรียงลำดับตามความต้องการดังนี้คือ ต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษามีเวลาให้นักศึกษาพบมากขึ้น ให้คำแนะนำมากขึ้นเอาใจใส่และเป็นกันเองกับนักศึกษามากขึ้น และพบนักศึกษาตามปฏิทินหรือวันเวลาที่กำหนดไว้

เพ็ญแข จันทร์แจ่ม ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของสถานศึกษาและสถานประกอบการที่มีต่อปัจจัยการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรกรมอาชีวศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุง พัฒนา ส่งเสริมการร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการที่จัดการศึกษาระบบทวิภาคี ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ด้านคุณสมบัติของอาจารย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากคือ อาจารย์มีคุณวุฒิการศึกษา สายอาชีพทางช่างอุตสาหกรรมในระดับปริญญาตรี รู้จักเสริมสร้างควมมีคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักเรียน ด้านคุณสมบัติผู้เรียน เฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากคือนักเรียนควรมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาและสถานประกอบการ ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมากคือหลักสูตรควรมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมให้นักเรียนเลือกเรียนได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากคือ ควรมีการดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และควรกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ด้านการประเมิน เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ สถานศึกษาและสถานประกอบการควรแต่งตั้งคณะกรรมการการประเมินผลร่วมกัน

ธงชัย เจริญนนท์ ที่ได้ศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า อาจารย์ผู้สอนขาดตำราและเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร ผู้เรียนไม่ตั้งใจเรียนขาดความกระตือรือร้นต่อการเรียนการสอนในบางรายวิชา มหาวิทยาลัยไม่มีแหล่งข้อมูลข่าวสารที่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของแต่ละรายวิชา ส่วนนักศึกษามีความคิดเห็นว่า ขาดตำราและเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตร ผู้เรียนไม่ตั้งใจเรียน ขาดความกระตือรือร้นต่อการเรียนการสอนในบางรายวิชา

มหาวิทยาลัยไม่มีแหล่งข้อมูลข่าวสารที่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอน อาจารย์สอนแจ้งผลสอบซ้ำเกินไป^{๔๕}

ธีระวุฒิ กิตติวารักษ์ ได้ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศสถาบันสอนภาษาต่างประเทศสมาคม YMCA เชียงใหม่โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวัง และความพึงพอใจระหว่างกลุ่มนักเรียนนักศึกษาและกลุ่มผู้ทำงาน กลุ่มที่มุ่งเอาประโยชน์ และกลุ่มที่มุ่งตอบสนองอารมณ์และจิตใจ โดยใช้ความคาดหวังดังต่อไปนี้เป็นเกณฑ์ในการวัดผลการวิจัย ๑. ด้านเนื้อหาวิชาหลักสูตร ๒. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ๓. ด้านลักษณะครูผู้สอน ๔. ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ๕. ด้านประยุกต์ใช้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑๕๕ คน ผลวิจัย พบว่ากลุ่มนักเรียนนักศึกษา และกลุ่มผู้ทำงาน กลุ่มที่มุ่งเอาประโยชน์ และกลุ่มที่มุ่งตอบสนองอารมณ์และจิตใจ มีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาต่างประเทศสถาบันสอนภาษาต่างประเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศสถาบันสอนภาษาต่างประเทศสมาคม YMCA เชียงใหม่มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑^{๔๖}

ฉิรนุช จงอารี ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการใช้บริการการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้านการบริการของหน่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ การบริการของสำนักงานภาควิชา/สาขาวิชา การบริการของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับบัณฑิตศึกษา การบริการของห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ และการบริการด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ สื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความพึงพอใจต่อการบริการการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยรวมในระดับปานกลาง^{๔๗}

---

^{๔๕} ธงชัย เจริญนนท์, ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกกระบบ, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔), หน้าบทคัดย่อ.

^{๔๖} ธีระวุฒิ กิตติวารักษ์, ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศสถาบันสอนภาษาต่างประเทศสมาคม YMCA เชียงใหม่, การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖), หน้าบทคัดย่อ.

^{๔๗} ฉิรนุช จงอารี, ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการใช้บริการการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (สาขาการอุดมศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๔), หน้าบทคัดย่อ.

สมนึก วิเศษสมบัติ ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษา คณะวิทยาการ
จัดการ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันราชภัฏเพชรบุรี ในด้านงานบริหาร งานวิชาการงาน
กิจการนักศึกษา และอาคารสถานที่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปี
ที่ ๑-๔ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี จำนวน ๒๕๑ คน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามี
ความพึงพอใจเกี่ยวกับการการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน และรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง
นักศึกษามีเพศต่างกันและนักศึกษาที่เรียนโปรแกรมวิชาต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการการ
ปฏิบัติงานในแต่ละด้าน และรวมทุกด้าน แตกต่างกัน^{๕๒}

กิดานันท์ มลิทอง ได้กล่าวถึงการเรียนการสอน ในสมัยนี้ว่าเป็นการศึกษาเป็นการ
ประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวความคิด วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการนำ หลักการที่ดี
งามทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ เพื่อการออกแบบและส่งเสริมระบบการเรียนการสอนขึ้นโดย
เน้นที่วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่สามารถวัดได้อย่างถูกต้องแน่นอน มีการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
การเรียนมากกว่ายึดเนื้อหาวิชา มีการใช้การศึกษาเชิงปฏิบัติโดยผ่านการวิเคราะห์และการใช้
โสตทัศนูปกรณ์ รวมถึงเทคนิคการสอนโดยใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ มากมายเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อ
การสอนต่าง ๆ ในลักษณะของสื่อประสม และการศึกษาด้วยตนเอง^{๕๓}

ฉิรนุช จงอารี ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการใช้บริการ
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้านการบริการของหน่วยส่งเสริมและพัฒนา
วิชาการ การบริการของสำนักงานภาควิชา/สาขาวิชา การบริการของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
สำหรับบัณฑิตศึกษา การบริการของห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ และการบริการด้านอาคารสถานที่
อุปกรณ์ สื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความพึงพอใจต่อบริการ
การศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยรวมในระดับปานกลาง^{๕๔}

เสาวณีย์ สนธิเณร ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณะวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัย

^{๕๒}สมนึก วิเศษสมบัติ, ความพึงพอใจของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ
สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาธุรกิจศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๕), หน้าบทคัดย่อ.

^{๕๓}กิดานันท์ มลิทอง, *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : อรุณ
การพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘.

^{๕๔}ฉิรนุช จงอารี, ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการใช้บริการการศึกษาคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาการอุดมศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๔), หน้าบทคัดย่อ.

อาชีวศึกษาเอี่ยมละออ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อ ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ด้านสื่อการเรียนการสอน นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ^{๕๕}

Barker ได้ทำการศึกษาแนวทางที่มีผลต่อองค์ประกอบในการบริการสื่อการสอน โดยได้ทำการศึกษาความเข้าใจของผู้สอนต่อองค์ประกอบหลายๆ อย่างที่จะมีผลต่อการใช้สื่อการสอน การบริการสื่อการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรหลายๆ อย่างในการที่จะดึงดูดความสนใจของนักศึกษา โดยมีการส่งเสริมและเพิ่มประสบการณ์ในการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้มากขึ้นทรัพยากรที่จะมาใช้ก็ได้แก่ สื่อการสอน ฟิล์มภาพยนตร์ วีดิโอเทป และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับภาพและเสียงอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่าศูนย์บริการสื่อการสอนยังคงมีบทบาทและมีความสำคัญที่สุดต่อผู้สอนในการใช้สื่อการสอน ในชั้นเรียน การพัฒนาเจ้าหน้าที่สำหรับบริหารยังคงมีบทบาทสำคัญต่อตัวอาจารย์ที่จะใช้สื่อการสอน และทรัพยากรการสอนอื่นๆ อีกด้วย และสื่อการสอนนั้นควรจะได้ออกพิจารณาคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ก่อนที่จะส่งมอบสื่อชิ้นนั้นให้แก่ผู้สอน^{๕๖}

Esin ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ เพื่อการศึกษาผลการศึกษารายงานพบว่า ผู้สอนมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ด้านการศึกษาค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากไม่ได้รับการศึกษาด้านไมโครคอมพิวเตอร์มาก่อน อาจก่อให้เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาได้ ส่วนในด้านการเรียนการสอนนั้น พบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์การสอนอย่างเพียงพอในการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ^{๕๗}

Koontz ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินทัศนคติของนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อการเลือกใช้สื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษายังขาดทักษะที่ดีในการเลือกและการใช้สื่อการสอน วิชาที่เกี่ยวกับการเลือกและการใช้สื่อการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยพัฒนาทัศนคติของนักศึกษา

^{๕๕}เสาวณีย์ สนธิเนตร, ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณะวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออ, **สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา)**, (กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖), หน้าบทคัดย่อ.

^{๕๖}Barker, Diane S., **Factors affecting policy in educational media services**, (Old Dominion University (0418), (Dissertation Abstracts International, 49 / 05A, 1988), P.1007.

^{๕๗}Esin, Joseph Okon, **A study of the relationship between teacher knowledge experience and their apprehension about the use of microcomputer in public schools**, (Dissertation Abstracts International. 50, 02, May, 1989), P. 419–A.

ที่มีต่อสื่อการสอนในทางที่ดีขึ้น ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของสื่อการสอน พบว่า สื่อการสอนที่ได้ใช้บ่อยมากในระหว่างการฝึกสอน คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และเครื่องรับโทรทัศน์ และพบว่านักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอนที่ได้ฝึกให้นักศึกษารู้จักมีการวางแผนการใช้สื่อการสอนอย่างมีระบบ^{๕๔}

Gudmunsson ได้ทำ การศึกษาวิจัยเรื่อง สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในนคร Reykjavik ของประเทศ Iceland วัตถุประสงค์ในการศึกษาคั้งนี้ เพื่อสำรวจถึง สถานภาพปัจจุบันของเทคโนโลยีการศึกษาที่ได้ใช้ในมหาวิทยาลัยในนครหลวง Reykjavik ของประเทศIceland ผลการวิจัยพบว่า แหล่งบริการสื่อการเรียนที่พอจะหาได้ในมหาวิทยาลัยมีน้อยและมีการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทรูปภาพเป็นหลัก ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นความสนใจและเข้าถึงกลุ่มผู้เรียนจำนวนมากได้พร้อม ๆ กัน แต่มีข้อเสียอยู่ตรงที่ไม่สามารถจะพัฒนาสื่อการเรียนการสอนประเภทรูปภาพให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนได้ นอกจากนี้ จะต้องมีความระมัดระวังในการวางแผนการจัดทำ สื่อที่จะเสนอเนื้อหาเฉพาะอย่างด้วย โดยคำนึงถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายรูปแบบของสื่อ เทคนิคการผลิตสื่อ และการประเมินผลสื่อแต่ละอย่าง^{๕๕}

สมนึก วิเศษสมบัติ ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษา คณะวิทยาการ จัดการ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันราชภัฏเพชรบุรี ในด้านงานบริหาร งานวิชาการงาน กิจการนักศึกษา และอาคารสถานที่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ ๑-๔ คณะวิทยาการ จัดการ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี จำนวน ๒๕๑ คน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจเกี่ยวกับการการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน และรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาที่มีเพศต่างกันและนักศึกษาที่เรียน โปรแกรมวิชาต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน และรวมทุกด้าน แตกต่างกัน^{๕๖}

สมพล แสงแก้ว ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา วิทยาลัยการอาชีพพะเหลียน ใน ๔ ด้าน คือ ด้านบริหารงานทั่วไปด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัย และด้านงานวิทยบริการและห้องสมุด พบว่า โดย

^{๕๔}Koontz, R., Jr., **An assessment of teacher trainees' attitudes toward selected instructional media**, (Dissertation Abstracts International. 52, 07, January, 1992), P.2512-A.

^{๕๕}Gudmunsson, R., **Media education in the city of Reykjavik Iceland**, Dissertation Abstracts International. 46, 02, May, 1986), P. 1256-A.

^{๕๖}สมนึก วิเศษสมบัติ, ความพึงพอใจของนักศึกษา คณะวิทยาการ จัดการ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันราชภัฏเพชรบุรี, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาธุรกิจศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๕), หน้าบทคัดย่อ.

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านเพศ พบว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันทางสถิติ และแตกต่างกันในด้านระดับการศึกษา มีความพึงพอใจแตกต่างกันทางสถิติ^{๖๐}

ชูศักดิ์ นายะสุนทรกุล ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่นักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีระดับความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล รองมาตามลำดับได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านวิธีการสอน และด้านครูผู้สอน

เสน่ห์ ศรีวิสัย ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่มีต่อการศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรีใน ๖ ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการสอน และด้านสถานประกอบการ และศึกษาความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ระหว่างการเรียนกับความเห็นของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่มีต่อการศึกษาระบบทวิภาคี การศึกษาวิจัยพบว่านักศึกษาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นต่อการศึกษาระบบทวิภาคีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านการประเมินผลการสอนและด้านสถานประกอบการ มีความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และเป็นความสัมพันธ์กันไปในทางลบ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านมีความสัมพันธ์กับกลุ่มผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และ .๐๕ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวกและลบ

พระมหาเจิม สุวโจ ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอน และเพื่อประเมินการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนที่ดำเนินการไปแล้ว ตามทัศนะของผู้บริหาร การศึกษา ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และนิสิต ได้กลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ๑๑๒ รูป/คน กลุ่มนิสิต ชั้นปีที่ ๑-๔ จำนวน ๒๘๔ รูป โดยศึกษาปัญหาในด้านการบริหารการศึกษา

^{๖๐}สมพล แสงแก้ว, ความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา วิทยาลัยการอาชีพปะเหลียน, บทความย่อยผลงานทางวิชาการ, (ตรัง ฝ่ายบริหารทรัพยากรวิทยาลัยการอาชีพปะเหลียน, ๒๕๕๑), หน้าบทคัดย่อ.

เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ด้านกระบวนการเรียนการสอน ความพร้อมของอาจารย์ ความพร้อมของผู้เรียน ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการสอน ความพร้อมด้านแหล่งศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ บรรยากาศทางวิชาการ และด้านการวัดผลการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ด้านหลักสูตรมีแต่หลักสูตรแต่ไม่มีตำราประกอบหลักสูตร รายวิชาและเนื้อหาหลักสูตรซ้ำซ้อนมากเกินไป และมีเอกสารและตำราทางวิชาการไม่เพียงพอกับการศึกษาค้นคว้า ด้านการจัดการเรียนการสอน ความพร้อมของอาจารย์ อาจารย์บางท่านขาดสามัญสำนึกแห่งความเป็นครู ไม่รับผิดชอบต่อนักเรียน และไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ความพร้อมของผู้เรียน นิสิตขาดการปลูกความกระตือรือร้น การไม่ตั้งใจและไม่รู้จักคิดใคร่ครวญมากกว่าการท่องจำ ขาดแรงจูงใจในการเรียน และมีกิจกรรมเสริมมากเกินไปจนทำให้การเรียนการสอนไม่เกิดความต่อเนื่อง ความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอน มีอุปกรณ์ไม่เพียงพอเนื่องจากขาดการส่งเสริมและมีงบประมาณไม่เพียงพอ ความพร้อมด้านแหล่งศึกษาค้นคว้าห้องสมุด มีตำรา เอกสารไม่เพียงพอ ถ้าสมัย และห้องสมุดเล็กเกินไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีน้อยมาก ด้านการวัดผลการศึกษา ข้อสอบส่วนใหญ่จะเน้นความจำมากกว่าความเข้าใจ^{๖๒}

ธงชัย เจริญนนท์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่อาจารย์ผู้สอน จำนวน ๑๘ รูป/คน และนักศึกษา จำนวน ๒๐๐ รูป โดยศึกษาระดับปัญหาการเรียนการสอน ๔ ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า อาจารย์ผู้สอนขาดตำราและเอกสารประกอบการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร ผู้เรียนไม่ตั้งใจเรียนขาดความกระตือรือร้นต่อการเรียนการสอนในบางรายวิชา มหาวิทยาลัยไม่มีแหล่งข้อมูลข่าวสารที่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของแต่ละรายวิชา ส่วนนักศึกษา ขาดตำราและเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตร ผู้เรียนไม่ตั้งใจ

^{๖๒}พระมหาเจิม สุวโจ, *สรุปผลการวิจัยประเมินผลการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙*, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้าบทคัดย่อ.

เรียนขาดความกระตือรือร้นต่อการเรียนการสอนในบางรายวิชามหาวิทยาลัยไม่มีแหล่งข้อมูล ข่าวสารที่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนแจ้งผลสอบช้าเกินไป^{๖๓}

ศกุนตลา ทานอก และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ในด้าน การบริหารงานวิชาการ หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน อาจารย์ และนิสิต เพื่อเปรียบเทียบเป้าหมายหลังสำเร็จการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ตามตัวแปรด้านคณะ ชั้นปี อายุ พรรษา สถานภาพ เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามทัศนะของอาจารย์ นิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ในด้านนิสิตอาจารย์ กิจกรรมการเรียนการสอน และสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามทัศนะของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอน ๕๐ รูป/คน แยกเป็นอาจารย์ประจำ ๒๐ รูป/คน และอาจารย์พิเศษ ๓๐ รูป/คน และนิสิต ๕๕๗ รูป เป็นนิสิตหลักสูตรปกติ ๔๒๖ รูปหลักสูตรพิเศษ ๑๓๑ รูป ผลการวิจัย พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการแบ่งความรับผิดชอบให้แก่ทั้ง ๓ หน่วยงาน คือ สำนักงานวิทยาเขต สำนักวิชาการ และวิทยาลัยสงฆ์ ปัจจุบันเปิดสอน ๔ วิชาเอก คือ วิชาเอกพุทธศาสนา การสอนภาษาไทยภาษาอังกฤษ และรัฐศาสตร์ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ทั้งในด้านห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เครื่องมือ อุปกรณ์และเอกสารตำรายังมีไม่เพียงพอ ด้านนิสิต ได้แก่ ความรู้พื้นฐานแตกต่างกันมาก ขาดความรู้พื้นฐานที่จำเป็น และอายุแตกต่างกันมาก ด้านอาจารย์ ได้แก่ ขาดเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ขาดความรู้ในการผลิตสื่อการสอน และขาดเอกสารตำราในการค้นคว้า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง เพราะมีกิจกรรมมาก เกณฑ์การประเมินผลของมหาวิทยาลัยสูงเกินไปและอาจารย์ไม่ใช้สื่อการสอน ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ การค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตไม่สะดวก คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ และเอกสารตำราทางวิชาการไม่เพียงพอ^{๖๔}

^{๖๓} ธงชัย เจริญนนท์, ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔), หน้าบทคัดย่อ.

^{๖๔} ศกุนตลา ทานอก และคณะ, สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๖, รายงานการวิจัย, (นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครราชสีมา, ๒๕๔๖), หน้าบทคัดย่อ.

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ“ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา” สามารถสรุปได้ว่า ผู้สอนมุ่งที่การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และประสบการณ์ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่นี้เทศการสอน ประเมินผลงานทางวิชาการ การวางแผน ปรับปรุงวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา” ได้กำหนด ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variable)	ตัวแปรตาม (Dependent Variable)
ปัจจัยพื้นฐานของนิสิต ๑. อายุ ๒. พรรษา ๓. สถานภาพ ๔. ชั้นปี	ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน ๑) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ๒) ด้านการเรียนการสอน ๓) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๔) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ๕) ด้านการวัดผลและประเมินผล

แผนภูมิที่ ๒.๒ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา ๑) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ การกำหนดประชากร

ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษา ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวน ๑,๕๒๕ รูป^๑

๓.๑.๒ การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวน ๑,๕๒๕ รูป จากนั้นนำข้อมูลเหล่านี้นำมาวิจัยวิเคราะห์โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (R.V.Krejcie & D.W. Morgan (1970)^๒ ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ค่าความคาดเคลื่อน ๐.๐๕ สุ่มจำนวนตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบ

---

^๑มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กองทะเบียนและวัดผล, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔.

^๒Krejcie, R.V., and Morgan D.W., *Educational and Psychological Measurement*, (New York : Plenum,1970), pp. 607 – 610.

เฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรที่กำหนดไว้ ได้กลุ่มตัวอย่าง ๓๑๖ รูป

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) จะเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และเนื้อหาจากแนวคิดที่ต้องการศึกษา พร้อมทั้งนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ พรรษา สถานภาพ ชั้นปี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามมีจำนวน ๔๐ ข้อ แบ่งเป็น ๕ ด้าน มีระดับ การให้คะแนนดังนี้

๕	หมายถึง	ระดับการให้คะแนน	มากที่สุด
๔	หมายถึง	ระดับการให้คะแนน	มาก
๓	หมายถึง	ระดับการให้คะแนน	ปานกลาง
๒	หมายถึง	ระดับการให้คะแนน	น้อย
๑	หมายถึง	ระดับการให้คะแนน	น้อยที่สุด

ส่วนที่ ๓ เป็นข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Questions) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

๓.๒.๑ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ ๑.

๓.๒.๒ การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน ได้แก่ ๑) ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ๒) ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ ๓) ผศ.ดร.ชวาล ศิริวัฒน์ ๔) ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก และ ๕) ผศ.สุชล ประวัติดี ให้ตรวจสอบความเหมาะสม

ทั้งด้านเนื้อหาภาษาที่ใช้และตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) แล้วปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๒. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตทุกคณะทุกชั้นปีในระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๓๐ คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

๓. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ (Try out) ไปหาค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า ข้อคำถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๕๗

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปยื่นต่อคณาจารย์ผู้สอนแต่ละชั้นเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

๓. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๓๑๖ ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับมาทั้งหมด

๔. นำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

๓.๔ การวัดค่าตัวแปร

ผู้วิจัยได้วัดค่าตัวแปรของการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	๔.๕๐ – ๕.๐๐	แปลความว่า	มีความคิดในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	๓.๕๐ – ๔.๔๕	แปลความว่า	มีความคิดในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	๒.๕๐ – ๓.๔๕	แปลความว่า	มีความคิดในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	๑.๕๐ – ๒.๔๕	แปลความว่า	มีความคิดในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	๑.๐๐ – ๑.๔๕	แปลความว่า	มีความคิดในระดับน้อยที่สุด

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลของแบบสอบถามดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปของนิสิต ซึ่งเป็นแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง ประกอบคำบรรยายได้ตาราง

๒. ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนทั้ง ๕ ด้านของนิสิต เป็นแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง ประกอบคำบรรยายได้ตาราง

๓. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และค่าทดสอบที (t - test) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ $P = .05$ ซึ่งเป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่าง ๒ กลุ่ม คือ สถานภาพภิกษุกับสถานภาพสามเณร ส่วนอายุ พรรษาและชั้นปี วิเคราะห์โดยใช้ F-test (One way Anova) ถ้าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จะเปรียบเทียบตามวิธีของ Scheffe

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑. ค่าร้อยละ (Percentage) ๑ จากสูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนที่ต้องการเปรียบเทียบ}}{\text{จำนวนเต็ม}} \times 100$$

๒. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum fx$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่ของคะแนน

N แทน จำนวนข้อมูลตัวอย่าง

๓. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร

$$S = \frac{\sqrt{n\sum fx^2 - (\sum fx)^2}}{n(n-1)}$$

เมื่อ S แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n แทน ข้อมูลทั้งหมด
 $\sum fx$ แทน ผลรวมทั้งหมดความถี่คูณคะแนน

๔. การเปรียบเทียบกรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระแก่กัน ว่ามีความแปรปรวนของประชากร จากค่าทดสอบที (t - Test)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ t แทน อำนาจการจำแนก
X แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ๑
X แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ๒
 s^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง ๑
 s^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง ๒
n, n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๑ และกลุ่มตัวอย่าง ๒

๕. การคำนวณหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญว่า เหมาะสม (+ ๑) ไม่เหมาะสม (- ๑) และไม่แน่ใจ (๐) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องนี้ เพื่อศึกษา“ความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๔.๑ วิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของนักเรียนเพื่อหา ค่าร้อยละ

๔.๒ วิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอนทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

๔.๓ วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามสถานะภาพของนิสิต อายุ พรรษา สถานภาพ ชั้นปี

๔.๔ ข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง ๕ ด้าน

๔.๑ วิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของนิสิตเพื่อหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของนิสิตจำแนกตาม อายุ พรรษา สถานภาพ ชั้นปี ปรากฏผลดังตารางที่ ๔.๑ – ๔.๔

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของนิสิตด้านอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๑๘-๒๐ปี	๖๔	๒๐.๓๐
๒๑-๒๕ ปี	๑๔๘	๔๖.๘๐
๒๖-๓๐ปี	๓๒	๑๐.๑๐
๓๑ ปีขึ้นไป	๓๒	๒๒.๘๐
รวม	๓๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ นิสิตส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๑-๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘๐ รองลงมา ได้แก่ อายุ ๓๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘๐ และอายุระหว่าง ๑๘-๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓๐ ส่วนกลุ่มอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ อายุระหว่าง ๒๖-๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของนิสิต ด้านพรญา

พรญา	จำนวน	ร้อยละ
๑-๕ พรญา	๒๐๑	๖๓.๖๐
๖-๑๐ พรญา	๓๓	๒๓.๑๐
๑๑ พรญาขึ้นไป	๔๒	๑๓.๓๐
รวม	๓๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ นิสิตส่วนใหญ่มีพรญาระหว่าง ๑-๕ พรญา คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๖๐ รองลงมา ได้แก่ ๖-๑๐ พรญา คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑๐ และพรญาที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ ๑๑ พรญาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ จำนวน และค่าร้อยละ ของนิสิตกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
พระภิกษุ	๒๕๒	๗๙.๓๔
สามเณร	๖๔	๒๐.๒๖
รวม	๓๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ นิสิตส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ ร้อยละ ๗๙.๓๔ และเป็นสามเณรร้อยละ ๒๐.๒๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของนิสิต ด้านชั้นปี

ระดับชั้นที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปีที่ ๑	๖๓	๑๙.๙๐
ปีที่ ๒	๙๒	๒๙.๑๐
ปีที่ ๓	๖๐	๑๙.๐๐
ปีที่ ๔	๑๐๑	๓๒.๐๐
รวม	๓๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ นิสิตส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๐ รองลงมา ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๑๐ นิสิตชั้นปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕๐ และระดับชั้นปีที่มีย่านวนน้อยที่สุด ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๐ ตามลำดับ

๔.๒ วิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอนทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน วิจัยเป็นรายข้อ จำนวน ๔๐ ข้อ ผลการวิจัยความคิดเห็นของนิสิตต่อการเรียนการสอนตามที่ ปรากฏผลดัง ตารางที่ ๔.๕ - ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ๕ ด้าน

ตัวแปรที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	๓.๖๗	.๗๘๕	มาก
๒. ด้านการเรียนการสอน	๓.๖๖	.๕๕๔	มาก
๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๓.๗๕	.๕๐๑	มาก
๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๓.๗๐	.๘๕๒	มาก
๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล	๓.๖๗	.๘๕๗	มาก
รวม	๓.๖๕	.๘๘๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = ๓.๖๕ สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$) = ๓.๗๕ รองลงมา ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}$) = ๓.๗๐ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ และด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ เท่ากัน ($\bar{X}$) = ๓.๖๗ และด้านการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ ($\bar{X}$) = ๓.๖๖

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนด้าน หลักสูตรสาระการเรียนรู้

ความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑ หลักสูตรการสอนมีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับชั้นปี	๓.๘๕	.๓๖๘	มาก
๒ หลักสูตรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนานิสิตให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข	๓.๖๑	.๓๘๕	มาก
๓ หลักสูตรแต่ละระดับชั้นปีมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิดและแก้ปัญหา ชีวิต	๓.๘๘	.๘๓๘	มาก
๔ หลักสูตรมีสาระสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นิสิตรู้จักการ ดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอ	๓.๗๕	.๘๑๖	มาก
๕ หลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนิสิตและสภาพแวดล้อมของ นิสิต	๓.๘๘	.๘๔๒	มาก
๖ หลักสูตรมีเนื้อหาสาระยากในการเรียนแต่ละชั้นปี	๓.๖๘	.๘๓๔	มาก
๗ หลักสูตรมีเนื้อหากว้างเกินไปทำให้ยากต่อการค้นหาความรู้ เพิ่มเติม	๓.๖๖	.๘๘๔	มาก
๘ หลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเป็นเหตุให้นิสิตเรียนไม่ทัน	๓.๕๖	.๘๔๒	มาก
รวม	๓.๖๗	.๗๘๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร
สาระการเรียนรู้โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = ๓.๖๗ เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก
คือ หลักสูตรแต่ละระดับชั้นปีมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิตและหลักสูตรมีความยืด
หยุ่นเหมาะสมกับนิสิตและสภาพแวดล้อมของนิสิต ($\bar{X}$) = ๓.๕๕ รองลงมาคือหลักสูตรมีสาระ
สร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นิสิตรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอ ($\bar{X}$) = ๓.๗๕ ข้อที่นิสิตมี
ความเห็นมีค่าต่ำสุดคือหลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเป็นเหตุให้นิสิตเรียนไม่ทัน ($\bar{X}$) = ๓.๖๘

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการเรียนการสอน

	ความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอน ด้านการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑	มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	๓.๕๖	.๕๔๒	มาก
๒	ครูกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาเรียน	๓.๖๕	.๕๓๐	มาก
๓	ครูจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ในการทำให้นิสิตเข้าใจง่ายขึ้น	๓.๖๖	.๕๕๑	มาก
๔	นิสิตได้เตรียมตัวก่อนมาเรียนด้วยการอ่านหนังสือล่วงหน้าสม่ำเสมอ	๓.๗๓	.๕๐๒	มาก
๕	นิสิตได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็นอย่างดี	๓.๖๖	.๕๓๒	มาก
๖	นิสิตได้ศึกษาเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนทุกรายวิชาเป็นอย่างดี	๓.๖๕	.๕๓๐	มาก
๗	นิสิตได้รับฝึชชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็นอย่างดี	๓.๗๓	.๕๐๒	มาก
๘	ครูเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียน	๓.๗๓	.๕๐๒	มาก
	รวม	๓.๖๖	.๕๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = ๓.๖๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือนิสิตได้เตรียมตัวก่อนมาเรียนด้วยการอ่านหนังสือล่วงหน้าสม่ำเสมอ นิสิตได้รับฝึชชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็นอย่างดี และครูเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X}$) = ๓.๗๓ รองลงมาคือนิสิตได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็นอย่างดี ($\bar{X}$) = ๓.๖๖ ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาเรียน ($\bar{X}$) = ๓.๕๖

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

	ความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑	ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง	๓.๗๖	.๕๔๑	มาก
๒	ครูใช้กระบวนการสอนโดยให้นักสิตได้เรียนรู้กิจกรรมที่หลากหลาย	๓.๘๒	.๕๒๐	มาก
๓	ครูจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นักสิตแก้ปัญหาตามสถานการณ์	๓.๕๘	.๕๑๕	มาก
๔	ครูจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่ดีงาม	๓.๘๓	.๕๗๑	มาก
๕	ครูเปิดโอกาสให้นักสิตซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้	๓.๕๒	.๕๖๕	มาก
๖	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ครูจัดกิจกรรมการสอนไปประยุกต์ใช้จริงได้	๓.๗๖	.๕๔๐	มาก
๗	ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้นักเรียนให้เข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน	๓.๘๕	.๕๗๗	มาก
๘	ครูได้เสนอแนะให้นักสิตจัดกิจกรรมเสริมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง	๓.๕๓	.๕๘๐	มาก
	รวม	๓.๗๕	.๕๐๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = ๓.๗๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๑ข้อแรกคือ ครูจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นักสิตแก้ปัญหาตามสถานการณ์ ($\bar{X}$) = ๓.๕๘ รองลงมาคือ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้นักสิตให้เข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน ($\bar{X}$) = ๓.๘๕ ครูจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่ดีงาม ($\bar{X}$) = ๓.๘๓ ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูเปิดโอกาสให้นักสิตซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้ ($\bar{X}$) = ๓.๕๓

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

	ความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑	ครูใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนการสอน	๓.๕๓	.๕๘๐	มาก
๒	ครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ	๓.๕๑	๑.๐๓๐	มาก
๓	ครูใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจง่าย	๓.๗๑	.๘๗๕	มาก
๔	ครุณาสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อมห้อง ถิ่นหรือห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา	๓.๗๖	.๘๔๐	มาก
๕	การเรียนการสอนมีสื่ออุปกรณ์ในการเรียนน้อย	๓.๖๖	.๘๘๑	มาก
๖	สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ไม่เหมาะสม สกกับเนื้อหาวิชาที่เรียนรู้	๓.๗๖	.๘๔๐	มาก
๗	นิสิตนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	๓.๘๘	.๘๔๔	มาก
๘	ครูใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนรู้ให้นิสิตคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง	๓.๘๔	.๘๕๑	มาก
	รวม	๓.๗๐	.๘๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = ๓.๗๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรกคือ นิสิตนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ($\bar{X}$) = ๓.๘๘ รองลงมาคือ ครูใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนรู้ให้นิสิตคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง($\bar{X}$) = ๓.๘๔ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่เรียนรู้และครุณาสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อมห้อง ถิ่นหรือห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา ($\bar{X}$) = ๓.๗๖ ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ ($\bar{X}$) = ๓.๕๑

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล

	ความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑	ครูมีการประเมินผลนิสิตโดยการสอบ	๓.๗๖	.๘๔๐	มาก
๒	ครูมีการประเมินผลระหว่างเรียนรู้เป็นระยะๆ ด้วยการถามให้ แสดงความคิดเห็น	๓.๖๖	.๘๕๗	มาก
๓	ครูได้แจ้งผลการประเมินให้นิสิตทราบทุกครั้ง	๓.๖๘	.๘๔๑	มาก
๔	ครูเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สอน	๓.๘๕	.๘๗๗	มาก
๕	นิสิตได้นำผลการประเมินของครูไปแก้ไขปรับปรุงการเรียน ของตนเองอย่างต่อเนื่อง	๓.๕๒	.๘๖๕	มาก
๖	ครูใช้การสังเกตในการเรียนการสอนวิชาพระ พุทธศาสนา	๓.๖๔	.๘๓๓	มาก
๗	ครูแบ่งกลุ่มให้นิสิตทำงานเพื่อประเมินการทำงานเป็นทีม	๓.๗๑	.๘๗๕	มาก
๘	การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนิสิตสอดคล้องกับ แผนการเรียน	๓.๖๐	.๘๘๕	มาก
	รวม	๓.๖๗	.๘๕๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลโดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = ๓.๖๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ ครูเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สอน ($\bar{X}$) = ๓.๘๕ รองลงมาคือ ครูมีการประเมินผลนิสิตโดยการสอบ ($\bar{X}$) = ๓.๗๖ ครูแบ่งกลุ่มให้นิสิตทำงานเพื่อประเมินการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}$) = ๓.๗๑ ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ ($\bar{X}$) = ๓.๕๑

๔.๓ วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีความพึงพอใจ ต่อการเรียนการสอน จำแนกตามสถานะภาพของนิสิต อายุ พรรษา สถานภาพ ชั้นปี

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานะภาพของนิสิต อายุ พรรษา สถานภาพ ชั้นปี ปรากฏผลดังตารางที่ ๔.๑๑ – ๔.๑๔

สมมุติฐานที่ ๑ นิสิตที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๑

ตารางที่ ๔.๑๑ เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ

ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน	อายุ ๑๘-๒๐ ปี		อายุ ๒๑-๒๕ ปี		อายุ ๒๖-๓๐ ปี		อายุ ๓๑ ปีขึ้นไป		F	P	ผลการวิเคราะห์
	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.			
ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	๒.๕๕	๐.๗๕๑	๒.๕๗	๐.๗๑๕	๒.๔๗	๐.๗๕๑	๒.๔๘	๐.๖๑๒	๐.๓๕๖	๐.๗๕๖	ไม่แตกต่าง
ด้านการเรียนการสอน	๒.๗๓	๐.๘๑๖	๒.๖๗	๐.๗๕๕	๒.๘๐	๐.๗๓๒	๒.๕๖	๐.๗๕๒	๐.๕๐๐	๐.๔๔๒	ไม่แตกต่าง
ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๒.๗๓	๐.๘๒๕	๒.๗๑	๐.๗๖๕	๒.๗๕	๐.๗๗๕	๒.๔๕	๐.๖๗๖	๒.๓๕๕	๐.๐๗๒	ไม่แตกต่าง
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๒.๗๒	๐.๘๖๕	๒.๗๖	๐.๘๔๔	๒.๗๔	๐.๘๒๕	๒.๕๗	๐.๖๓๖	๐.๘๕๓	๐.๔๔๕	ไม่แตกต่าง
ด้านการวัดผลและประเมินผล	๒.๗๑	๐.๗๕๐	๒.๗๘	๐.๗๗๓	๒.๘๕	๐.๘๘๔	๒.๔๕	๐.๖๔๖	๒.๕๗๒	๐.๐๓๒	แตกต่าง
ภาพรวม	๒.๗๑	๐.๕๑๘	๒.๗๒	๐.๖๘๘	๒.๗๔	๐.๖๗๕	๒.๕๒	๐.๕๕๑	๑.๖๕๕	๐.๑๖๘	ไม่แตกต่าง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า นิสิตที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ ภาพรวมพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ รายงานพบว่าการแตกต่างกัน ๑ ด้าน คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ต่อไป

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามอายุ ด้านการวัดผลและประเมินผล

อายุ	$\bar{X}$	๑๘-๒๐ ปี	๒๑-๒๕ ปี	๒๖-๓๐ ปี	๓๑ ปีขึ้นไป
		๓.๗๔	๓.๔๐	๓.๕๓	๓.๔๐
๑๘-๒๐ ปี	๓.๗๔	-	๐.๓๓๘	๐.๑๕๐	๐.๓๓๘
๒๑-๒๕ ปี	๓.๔๐		-	๐.๕๒๘	๐.๐๐๐
๒๖-๓๐ ปี	๓.๕๓			-	๐.๕๒๘
๓๑ ปีขึ้นไป	๓.๔๐				-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามอายุ ด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นรายคู่ พบว่า ไม่มีแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมุติฐานที่ ๒ นิสิตที่มีพรชษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกันดังปรากฏในตารางที่ ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๓ เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามพรชษา

ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน	๑-๕ พรชษา		๖-๑๐ พรชษา		๑๑ พรชษาขึ้นไป		F	P	ผลการวิเคราะห์
	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.			
ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	๒.๕๘	๐.๖๕๒	๒.๔๒	๐.๖๖๗	๒.๕๓	๐.๘๓๘	๑.๔๓๕	๐.๒๓๕	ไม่แตกต่าง
ด้านการเรียนการสอน	๒.๗๐	๐.๗๘๕	๒.๖๑	๐.๗๐๕	๒.๖๔	๐.๕๖๓	๐.๓๗๑	๐.๖๕๑	ไม่แตกต่าง
ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๒.๗๔	๐.๗๕๒	๒.๕๕	๐.๖๕๐	๒.๔๖	๐.๗๒๐	๓.๔๐๐	๐.๐๓๕	แตกต่าง
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๒.๗๖	๐.๘๕๖	๒.๖๑	๐.๖๖๕	๒.๖๓	๐.๗๕๒	๑.๑๕๑	๐.๓๐๕	ไม่แตกต่าง
ด้านการวัดผลและประเมินผล	๒.๗๗	๐.๗๘๘	๒.๖๒	๐.๖๘๗	๒.๕๖	๐.๗๕๐	๑.๕๖๕	๐.๑๔๑	แตกต่าง
ภาพรวม	๒.๗๔	๐.๖๕๓	๒.๕๖	๐.๕๗๑	๒.๕๗	๐.๗๓๑	๒.๔๒๖	๐.๐๕๐	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า นิสิตที่มีพรชษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านอื่น ๆ นิสิตมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามพรรษา ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นรายคู่

พรรษา	$\bar{X}$	๑-๕ พรรษา	๖-๑๐ พรรษา	๑๑ พรรษาขึ้นไป
		๔.๒๑	๓.๘๖	๔.๕๒
๑-๕ พรรษา	๔.๒๑	-	๐.๓๕๓	๐.๐๗๖
๖-๑๐ พรรษา	๓.๘๖			๐.๔๓๒
๑๑ พรรษาขึ้นไป	๔.๕๒			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามพรรษา ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นรายคู่พบว่า ไม่มีแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามพรรษา ด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นรายคู่

พรรษา	$\bar{X}$	๑-๕ พรรษา	๖-๑๐ พรรษา	๑๑ พรรษาขึ้นไป
		๓.๘๑	๔.๑๔	๔.๖๖
๑-๕ พรรษา	๓.๘๑	-	๐.๔๐๐	๐.๐๗๖
๖-๑๐ พรรษา	๔.๑๔		-	๐.๒๘๐
๑๑ พรรษาขึ้นไป	๔.๖๖			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามพรรษา ด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นรายคู่ พบว่า ไม่มีแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมุติฐานที่ ๓ นิสิตที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกัน ดังปรากฏในตารางที่ ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๖ เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามสถานภาพ

ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน	พระภิกษุ		สามเณร		F	P	ผลการวิเคราะห์
	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.			
ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	๒.๕๘	๐.๖๕๒	๒.๔๒	๐.๖๖๓	๑.๔๓๕	๐.๒๓๕	ไม่แตกต่าง
ด้านการเรียนการสอน	๒.๓๐	๐.๓๘๕	๒.๖๑	๐.๓๐๕	๐.๓๓๑	๐.๖๕๑	ไม่แตกต่าง
ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๒.๓๔	๐.๓๕๒	๒.๕๕	๐.๖๕๐	๓.๔๐๐	๐.๐๓๕	แตกต่าง
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๒.๓๖	๐.๘๕๖	๒.๖๑	๐.๖๖๕	๑.๑๕๑	๐.๓๐๕	ไม่แตกต่าง
ด้านการวัดผลและประเมินผล	๒.๓๓	๐.๓๘๘	๒.๖๒	๐.๖๘๓	๑.๕๖๕	๐.๑๔๑	แตกต่าง
ภาพรวม	๒.๓๔	๐.๖๕๓	๒.๕๖	๐.๕๓๑	๒.๔๒๖	๐.๐๕๐	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า นิสิตที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านอื่น ๆ นิสิตมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมุติฐานที่ ๔ นิสิตที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกันดังปรากฏ ในตารางที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๗ เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามชั้นปี

ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน	ชั้นปีที่ ๑		ชั้นปีที่ ๒		ชั้นปีที่ ๓		ชั้นปีที่ ๔		F	P	ผลการวิเคราะห์
	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.			
ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	๒.๕๔	๐.๓๓๐	๒.๕๘	๐.๓๒๐	๒.๔๕	๐.๕๔๒	๒.๕๒	๐.๓๕๒	๐.๒๐๖	๐.๘๕๒	ไม่แตกต่าง
ด้านการเรียนการสอน	๒.๖๕	๐.๘๘๘	๒.๓๑	๐.๓๓๕	๒.๓๑	๐.๓๑๖	๒.๓๐	๐.๘๓๓	๐.๓๕๕	๐.๓๕๔	ไม่แตกต่าง
ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๒.๖๒	๐.๓๖๓	๒.๓๓	๐.๘๐๑	๒.๖๑	๐.๕๓๐	๒.๖๕	๐.๘๓๕	๐.๔๔๐	๐.๓๒๕	ไม่แตกต่าง
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๒.๖๓	๐.๕๔๖	๒.๘๐	๐.๘๘๓	๒.๓๑	๐.๖๓๑	๒.๖๔	๐.๓๑๘	๐.๖๖๖	๐.๕๓๓	ไม่แตกต่าง
ด้านการวัดผลและประเมินผล	๒.๖๕	๐.๘๖๐	๒.๓๖	๐.๘๕๓	๒.๓๑	๐.๕๕๑	๒.๖๓	๐.๓๒๕	๐.๒๑๓	๐.๘๘๓	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๒.๖๕	๐.๓๖๔	๒.๓๒	๐.๓๐๓	๒.๖๖	๐.๕๓๕	๒.๖๖	๐.๖๓๔	๐.๑๕๔	๐.๕๒๓	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า นิสิตที่มีชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมุติฐานที่ ๕ นิสิตที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกันดังปรากฏ ในตารางที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๘ เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามชั้นปี

ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน	ชั้นปีที่ ๑		ชั้นปีที่ ๒		ชั้นปีที่ ๓		ชั้นปีที่ ๔		F	P	ผลการวิเคราะห์
	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.			
ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	๒.๕๔	๐.๗๗๐	๒.๕๘	๐.๗๒๐	๒.๔๕	๐.๕๔๒	๒.๕๒	๐.๗๕๒	๐.๒๐๖	๐.๘๕๒	ไม่แตกต่าง
ด้านการเรียนการสอน	๒.๖๕	๐.๘๘๘	๒.๗๑	๐.๗๓๕	๒.๗๑	๐.๗๑๖	๒.๗๐	๐.๘๓๓	๐.๓๕๕	๐.๗๕๔	ไม่แตกต่าง
ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๒.๖๒	๐.๗๖๓	๒.๗๓	๐.๘๐๑	๒.๖๑	๐.๕๗๐	๒.๖๕	๐.๘๓๕	๐.๔๔๐	๐.๗๒๕	ไม่แตกต่าง
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๒.๖๗	๐.๕๔๖	๒.๘๐	๐.๘๘๗	๒.๗๑	๐.๖๓๑	๒.๖๔	๐.๗๑๘	๐.๖๖๖	๐.๕๗๓	ไม่แตกต่าง
ด้านการวัดผลและประเมินผล	๒.๖๕	๐.๘๖๐	๒.๗๖	๐.๘๕๓	๒.๗๑	๐.๕๕๑	๒.๖๗	๐.๗๒๕	๐.๒๑๓	๐.๘๘๗	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๒.๖๕	๐.๗๖๔	๒.๗๒	๐.๗๐๓	๒.๖๖	๐.๕๓๕	๒.๖๖	๐.๖๗๔	๐.๑๕๔	๐.๕๒๗	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า นิสิตที่มีชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมุติฐานที่ ๔ นิสิตที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแตกต่างกันดังปรากฏ ในตารางที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๕ เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอน จำแนกตามชั้นปี

ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน	ชั้นปีที่ ๑		ชั้นปีที่ ๒		ชั้นปีที่ ๓		ชั้นปีที่ ๔		F	P	ผลการวิเคราะห์
	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.			
ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้	๒.๕๔	๐.๓๓๐	๒.๕๘	๐.๓๒๐	๒.๔๕	๐.๕๔๒	๒.๕๒	๐.๓๕๒	๐.๒๐๖	๐.๘๕๒	ไม่แตกต่าง
ด้านการเรียนการสอน	๒.๖๕	๐.๘๘๘	๒.๓๑	๐.๓๓๕	๒.๓๑	๐.๓๑๖	๒.๓๐	๐.๘๓๓	๐.๓๕๕	๐.๓๕๔	ไม่แตกต่าง
ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๒.๖๒	๐.๓๖๓	๒.๓๓	๐.๘๐๑	๒.๖๑	๐.๕๓๐	๒.๖๕	๐.๘๓๕	๐.๔๔๐	๐.๓๒๕	ไม่แตกต่าง
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	๒.๖๓	๐.๕๔๖	๒.๘๐	๐.๘๘๓	๒.๓๑	๐.๖๓๑	๒.๖๔	๐.๓๑๘	๐.๖๖๖	๐.๕๓๓	ไม่แตกต่าง
ด้านการวัดผลและประเมินผล	๒.๖๕	๐.๘๖๐	๒.๓๖	๐.๘๕๓	๒.๓๑	๐.๕๕๑	๒.๖๓	๐.๓๒๕	๐.๒๑๓	๐.๘๘๓	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๒.๖๕	๐.๓๖๔	๒.๓๒	๐.๓๐๓	๒.๖๖	๐.๕๓๕	๒.๖๖	๐.๖๓๔	๐.๑๕๔	๐.๕๒๓	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า นิสิตที่มีชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๔ ข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง ๕ ด้าน

๑) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ควรเน้นหลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนิสิต และสภาพแวดล้อมของนักเรียนมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒) ด้านการเรียนการสอน ควรจัดการเรียนรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน และสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๓) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นิสิตแก้ปัญหาตามสถานการณ์ จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

๔) ด้านการใช้สื่อการเรียน ควรใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริงและใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจง่าย

๕) ด้านการวัดและประเมินผล ควรแจ้งผลการประเมินให้นิสิตทราบทุกครั้ง

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา ๑) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างคือนิสิตระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวน ๓๑๖ รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และค่าทดสอบที (t-Test) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ $P = 0.05$ ซึ่งเป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่าง ๒ กลุ่ม คือ สถานภาพภิกษุกับสถานภาพสามเณร ส่วนอายุ พรรษาและชั้นปี วิเคราะห์โดยใช้ F-test (One way Anova) ถ้าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จะเปรียบเทียบตามวิธีของ Scheffe

๕.๑ สรุปการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไป จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับ จำนวน ๓๑๖ ชุด พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๑-๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘๐ รองลงมา ได้แก่ อายุ ๓๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘๐ และอายุระหว่าง ๑๘-๒๐ ปี คิดเป็น ร้อยละ ๒๐.๓๐ ส่วนกลุ่มอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ อายุระหว่าง ๒๖-๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑๐ ตามลำดับนิสิตส่วนใหญ่มีพรรษาระหว่าง ๑-๕ พรรษา คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๖๐ รองลงมา ได้แก่ ๖-๑๐ พรรษา คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑๐ และพรรษาที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ ๑๑ พรรษาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๐ ตามลำดับนิสิตส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ ร้อยละ ๗๕.๗๔ และเป็นสามเณรร้อยละ ๒๐.๒๖ ตามลำดับ นิสิตส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๐ รองลงมา ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๑๐ นิสิตชั้นปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕๐ และระดับชั้นปีที่ไม่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๐ ตามลำดับ

๕.๑.๒ การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผลการวิเคราะห์ดังนี้

๑. พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมา ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้และ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้เท่ากับ และด้านการเรียนการสอนตามลำดับ

๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ หลักสูตรแต่ละระดับชั้นมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิตและหลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนิสิตและสภาพแวดล้อมของนิสิต รองลงมาคือหลักสูตรมีสาระสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอ ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือหลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเป็นเหตุให้นิสิตเรียนไม่ทัน

๓. ด้านการเรียนการสอน พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือนิสิตได้เตรียมตัวก่อนมาเรียนด้วยการอ่านหนังสือล่วงหน้าสม่ำเสมอ นิสิตได้รับผิชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็นอย่างดี และครูเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียน รองลงมาคือนิสิตได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็นอย่างดี ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาเรียน

๔. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียน พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนโดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ ครูจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นิสิตแก้ปัญหาตามสถานการณ์ รองลงมาคือ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้นิสิตให้ความสนใจ เนื้อหาสาระที่เรียน ครูจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่ดีงาม ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้

๕. ด้านการใช้สื่อการเรียน พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ

นิสิตนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง รองลงมาคือ ครูใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนรู้ให้นิสิตคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริงสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่เรียนรู้และครูนำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อมห้อง ถิ่นหรือห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ

๖. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผลโดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ ครูเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สอน รองลงมาคือ ครูมีการประเมินผลนิสิตโดยการสอบ ครูแบ่งกลุ่มให้นิสิตทำงานเพื่อประเมินการทำงานเป็นทีม ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ

๕.๑.๓ ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อายุ พรรษา สถานภาพ และชั้นปี มีผลดังนี้

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่มี อายุ พรรษา สถานภาพ ชั้นปี ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนที่ไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๔ ข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง ๕ ด้าน

๑. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ควรเน้นหลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนิสิตและสภาพแวดล้อมของนักเรียนมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒. ด้านการเรียนการสอน ควรจัดการเรียนรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน และสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นิสิตแก้ปัญหาตามสถานการณ์ จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

๔. ด้านการใช้สื่อการเรียน ควรใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริงและใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจง่าย

๕. ด้านการวัดและประเมินผล ควรแจ้งผลการประเมินให้นิสิตทราบทุกครั้ง

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๒.๑ ผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมา ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้และ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้เท่ากับ และด้านการเรียนการสอนตามลำดับ

๒. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ หลักสูตรแต่ละระดับชั้นมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิตและหลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนิสิตและสภาพแวดล้อมของนิสิต รองลงมาคือหลักสูตรมีสาระสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอ ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือ หลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเป็นเหตุให้นิสิตเรียนไม่ทัน ซึ่งสอดคล้องกับ **สุนันทา แก้วสุข** ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่องของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงาน ของอาจารย์ที่ปรึกษาสถาบันราชภัฏธนบุรี ในด้านการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการและพัฒนานักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์มีระดับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี เรียงลำดับตามความต้องการดังนี้คือ ต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษามีเวลาให้นักศึกษาพบมากขึ้น ให้คำแนะนำมากขึ้นเอาใจใส่และเป็นกันเองกับนักศึกษามากขึ้น และพบนักศึกษาตามปฏิทินหรือวันเวลาที่กำหนดไว้

๓. ด้านการเรียนการสอน พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือนิสิตได้เตรียมตัวก่อนมาเรียนด้วยการอ่านหนังสือล่วงหน้าสม่ำเสมอ นิสิตได้รับผิชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็นอย่างดี และครูเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียน รองลงมาคือนิสิตได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็นอย่างดี ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือ ครูกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ **ธงชัย เจริญนนท์** ที่ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า หากอาจารย์ผู้สอนขาดตำราและเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร และไม่มี

เทคนิคในการสอนที่ตื้นใจ หรือผู้สอนไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจได้ จะส่งผลให้ผู้เรียนไม่ตั้งใจเรียนขาดความกระตือรือร้นต่อการเรียนการสอน ถ้าในทางตรงกันข้ามผู้สอนมีการเตรียมตัวมาดี มีกิจกรรมกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนก็จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนที่มากขึ้น และให้ความร่วมมือในการเรียนการสอนครั้งนั้นเป็นอย่างดี

๔. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ ครูจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นิสิตแก้ปัญหาตามสถานการณ์ รองลงมาคือ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้นิสิตให้เข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน ครูจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่ดีงาม ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้

๕. ด้านการใช้สื่อการเรียน พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือนิสิตนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้อื่นๆไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง รองลงมาคือ ครูใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนรู้นิสิตคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริงสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่เรียนรู้และครูนำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อมห้อง ถิ่นหรือห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ Koontz ได้ทำการศึกษาในเรื่องของการประเมินทัศนคติของนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อการเลือกใช้สื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า สื่อการสอนที่ได้ใช้บ่อยมากในระหว่างการฝึกสอน คือ เครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และเครื่องรับโทรทัศน์ และพบว่านักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอนที่ได้ฝึกให้นักศึกษารู้จักมีการวางแผนการใช้สื่อการสอนอย่างมีระบบ

๖. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผลโดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ ครูเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สอน รองลงมาคือ ครูมีการประเมินผลนิสิตโดยการสอบ ครูแบ่งกลุ่มให้นิสิตทำงานเพื่อประเมินการทำงานเป็นทีม ข้อที่นิสิตมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ

๕.๒.๒ ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อายุ พรรษา สถานภาพ และชั้นปี มีผล ดังนี้

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่มี อายุ พรรษา สถานภาพ ชั้นปี ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนที่ไม่แตกต่างกัน

๕.๒.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นิสิตที่ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน ดังนี้

เมื่อพิจารณารวมเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ควรจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นิสิตแก้ปัญหาตามสถานการณ์ จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อภิปรายว่า หลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนิสิตและสภาพแวดล้อมของนิสิตมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิด และแก้ปัญหาสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ มีการปรับหลักสูตรให้เข้ากับท้องถิ่นและให้ทันตามสถานการณ์ปัจจุบัน มีการปรับหลักสูตรตามความต้องการของนิสิตด้านการจัดกิจกรรม ควรเปิดโอกาสได้ทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง, มหาวิทยาลัยควรนำนิสิตไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา, ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงออกของนิสิตเพื่อนิสิตจะได้ออกความคิดเห็น กับครูและเพื่อนนิสิตเอง

๒. ด้านการเรียนการสอน ครูควรมีการจัดหาบุคลากรมาดูแล เอาใจใส่ในการเรียนสอนให้เพียงพอ มีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียน มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อนิสิตจะได้รับความสุขในการเรียน

๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ครูควรเปิดโอกาสได้ทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง, โรงเรียนควรนำนิสิตไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา, ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงออกของนิสิตตามแต่โอกาสอำนวย

๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยควรจัดหาสื่อการสอน แหล่งเรียนรู้ ให้พอเพียง ครูควรมีการพัฒนาในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนที่ทันสมัย ควรจะจัดหาสื่อ และ แหล่งเรียนรู้ให้ตรงกับทักษะของนิสิตเพื่อช่วยในการพัฒนาตนเอง

๕. ด้านการวัดผลประเมินผลโรงเรียนควรมีการจัดรูปแบบในการวัดผลและประเมินผล ตามลักษณะท้องถิ่นให้เป็นแบบมาตรฐานในทุกชั้นปี มหาวิทยาลัยควรเพิ่มแรงจูงใจเพื่อให้นิสิตมีการนำผลการเรียนไปปรับปรุงพัฒนาการเรียน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาในเฉพาะด้านลงไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพิ่มมากขึ้น และเป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำมาพัฒนาการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

๒. ควรศึกษากลุ่มนิสิตโดยรวมให้มากกว่านี้ เช่น ภิกษุ สามเณร ภรรวาสชาย – หญิง หรือแม่ชี ที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไม่ใช่เฉพาะนิสิตที่เป็น พระภิกษุ-สามเณรเท่านั้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ข้อมูลทฤษฎีภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมวิชาการ. คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, ๒๕๒๑.

กั้ววล เทียนกัณฑ์เทศน์. การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๔๐.

กิดานันท์ มะลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๓.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. มหาวิทยาลัยที่ทางแยก : จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส.เอเชีย เพรส (1998) จำกัด, ๒๕๔๑.

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร : คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้, ๒๕๔๓.

โคลเชียร์. อ่างถึงใน. สำเนา ขจรศิลป์. มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา ๑ : พื้นฐานและบริการนักศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, ๒๕๓๕.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. เอกสารชุดวิชาสื่อการสอน ระดับประถมศึกษา หน่วยที่ ๘ - ๑๕. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๗.

ชูชัย สมितिไกร. การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

ทัศนีย์ สุกเมธี. พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๓๓.

เทียนฉาย กิระนันท์. การเตรียมพร้อมของมหาวิทยาลัยของรัฐเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนการวิจัย, ๒๕๔๒.

ธีรารัง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ธนรัชการพิมพ์, ๒๕๔๒.

นิคม ทาแดง. หน่วยที่ ๕ การสร้างแบบจำลองระบบการศึกษาใน **ประมวลสาระชุดวิชาการ
จัดระบบทางการศึกษาหน่วยที่ ๓-๖.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, ๒๕๑๘.

บุญชม ศรีสะอาด. **การพัฒนาการสอน.** กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก, ๒๕๔๑.

บุญเรียง ขจรศิลป์. **วิธีวิจัยทางการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒.

ปฐม มณีโรจน์. **วิวัฒนาการและความเป็นอิสระของการจัดการอุดมศึกษาไทย.** รายงานการประชุม
ทางวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ **เรื่องความเป็นอิสระในการบริหารงาน
มหาวิทยาลัยไทย : อดีต ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต.** กรุงเทพมหานคร : สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๒.

ปทีป เมธาคุณวุฒิ. **เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร สถาบันอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานแห่งชาติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

_____ **หลักสูตรอุดมศึกษา: การประเมินและการพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร : นิชิน แอด
เวอร์ไทซ์กรุ๊ป, ๒๕๔๕.

ประภาพรณ เอี่ยมสุภานิต. หน่วยที่ ๔ แนวคิดการเรียนรู้กับการเรียนการสอนใน **ประมวลสาระ
ชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน.** นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๑.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๑๕.

เปรี๊ยะ กิจรัตน์. **การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับอุตสาหกรรมศิลป์.** กรุงเทพมหานคร :
วิทยาลัยครูพระนคร, ๒๕๒๔.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). **พระพุทธศาสนาในเอเชีย.** พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๑๑.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). **บทบาทของสถาบันพระพุทธศาสนากับการจัดการศึกษา.**
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๖.

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๔๐. ๑ ตุลาคม ๒๕๔๐.
ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับกฤษฎีกา. เล่มที่ ๑๑๔ ตอนที่ ๕๑.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กองกลาง. ประกาศมหาวิทยาลัยเรื่อง การปรับปรุง หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต พ.ศ.๒๕๓๘ ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับปริญญาตรี ๒๕๔๒ ของทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

_____ กองแผนงาน. แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในช่วงแผนพัฒนา การศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ ๕ (๒๕๔๕-๒๕๔๘). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

_____ กองแผนงาน. แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในช่วงแผนพัฒนา การศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ ๕ (๒๕๔๕-๒๕๔๘). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๔๖.

วนิดา เศษตานนท์. การประเมินผลการเรียน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. นครราชสีมา : ภาควิชาทดสอบและวิจัย การศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๐.

วไลพร คุโณทัย. หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมวิทยฐานะครูกรมการฝึกหัดครู, ๒๕๓๐.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. ลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาใน รายงานการ ประชุมทางวิชาการ เรื่องการพัฒนารเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.

วาสนา ประवालพุกษ์. คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เรื่อง “หลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา”. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เดอะ มาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด, ๒๕๔๔.

วิจิตร ศรีสอ้า. หลักการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๑๘.

วิชัย ตันศิริ. โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดสำคัญของการปฏิรูปในพระราชบัญญัติ การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

วิชัย วงศ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๗.

- วิไล ตั้งจิตสมคิด. การศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๕.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร : ซีรฟิล์ม และไซเทกซ์, ๒๕๔๑.
- สมบูรณ์ ต้นยะ. การประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.
- สมยศ นาวิกการ. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์, ๒๕๒๕.
- สมศักดิ์ คงเที่ยงและอัญชลี โพธิ์ทอง. การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. เชียงใหม่ :
The Knowledge Center, ๒๕๔๔.
- สมหมาย จันทรเรือง. พัฒนาการการศึกษาไทย อดีต ปัจจุบัน และในสหัสวรรษใหม่.
กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๔๔.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๑.
- _____ แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๔๘). กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๒.
- _____ รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ปฏิรูปวิธีการรับนักศึกษา : โควต้าหรือสอบร่วม.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการปฏิรูปอุดมศึกษาสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๓.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
ระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๑. ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์ : กรุงเทพมหานคร,
๒๕๕๐.
- สุภาพ วาดเขียน และอรพันธ์ โกชนดา. การวัดผลทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐.
- ไสว มาลาทอง และบุญมา จิตจรัส. ๑๐๐ ปีกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๕.
- อมรชัย ดันติเมธ และคณะ. เทคนิคและกระบวนการในการสอนระดับอุดมศึกษา. รายงานการ
ประชุมทางวิชาการ เรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐.

อำภา บุญช่วย. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร :โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๗.

อุทุมพร จามรมาน. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ฟีนิกซ์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๔.

(๒) วิทยานิพนธ์ / งานวิจัย :

กรรณิการ์ กิรมย์รัตน์. รายงานการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาในศตวรรษที่ ๒๑. ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ปีงบประมาณ ๒๕๕๐.

ณิรนุช จงอารี. ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการใช้บริการการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (สาขาการอุดมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๔.

ธงชัย เจริญนนท์. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.

ธีระวุฒิ กิตติศิลาวัณย์. ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ สถาบันสอนภาษาต่างประเทศสมาคม YMCA เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.

พระมหาเจิม สุวโจ. สรุปผลการวิจัยประเมินผลการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๕. รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

วัฒนา เพ็ชรวงษ์. พฤติกรรม และความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการใช้บริการ “๑๓”. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๒.

วิไล ตังทัตสวัสดิ์. สภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาลตำรวจในทัศนะของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๖.

- ศกุนตลา ทานอก และคณะ. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๖. รายงานการวิจัย. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครราชสีมา, ๒๕๔๖.
- สมนึก วิเศษสมบัติ. ความพึงพอใจของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันราชภัฏเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาธุรกิจศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๕.
- สมพล แสงแก้ว. ความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา วิทยาลัยการอาชีพปะเหลียน. บทความวิจัยผลงานทางวิชาการ. ตรัง ฝ่ายบริหารทรัพยากร วิทยาลัยการอาชีพปะเหลียน, ๒๕๕๑.
- สุนันทา แก้วสุข. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๕.
- เสาวณีย์ สันติเชน. ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณะวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมลออ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖.
- อมรรัตน์ อุ่นเรือน. ผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ที่เรียนโดยใช้เกมส์การแข่งขันเป็นทีม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.
- อุทัยพรรณ สุดใจ. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการขององค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทยจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาประยุกต์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.

(๓) วารสาร :

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. บทบาทและขอบข่ายเทคโนโลยีการศึกษา. วารสารวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๑๒ (๒). พฤศจิกายน, ๒๕๒๓.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. การกิจของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะมหาวิทยาลัยของรัฐในกำกับของรัฐบาล : สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ ๕๐ ปีอุดมศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. มหาจุฬาปริทรรศน์, ๑(๑), พฤษภาคม, ๒๕๔๐.

๒. ภาษาอังกฤษ

SECONDARY SOURCES

(I) Books

- Barker, Diane S. **Factors affecting policy in educational media services.** Old Dominion University (0418). Dissertation Abstracts International, 49 / 05A, 1988.
- Elia, D.; & G. M. Partick. **The Determinants of Job Satisfaction Among Beginning Librarians.** Library Quarterly. 49(7), 1972.
- Esin, Joseph Okon. **A study of the relationship between teacher knowledge experience and their apprehension about the use of microcomputer in public schools.** Dissertation Abstracts International. 50, 02, May, 1989.
- Gudmunsson, R. **Media education in the city of Reykjavik Iceland.** Dissertation Abstracts International. 46, 02, May, 1986.
- Koontz, R., Jr. **An assessment of teacher trainees' attitudes toward selected instructional media.** Dissertation Abstracts International. 52, 07, January, 1992.
- Krejcie, R.V. and Morgan D.W. **Educational and Psychological Measurement.** New York : Plenum, 1970.
- Markert, Linda Rae. **Contemporary technology : Innovations, issues, and perspectives.** Illinois : The Goodheart, Willcox Company, 1989.
- Maslow, Adraham Harold. **Motivation and Personality.** New York : Harper and Row, 1970.
- Maynard W. Shelly. **Responding to Social Change.** Pennsylvania : Dowden Hutchison & Press, 1975.
- Mullins, L.J. **Management and organizational behavior.** London : Pitman Publishing, 1985.
- Shally. **Responding to social Change.** Pennsylvania : Hutchison and Press, 1975.
- Vavra, T.G. **After Marketing : How to keep Customer for Life through Relationship Marketing.** New York : McGraw-Hill, 1992.
- Vroom, V. **Management and motivation.** New York : Mc Graw - hill, 1987.
- Wolman, Benjamin B. **Dictionary of behavioral science.** Van Norstrand : Reinheld, 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ศึกษาความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้ มีจุดประสงค์เพื่อการศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เท่านั้น

๒. สาระสำคัญของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องศึกษาความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้โอกาสผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะแนวทางความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน ในวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาตอบคำถามตามความเป็นจริงทุกข้อทุกตอน ในการแปลผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะแปลผลโดยภาพรวมทั่วไป อีกทั้งคำตอบของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ดังนั้น การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่มีผลเสียหายต่อท่านหรือมหาวิทยาลัยของท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปศึกษาในภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณา ณ โอกาสนี้

นายสมชาย บุญสุน

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่ตรงกับข้อมูลจริงของท่าน

	เลขที่แบบสอบถาม.....	สำหรับผู้วิจัย
๑. อายุ	☐ ๑. ๑๘-๒๐ ปี ☐ ๒. ๒๑-๒๕ ปี ☐ ๓. ๒๖-๓๐ ปี ☐ ๔. ๓๑ ปีขึ้นไป	☐
๒. พรรษา	☐ ๑. ๑-๕ พรรษา ☐ ๒. ๖-๑๐ พรรษา ☐ ๓. ๑๑ พรรษาขึ้นไป	☐
๓. สถานภาพ	☐ ๑. พระภิกษุ ☐ ๒. สามเณร	☐
๔. ชั้นปี	☐ ๑. ชั้นปีที่ ๑ ☐ ๒. ชั้นปีที่ ๒ ☐ ๓. ชั้นปีที่ ๓ ☐ ๔. ชั้นปีที่ ๔	☐

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ ตามความเป็นจริง

ข้อ	ความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอน	ระดับความพึงพอใจ				
		๕	๔	๓	๒	๑
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๑. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้					
๑	หลักสูตรการสอนมีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับชั้นปี					
๒	หลักสูตรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนานิสิตให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุข					
๓	หลักสูตรแต่ละระดับชั้นปีมุ่งพัฒนานิสิตให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิต					
๔	หลักสูตรมีสาระสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นิสิตรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอ					
๕	หลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนิสิตและสภาพแวดล้อมของนิสิต					
๖	หลักสูตรมีเนื้อหาสาระยากในการเรียนแต่ละชั้นปี					
๗	หลักสูตรมีเนื้อหากว้างเกินไปทำให้ยากต่อการค้นหาความรู้เพิ่มเติม					
๘	หลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเป็นเหตุให้นิสิตเรียนไม่ทัน					
	๒. ด้านการเรียนการสอน					
๑	มีวัตถุประสงค์การเรียนขาดความชัดเจน					
๒	อาจารย์กำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาเรียน					
๓	อาจารย์จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้					

๔	นิสิตได้เตรียมตัวก่อนมาเรียนด้วยการอ่านหนังสือล่วงหน้าสม่ำเสมอ					
๕	นิสิตได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็นอย่างดี					
๖	นิสิตได้ศึกษาเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนทุกรายวิชาเป็นอย่างดี					
๗	นิสิตได้รับฝึชชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็นอย่างดี					
๘	อาจารย์เน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียน					
๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียน						
๑	อาจารย์ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้นิสิตศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง					
๒	อาจารย์ใช้กระบวนการสอนโดยให้นิสิตได้เรียนรู้กิจกรรมที่หลากหลาย					
๓	อาจารย์จัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นิสิตแก้ปัญหาตามสถานการณ์					
๔	อาจารย์จัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่ดีงาม					
๕	อาจารย์เปิดโอกาสให้นิสิตซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้					
๖	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ครูจัดกิจกรรมการสอนไปประยุกต์ใช้จริงได้					
๗	อาจารย์ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้นักเรียนให้เข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน					
๘	อาจารย์ได้เสนอแนะให้นิสิตจัดกิจกรรมเสริมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง					
๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน						
๑	อาจารย์ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนการสอน					

๒	อาจารย์ใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ					
๓	อาจารย์ใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจง่าย					
๔	อาจารย์นำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อมห้อง ถิ่นหรือ ห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา					
๕	การเรียนการสอนมีสื่ออุปกรณ์ในการเรียนน้อย					
๖	สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ไม่เหมาะสม กับเนื้อหาวิชา ที่เรียนรู้					
๗	นิสิตนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริง					
๘	อาจารย์ใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนรู้ให้นิสิตคิด วิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง					
๕. ด้านการวัดและประเมินผล						
๑	อาจารย์มีการประเมินผลนิสิตโดยการสอบ					
๒	อาจารย์มีการประเมินผลระหว่างเรียนรู้เป็นระยะ ๆ ด้วยการถามให้แสดงความคิดเห็น					
๓	อาจารย์ได้แจ้งผลการประเมินให้นิสิตทราบทุกครั้ง					
๔	อาจารย์เน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สอน					
๕	นิสิตได้นำผลการประเมินของครูไปแก้ไขปรับปรุง การเรียนของตนเองอย่างต่อเนื่อง					
๖	อาจารย์ใช้การสังเกตในการเรียนการสอนวิชาพระ พุทธศาสนา					
๗	อาจารย์แบ่งกลุ่มให้นิสิตทำงานเพื่อประเมินการ ทำงานเป็นทีม					
๘	การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนิสิต สอดคล้องกับแผนการเรียน					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการ ความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอน

๑. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้

.....
.....
.....

๒. ด้านการเรียนการสอน

.....
.....
.....

๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

.....
.....
.....

๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

.....
.....
.....

๕. ด้านการวัดและประเมินผล

.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนี้อตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ภาคผนวก ข

ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ..... ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ..... ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๔๔ ..... วันที่ ..... ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ..... ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน พระมหาสมบูรณ์ สุขุมโม

ด้วย นายสมชาย นามสกุล บุญสุน รหัสนิติประจำตัวนิติ ๕๓๐๑๔๐๒๓๕๒ นิตินิติปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการ
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จาก
ท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ..... ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ..... ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๔๔ ..... วันที่ ..... ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ..... ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมหมาย ดุยอัครมย์

ด้วย นายสมชาย นามสกุล บุญสุน รหัสนิติประจำตัวนิติ ๕๓๐๑๔๐๒๓๕๒ นิตินิติปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการ
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จาก
ท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน .....ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ..... ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๔๔ ..... วันที่ ..... ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง .....ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์. ดร. ชาทิชาย พิทักษ์ธนาคม

ด้วย นายสมชาย นามสกุล บุญสุน รหัสนิติประจำตัวนิติ ๕๓๐๑๔๐๒๓๕๒ นิตินิติปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการ
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จาก
ท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๒๑๔

คณะครูศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๕๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นมัสการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เริงชัย หมั่นชนะ

ด้วย นายสมชาย นามสกุล บุญสุน รหัสนิติ ๕๓๐๑๔๐๒๓๕๒ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๒๑๔

คณะกรรมาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร. มงคล คำมูล

ด้วย นายสมชาย นามสกุล บุญสุน รหัสนิติ ๕๓๐๑๔๐๒๓๕๒ นิตินิติปริญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการ
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จาก
ท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญสุน)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ค
หนังสือขออนุญาต
แจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๔๕

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุทธาราม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / ๐๘๕-๐๖๘-๘๔๕๓๗, ๐๘๗-๕๑๗-๖๑๕๒

๑ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส

ด้วย นายสมชาย นามสกุล บุญสุน รหัสนิติ ๕๓๐๑๔๐๒๓๕๒ นิตินิติปริญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิตินิติมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการ
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ
มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นจากการทดลองเครื่องมือ (Try Out)

ค่าความเชื่อมั่น จากการทดลองใช้เครื่องมือ (Try-Out)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	29	96.7
	Excluded ^a	1	3.3
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.977	40

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
เนื้อหาที่เรียนมีประโยชน์และเหมาะสม	154.90	461.167	.718	.977
เชื่อมโยงความรู้ที่ได้กับความรู้ในวิชาอื่นๆได้ดีมาก	155.17	466.005	.563	.977

ได้มีโอกาสอภิปรายและแลกเปลี่ยนความรู้ ความ คิดเห็นกับผู้อื่น ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจเนื้อหาใน บทเรียนเพิ่มมากขึ้น	155.21	461.813	.634	.977
สามารถเสนอแนะในระหว่างการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	155.24	471.618	.330	.978
แบบฝึกหัดมีความสอดคล้องกับ เนื้อหา	155.21	462.313	.666	.977
การยกตัวอย่างสอดคล้องกับบทเรียน	155.31	464.650	.675	.977
มีเอกสาร/ตำราประกอบการเรียนการสอน	155.14	460.409	.604	.977
การนำเข้าสู่บทเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน	155.21	464.956	.627	.977
การใช้คำถามของอาจารย์ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา มากขึ้น	154.93	461.995	.767	.977
มีการจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอน เช่น มีแผนการสอน และเอกสารประกอบการสอน	155.34	457.163	.742	.977
มีรูปแบบการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ	155.07	464.209	.682	.977
การเรียนที่มีกิจกรรมกลุ่ม ดีกว่าการเรียนแบบ บรรยายอย่างเดียว	155.17	457.862	.740	.977
มีการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นขณะที่มี การ	155.17	464.433	.620	.977
กิจกรรมสอดคล้องกับบทเรียน	155.34	460.948	.722	.977
มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสร้างความสนใจ ผู้เรียนสนุกสนาน ได้ลงมือปฏิบัติจริงและดูผล การปฏิบัติของตนเอง	155.45	461.828	.689	.977
มีการส่งเสริมความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ส่งเสริม การคิดทำสิ่งใหม่ๆ ที่ดีมีประโยชน์ไม่เลียนแบบ ใคร ส่งเสริมกิจกรรมสุนทรียภาพ ในทุกๆ ด้าน	155.28	466.493	.521	.977
มีกิจกรรมมีการกระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง	155.17	469.362	.488	.978

มีกิจกรรมส่งเสริมให้นิสิตนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้	155.24	465.761	.626	.977
ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	155.34	456.520	.762	.977
มีกิจกรรมมีความน่าสนใจ ชักจูงใจให้นิสิตมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรม	155.28	452.064	.843	.976
มีการนำสื่อสมัยใหม่ เช่น โปรเจคเตอร์ เป็นต้น มาใช้ในการเรียนการสอน	154.93	462.567	.626	.977
มีการใช้สื่อการสอน จำพวกโสตทัศนวัสดุ เพื่อสร้างความสนใจ ช่วย ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น	155.14	462.123	.630	.977
การเรียนโดยใช้สื่อทำให้เขาใจมากขึ้น	155.07	459.352	.645	.977
การเรียนโดยใช้สื่อทำให้เกิดแนวคิดกว้างไกล	155.21	456.956	.700	.977
การเรียนโดยใช้สื่อเป็นวิธีที่น่าสนใจ	155.07	452.638	.801	.977
สร้างบรรยากาศได้เหมาะสมแก่การเรียนรู้ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของผู้เรียน	155.34	454.448	.779	.977
นิสิตมีส่วนร่วมในการวางแผนกับอาจารย์ผู้สอนในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้	155.34	457.448	.784	.977
ส่งเสริมแหล่งค้นคว้าอย่างหลากหลายวิธี	155.34	451.591	.819	.976
แสวงหาแหล่งเรียนรู้จากสื่อสารมวลชน	155.38	448.815	.805	.977
กระตุ้นให้รักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	155.24	464.547	.613	.977
แสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ	155.34	450.877	.800	.977
แหล่งเรียนรู้ที่ตนเองพอใจและไม่สิ้นเปลือง	155.41	454.108	.802	.977
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลการเรียนการสอน	155.45	448.756	.856	.976

มีการประเมินผลตลอดเวลา โดยวิธีการต่าง ๆ	155.48	445.616	.890	.976
การวัดผลมีการป้อนกลับ และการเสริมเพื่อให้ เกิดความเข้าใจมากขึ้น	155.34	457.305	.789	.977
มีการวัดผลการเรียนการสอน โดยจะทำการวัดผล เป็นระยะๆ ให้คิดต่อกัน เพื่อให้เกิดความสนใจ ตั้งใจเรียนและยังเป็นการวัดความเข้าใจของนิสิต	155.28	459.993	.747	.977
การประเมินผลมีความหลากหลายวิธีการ	155.48	449.544	.864	.976
การประเมินผลมีความเหมาะสมกับรายวิชา	155.52	454.544	.797	.977
มีการประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	155.45	454.899	.811	.977
ใช้การวัดผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน	155.41	450.894	.851	.976

ภาคผนวก ง

หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน.....ภาควิชาบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๗-๕๑๗-๖๑๕๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๕๖..... วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง.....ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ คณบดี คณะครุศาสตร์

ด้วย นายสมชาย นามสกุล บุญสูงัน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๕๒ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญสูงัน)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน.....ภาควิชาบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๗-๕๑๗-๖๑๕๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๕๖..... วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง.....ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ คณบดี คณะมนุษยศาสตร์

ด้วย นายสมชาย นามสกุล บุญสูงัน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๕๒ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญสูงัน)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน.....ภาควิชาบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๗-๕๑๗-๖๑๕๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๕๖..... วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง.....ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ คณบดี คณะศึกษาศาสตร์

ด้วย นายสมชาย นามสกุล บุญสูง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๕๒ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญสูง)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน.....ภาควิชาบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๗-๕๑๗-๖๑๕๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๕๖..... วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง.....ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ คณบดี คณะพุทธศาสตร์

ด้วย นายสมชาย นามสกุล บุญสูง รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๕๒ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญสูง)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ** : นายสมชาย บุญคุ้ม
- เกิด** : วันอังคารที่ ๒๑ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๗
- สถานที่เกิด** : ๑ หมู่ ๕ บ้านกระทุ่ม ตำบลบ้านกระทุ่ม อำเภอเสนา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๐๐
- การศึกษา** : ประถมศึกษา โรงเรียนวัดประดู่โลกเชษฐ์สุวรรณประมุข
: มัธยมศึกษาตอนต้น กศน.
: เปรียญธรรม ๔ ประโยค สำนักเรียนวัดพระธาตุหริภุญชัย จังหวัด
ลำพูน
: นักรรรมเอก สำนักเรียนวัดวัดพระธาตุหริภุญชัย จังหวัดลำพูน
: ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ ๔๕
สาขาวิชาจริยศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
: นิติปรัชญาโท คณะครุศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- หน้าที่** : เป็นเจ้าหน้าที่กองกลาง สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย
- ปีเข้าศึกษา** : ๖ มิถุนายน ๒๕๕๓
- ปีที่สำเร็จการศึกษา** : ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๕
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : บ้านเลขที่ ๓๖/๕๕๓ หมู่ ๖ ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๑๐
: โทร ๐๘๕-๑๖๑-๑๕๓๒